

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

H O T Ă R Ă R E nr.

din _____

Chișinău

**Cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat
pentru anii 2025-2028**

În temeiul art. 11 lit. a) din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2012, nr. 181–184, art. 595), cu modificările ulterioare, art.6 lit. h) și art. 31 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr. 252, art. 412), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 (în continuare – Program), conform anexei.
2. Ministerele și alte autorități ale administrației publice centrale:
 - 2.1. vor întreprinde măsurile necesare pentru realizarea Programului;
 - 2.2. vor prezenta Cancelariei de Stat anual (până la 25 februarie), informații cu privire la implementarea Programului.
3. Cancelaria de Stat:
 - 3.1. va asigura monitorizarea procesului de implementare a Programului;
 - 3.2. va analiza informațiile și le va integra în Raportul privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător prezentat anual Guvernului.
4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Cancelariei de Stat.

Prim-ministru

DORIN RECEAN

Contrasemnează:

Viceprim-ministru, ministrul Dezvoltării
Economice și Digitalizării

Doina NISTOR

Viceprim-ministru, ministrul Infrastructurii și
Dezvoltării Regionale

Vladimir BOLEA

Ministrul Agriculturii și Industriei Alimentare

Ludmila CATLABUGA

Ministrul Sănătății

Ala NIMERENCO

Ministrul Mediului

Sergiu LAZARENCO

Ministrul Finanțelor

Victoria BELOUS

Ministrul Muncii și Protecției Sociale

Alexei BUZU

Program de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028

I. INTRODUCERE

1. Programul de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025 – 2028 (în continuare – Program) este un document de politici publice pe termen mediu ce descrie direcțiile prioritare de intervenție pentru consolidarea capacităților organelor de control ale Republicii Moldova, având în vedere pregătirea pentru aderarea la Uniunea Europeană.
2. Rapoartele de monitorizare ale Comisiei Europene pentru alte țări din regiune, aflate în proces de aderare (Albania, Macedonia de Nord, Serbia) evidențiază necesitatea realizării reformelor instituționale și implementării practicilor europene, în scopul eficientizării activității organelor de control.
3. Cele mai importante probleme semnalate țin de implementarea eficientă a reglementărilor Uniunii Europene, dotarea tehnică insuficientă a organelor de control (laboratoare, sisteme informaționale), competență/pregătirea resurselor umane, inclusiv atragerea tinerilor specialiști și retenția acestora, profesionalismul inspectorilor în aplicarea uniformă a legislației din domeniile de competență, capacitatea redusă de asigurare a abordării științifice pentru analiza riscurilor.
4. Rapoartele Comisiei Europene subliniază necesitatea de a avea un număr suficient de personal specializat în autoritățile de control, o coordonare mai bună și o aplicare mai eficientă a măsurilor bazate pe evaluarea riscurilor. De asemenea, se pune accent pe importanța unor mecanisme de monitorizare eficiente, formarea continuă a personalului și implementarea unor reglementări conforme cu acquis-ul Uniunii Europene. În acest context, reformele pentru consolidarea capacităților organelor de control sunt esențiale pentru îmbunătățirea conformității cu reglementările Uniunii Europene, obiectivul principal fiind asigurarea unei implementări eficiente a acestora după transpunerea lor în legislația națională.
5. Domeniile de interes sporit abordate în rapoartele de monitorizare includ: supravegherea pieței, siguranța alimentelor, relațiile de muncă, protecția mediului, transport, sănătate publică. Aceste domenii cuprind, în esență, majoritatea agenților economici și organelor de control care efectuează cel mai mare număr de controale conform datelor statistice.
6. În prezent, Republica Moldova se confruntă cu dificultăți în crearea noilor sisteme de control și eficientizarea celor existente, în scopul respectării principiilor bunei reglementări, precum cele prevăzute în Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat¹ (în continuare Legea nr. 131/2012) și în bunele practici internaționale. Soluționarea acestor provocări va avea un impact pozitiv asupra procesului de integrare europeană, facilitând accesul la piața internă a Uniunii Europene și sporind încrederea investitorilor.
7. Mai multe țări membre ale Uniunii Europene au adoptat în ultimul deceniu legi speciale pentru a îmbunătăți domeniul controalelor, sau sunt în curs de adoptare a unei astfel de legislații, cum ar fi: Slovenia, Lituania, Grecia, Franța, Italia și Țările de Jos. Aceste state au elaborat și implementat, programe de transformare pe termen scurt și mediu în domeniul controalelor. Aceste exemple, precum și alte experiențe atât din Uniunea Europeană, cât și din statele membre ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, constituie puncte de referință esențiale pentru prezentul Program.
8. Povara administrativă, inclusiv birocrăția excesivă și procedurile redundante de control, afectează negativ întreprinderile și reduce competitivitatea acestora pe piață, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii, care sunt afectate, având resurse limitate pentru a gestiona sarcinile administrative impuse de sistemul actual de control.
9. Reducerea poverii administrative este crucială pentru susținerea creșterii economice și pentru crearea unui mediu de afaceri mai atractiv și competitiv. Un sistem de control reformat, bazat pe analiza eficientă a riscurilor, va permite reducerea controalelor nejustificate, concentrând resursele

¹ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142793&lang=ro

organelor de control acolo unde gradul de risc este mai mare. Astfel, presiunea asupra mediului de afaceri va scădea, permițând companiilor să-și dezvolte activitățile fără constrângeri administrative inutile.

10. În contextul aderării la Uniunea Europeană, capacitatea organelor de control de a oferi agenților economici suport activ și ghidare este esențială pentru facilitarea conformării cu reglementările europene. Integrarea în Uniunea Europeană presupune un set complex de standarde și cerințe de conformitate care acoperă domenii diverse, precum siguranța produselor, protecția mediului, sănătatea publică, fiscalitatea, piața muncii și multe altele. Astfel, întreprinderile, mai ales cele mici și mijlocii, se pot confrunta cu provocări majore în încercarea de a se adapta noilor reguli.

11. Pentru a susține tranziția la aceste standarde, organele de control urmează să accepte o abordare consultativă și să pună accent pe instruirea și conformarea benevolă a agenților economici, nu doar pe sancționare. În acest sens ar putea fi creat un mecanism mult mai eficient și mai comprehensiv. De exemplu, consultarea privind procedurile tehnice, bunele practici de conformare, precum și adaptarea documentației necesare la standardele UE ar aduce plus valoare atât organelor de control, cât și mediului de afaceri. Astfel, organele de control ar contribui la creșterea gradului de conformare din partea mediului de afaceri și la consolidarea unui climat favorabil pentru investiții, bazat pe încredere și transparență.

12. Prin urmare, Programul își propune să rezolve aceste probleme prin dezvoltarea unui sistem de control eficient și bine orientat, care să sprijine conformitatea cu cerințele europene și să reducă povara administrativă asupra mediului de afaceri. În acest mod, va fi facilitată integrarea pe piața europeană, iar Republica Moldova va demonstra capacitatea de a implementa și menține standardele Uniunii Europene, contribuind la crearea unui mediu economic stabil, transparent și favorabil dezvoltării durabile.

13. Scopul programului este de a asigura aplicarea uniformă a reglementărilor și de a contribui la creșterea competitivității economice, protejarea drepturilor cetățenilor și îmbunătățirea relațiilor dintre mediul de afaceri și organele de control. Prin controale consultative, optimizarea resurselor și reducerea birocrăției, Programul urmărește să dezvolte un sistem de reglementare modern, transparent și centrat pe nevoile tuturor actorilor implicați.

14. Controalele eficiente vor contribui la îmbunătățirea calității vieții populației. Prin dezvoltarea domeniului controlului de stat, Programul va contribui la implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, în special a următoarelor obiective generale: Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților (Obiectiv general 1); Îmbunătățirea condițiilor de trai (Obiectiv general 2); Asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente (Obiectiv general 7); Asigurarea unui mediu sănătos și sigur (Obiectiv general 10).

15. În același timp, Programul este aliniat cu Strategia Națională de Dezvoltare Economică 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 393/2024, contribuind la realizarea Obiectivului 1: Crearea unui mediu favorabil pentru antreprenoriat și investiții și pregătirea economiei pentru aderarea la Uniunea Europeană.

16. Programul va contribui și la atingerea ȋntelor stabilite în Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 953/2022, prin susținerea următoarelor Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD):

- ODD 3: Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
- ODD 6: Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.
- ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, precum și a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
- ODD 9: Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.

- ODD 12: Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.
- ODD 16: Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.

17. În plus, Programul susține implementarea prevederilor Acordului de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, consolidând capacitățile instituționale și eficiența procesului de luare a deciziilor.

18. Prin implementarea intervențiilor planificate, se vor aborda provocările din domeniul reglementării și al controlului de stat. Acțiunile vor viza:

- Consolidarea capacității organelor de control pentru realizarea unor controale eficiente și transparente;
- Dezvoltarea unei culturi a conformării voluntare prin consiliere, educare și stimulente;
- Revizuirea și modernizarea criteriilor de risc;
- Integrarea tehnologiilor moderne pentru eficientizarea activităților de control și supraveghere.

19. Sub aspect instituțional, Programul urmărește alinierea la bunele practici internaționale și standardele europene a organelor de control.

20. Programul este elaborat de către Cancelaria de Stat cu suportul Proiectului „Fondul de Consiliere în Politici”, finanțat de Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) în Moldova” și a fost consultat cu experții Băncii Mondiale.

21. În scopul respectării prevederilor art.32 alin. (1)-(3) și art.34 alin. (1) din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, Capitolului II din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, anunțurile privind inițierea elaborării conceptului și a proiectului Programului în cauză au fost plasate pe pagina web oficială a Cancelariei de Stat, în compartimentul transparență decizională, precum și pe portalul www.particip.gov.md²

22. Prin Ordinul Cancelariei de Stat nr. 149 din 29.10.2024 a fost creat grupul de lucru pentru elaborarea Programului, format din reprezentanții organelor de control și ai mediului de afaceri. Consultările pe platforma grupului de lucru au avut loc în cadrul ședințelor din data de 15 noiembrie 2024 și 6 decembrie 2024. Conceptul Programului a fost aprobat la ședința Consiliului pentru coordonarea dezvoltării durabile din 5 noiembrie 2024. Suplimentar, proiectul a fost prezentat și discutat în cadrul ședinței Consiliului național de soluționare a disputelor în domeniul controlului de stat din 20 decembrie 2024³.

² <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-hotararii-de-guvern-privind-aprobarea-programului-de-dezvoltare-a-domeniului-controlului-de-stat-pentru-anii-2025-2028/13379>

³ <https://controale.gov.md/documents/11927/0/15.01.2025/52b935b4-fa36-4d47-ba06-7aa2ff36ff57>

II. ANALIZA SITUAȚIEI

23. Începând cu anul 2016, Guvernul a inițiat derularea unei reforme instituționale și normative profunde în domeniul controlului de stat în scopul eliminării situațiilor de abuz, micșorării poverii administrative pentru mediul de afaceri și eficientizării controlului de stat asupra activității de întreprinzător. Reforma s-a axat pe o abordare complexă, care presupunea aplicarea și implementarea unor măsuri și mecanisme pentru sporirea transparenței controalelor de stat, eficientizarea activității inspectorilor, disciplinarea acestora și descurajarea practicilor abuzive, prin uniformizarea procedurilor și reducerea birocrăției, aplicarea unui sistem informațional de stat unic pentru înregistrarea și gestionarea documentelor aferente controlului de stat, punerea accentului pe controalele planificate și reducerea celor inopinate, limitarea aplicării măsurilor restrictive și a sancțiunilor. În prezent, conceptul controlului de stat se bazează pe analiza și gestionarea riscurilor prin intervenții punctate doar acolo unde cu adevărat este necesar, având drept obiectiv asigurarea eficienței maxime cu costuri minime, fapt ce presupune capacități de logistică și analiză considerabile ale organelor de control.

24. Reforma a redus semnificativ numărul organelor de control, de la 34 la 18, cu scopul de a le consolida și eficientiza activitatea. Principiile de bază ale acestei restructurări au inclus: comasarea organelor de control pe domenii similare, evitarea dublării domeniilor de control și adaptarea la necesitățile mediului de afaceri, efectuarea controalelor comune/combrate și uniformizarea procedurilor. Reducerea numărului de autorități administrative a asigurat economii la nivel de administrație și infrastructură, permițând utilizarea mai corectă a resurselor pentru efectuarea controalelor, astfel facilitând implementarea unor sisteme moderne de analiză a riscurilor și de gestiune electronică a documentelor. Reforma a avut ca obiectiv principal crearea unui sistem de control eficient și obiectiv, luând în considerare nevoile agenților economici.

25. În prezent, conform Legii nr. 131/2012, există 15 organe de control care se află în subordinea Guvernului sau a ministerelor, după cum urmează:

- 1) Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor;
- 2) Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor;
- 3) Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică;
- 4) Agenția Națională pentru Sănătate Publică;
- 5) Inspectoratul pentru Protecția Mediului;
- 6) Serviciul Vamal;
- 7) Serviciul Fiscal de Stat;
- 8) Agenția Națională Transport Auto;
- 9) Autoritatea Aeronautică Civilă;
- 10) Agenția Navală;
- 11) Inspectoratul de Stat al Muncii;
- 12) Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice;
- 13) Agenția Feroviară;
- 14) Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale;
- 15) Agenția pentru Securitate Cibernetică;

26. Următoarele 5 autorități publice aplică Legea nr. 131/2012 în măsura în care aceasta nu contravine prevederilor legale privind activitatea de control și supraveghere a acestor autorități:

- 1) Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- 2) Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației;
- 3) Consiliul Audiovizualului;
- 4) Consiliul Concurenței;
- 5) Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal.

27. La baza reformelor instituționale și normative în domeniul controlului de stat, fie că ne referim la reformele inițiate în anul 2012 sau cele majore din anii 2016-2018, au stat principiile și bunele practici promovate de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE). Principiile și recomandările OCDE stau la baza viziunilor și modului de organizare a controlului de stat și a sistemului de punere în aplicare a politicilor din cadrul Uniunii Europene. Cele mai relevante principii și recomandări sunt expuse sumar în mod periodic în publicațiile oficiale ale OCDE⁴.

28. Controalele de stat reprezintă una dintre cele mai importante modalități de a aplica reglementările și de a asigura conformitatea. După cum se arată deja în Principiile de bune practici ale OCDE pentru controale și asigurarea respectării normelor (OCDE, 2014⁵), controalele au în comun multe activități de bază relevante pentru toate sau majoritatea sectoarelor. Aceste aspecte includ planificarea și o mai bună direcționare, comunicarea, prevenirea corupției și promovarea comportamentului etic la efectuarea controalelor de stat.

29. Un instrument simplu pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a sistemului controlului de stat și aplicarea legii într-o anumită instituție sau structură, pentru a identifica punctele forte și punctele slabe, precum și domeniile de îmbunătățire sunt cele 11 principii de bune practici ale OCDE pentru controale și asigurarea respectării normelor, plus un al doisprezecelea criteriu pentru performanța reală „verificarea realității”⁶.

Cele 12 criterii sunt:

1) *Aplicarea bazată pe dovezi*: Aplicarea reglementărilor și controalele trebuie să se bazeze pe analize și dovezi, iar rezultatele trebuie evaluate în mod regulat.

2) *Selectivitate*. Presupune controale selective, fără a viza și controla toate aspectele, existând alte modalități de a atinge a obiectivelor.

3) *Controalele trebuie să fie proporționale și bazate pe riscuri*. Frecvența controalelor și resursele alocate urmează să fie proporționale nivelului de risc, iar acțiunile și măsurile de constrângere trebuie să vizeze reducerea riscului identificat.

4) *Reglementare receptivă*. Controlul și reglementarea acestuia urmează să se bazeze pe „principiile reglementării receptive”: intervențiile organului de control și măsurile aplicate trebuie să fie racordate în funcție de profilul persoanei controlate și comportamentul acesteia.

5) *Viziune pe termen lung*. Trebuie să fie adoptate politici și mecanisme instituționale privind controalele și punerea în aplicare a reglementărilor cu obiective clare și foi de parcurs pe termen lung.

6) *Coordonare și consolidare*. Funcțiile de control urmează să fie coordonate și, dacă este necesar, consolidate: mai puține dublări și suprapuneri vor asigura o mai bună utilizare a resurselor administrative, minimizarea poverii pentru persoanele supuse controlului și maximizarea eficienței activității organelor de control.

7) *Guvernare transparentă*. Structurile instituționale și politicile de resurse umane alocate ar trebui să se bazeze pe transparență, profesionalism și orientare către rezultate. Sistemul de implementare a cadrului normativ trebuie să fie integru și independent de influența politică, iar eforturile de asigurare a conformității urmează a fi recompensate.

8) *Integrarea informațiilor*. În sistemul de control de stat trebuie utilizate comunicațiile și tehnologiile informaționale pentru asigurarea transparenței, analiza riscurilor, coordonarea și schimbul de informații, precum și utilizarea optimă a resurselor.

⁴ <https://www.oecd.org/en/publications.html>

⁵ OCDE (2014), *Aplicarea reglementărilor și controalelor, Principiile OCDE de bune practici pentru politica de reglementare*, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264208117-en>.

⁶ OCDE (2018), *Setul de instrumente OCDE privind aplicarea reglementărilor și inspecțiile*, OECD Publishing, Paris, https://www.oecd.org/en/publications/oecd-regulatory-enforcement-and-inspections-toolkit_9789264303959-en.html

9) *Proces clar și echitabil*. Trebuie să fie asigurate reguli clare de efectuare a controalelor prin adoptarea cadrului normativ coerent privind organizarea și desfășurarea controalelor de stat, care să specifice expres drepturile și obligațiile inspectorilor și ale persoanelor controlate.

10) *Promovarea conformității*. Transparența și conformarea benevolă în sistemul de control trebuie promovate prin intermediul mai multor instrumente – controale consultative, ghiduri, îndrumări, ș.a.

11) *Profesionalism*. Inspectorii trebuie să fie instruiți și îndrumați pentru a asigura un nivel înalt de profesionalism, integritate, consecvență și transparență. Acest lucru necesită instruiți concentrată atât pe abilitățile tehnice, coerența, integritatea profesională și corectitudinea acțiunilor.

12) *Verificarea realității*. Organele de control, dar și întregul sistem instituțional de punere în aplicare a legislației, trebuie să asigure performanța așteptată de societate, din perspectiva nivelului general de satisfacție, eficiență și eficacitate.

30. Evaluarea sistemului controlului de stat și aplicarea legii este complexă: implică analiza legislației, a structurilor instituționale, a personalului și a practicilor, într-o serie de domenii de reglementare și sectoare. Multe criterii nu sunt ușor de transpus în indicatori măsurabili direct, iar datele nu sunt întotdeauna ușor disponibile. Utilizarea criteriilor enumerate presupune analiza subcriteriilor descrise în Program pentru a defini cât mai precis posibil și clarifica modul de evaluare a acestora. Un sistem bun de control de stat și de asigurare a respectării legislației ar trebui să vizeze simultan obținerea celor mai bune rezultate posibile în ceea ce privește prevenirea sau atenuarea riscurilor și promovarea prosperității economice, creșterea bunăstării și urmărirea interesului public (OCDE, 2012⁷) (cum ar fi, de exemplu, îmbunătățirea calității mediului, a siguranței și sănătății publice, a calității educației etc.), fără a crește excesiv costurile pentru stat și povara pentru subiecții reglementați și să asigure încrederea și satisfacția părților interesate, ale căror perspective sunt adesea contradictorii (întreprinderi, organizații ale societății civile etc.).

1) Cele mai bune practici internaționale – modele în statele membre ale Uniunii Europene.

31. Slovenia a fost unul dintre primele state membre ale Uniunii Europene care a adoptat o legislație orizontală privind controalele de stat în anul 2002. Legea a stabilit cerințe minime de competențe și certificare pentru recrutarea inspectorilor, a creat un organism de coordonare pentru toate inspectoratele și a stabilit reguli procedurale generale și unificate pentru toate controalele. A fost unul dintre elementele unei reforme care a vizat, de asemenea, o consolidare a organelor de control pentru reducerea numărului acestora.

32. Lituania⁸ este un exemplu de eforturi continue de îmbunătățire a domeniului controalelor de stat, cu un program guvernamental de dezvoltare aprobat în 2012, care continuă a fi implementat și în prezent. Bazele legale au fost puse cu un capitol specific al Legii procedurilor administrative adoptate în 2012, care a introdus în special prevederi esențiale privind controalele bazate pe risc, cerința de a oferi consiliere și îndrumări entităților reglementate, un cadru de consiliere care să fie obligatoriu pentru autoritățile de reglementare (astfel încât persoanele controlate să nu poată fi pedepsite pentru că au urmat de fapt prescripțiile organului de control), precum și un nivel flexibil de sancționare în baza istoricului general al conformității. Aceasta a fost urmată de o mai mare cooperare între inspectorate, multe dintre care au fost de acord să nu sancționeze, în general, persoanele controlate în primii ani de funcționare, cu excepția unor încălcări foarte grave, periculoase și/sau intenționate. Ministerul Economiei a adoptat în anul 2014 ghiduri privind planificarea bazată pe riscuri și liste de verificare, pentru a ajuta inspectoratele să se dezvolte. În anul 2015, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică a revizuit politica de reglementare la cererea Guvernului și a elaborat recomandări privind schimbările instituționale și metodologice, în special în ceea ce privește mediul și controlul construcțiilor. În anul 2017, Ministerul Economiei a introdus un instrument denumit

⁷ OCDE (2012), Recomandarea Consiliului privind politica de reglementare și guvernanta, OECD Publishing, Paris, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264209022-en>.

⁸ https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2015/07/regulatory-policy-in-lithuania_g1g57089/9789264239340-en.pdf

„Scorecard”⁹ pentru a măsura performanța și progresul organelor de control în raport cu principiile de bune practici ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică. Urmărirea și publicarea anuală a acestor indicatori de performanță reprezintă o metodă de îmbunătățire a performanței, fiind un model de urmat pentru alte țări. Din anii 2022-2023, Serviciul Alimentar și Veterinar de Stat al Lituaniei și Departamentul pentru Protecția Mediului s-au angajat într-o revizuire amănunțită a structurii interne, a alocării resurselor și numărului de personal necesar. Obiectivele reformei constau în corelarea mai bună a resurselor disponibile cu riscurile reale, pentru a răspunde eficient la riscurile cu impact mare. Reducerea treptată a numărului de personal, cu menținerea resurselor bugetare alocate, urmărește majorarea salariilor și creșterea profesionalismului acestor instituții.

33. În urma reformei profunde a sistemului de licențiere, ca parte a programului de reformă structurală în urma crizei financiare și bugetare, Grecia¹⁰ a adoptat reguli și principii generale pentru controale prin Legea nr. 4512/2018. În cadrul Ministerului Dezvoltării Economice și Investițiilor a fost înființată o direcție specializată pentru a urmări implementarea reformei de licențiere și control. Totuși, acest exemplu nu reprezintă cea mai bună practică din cauza lipsei de autoritate asupra altor ministere, iar implementarea a fost inefficientă, cel puțin pe partea de controale, cu toate că legislația a fost bazată pe principiile de bune practici ale Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și acoperă toate domeniile relevante, de la coordonarea între organele de control, prin sisteme de date, metode, promovarea conformității, până la managementul performanței.

34. Deși cu o sferă de aplicare mai limitată, Franța¹¹ a introdus inovații importante în ceea ce privește numărul controalelor de stat reglementate din 2018 prin Legea ESSOC (denumită „*Loi du Droit à l'Erreur*”). Organele de control franceze sunt mai tolerante cu privire la anumite erori, în măsura în care acestea sunt neintenționate și persoana controlată este suficient de proactivă pentru a le corecta imediat. Același lucru este valabil și pentru documentele legale care sunt învechite. Mai exact, a fost adoptat „dreptul de a face greșeli”, o normă prin care încălcările făcute pentru prima dată, care nu creează prejudicii semnificative și nu sunt intenționate, nu trebuie să fie sancționate de organele de control. Acest lucru îmbunătățește semnificativ situația întreprinderilor, care nu mai sunt penalizate pentru greșeli minore, în special în ceea ce privește raportarea obligatorie către organismele guvernamentale. De asemenea, întreprinderile au dreptul de a solicita controale preventive pentru a determina conformitatea fie a operațiunilor în derulare, fie a unui proiect. În astfel de cazuri, persoana controlată plătește pentru timpul organelor de control, dar primește recomandări de la acestea, care oferă certitudine de reglementare pentru deciziile de investiții și dezvoltare.

35. În Italia¹², în anul 2012 a fost inițiată reforma cadrului normativ în scopul reducerii poverii administrative asupra mediului de afaceri. Implementarea noilor reglementări a fost deficitară în majoritatea domeniilor de control, ceea ce a condus la adoptarea unor noi legi în anii 2022 și 2024. Astfel, cadrul normativ a stabilit competența Guvernului pentru reglementarea controalelor și a impus o abordare bazată pe riscuri și necesitatea diminuării poverii pentru întreprinderile cu risc scăzut, prin schimbul de date între organele de control și instituții după analiza tuturor tipurilor de controale efectuate în ultimii 3 ani. De asemenea, se solicită utilizarea avertismentelor/prescripțiilor în locul sancțiunilor directe pentru încălcările de gravitate medie, comise fără intenție. Cel mai important progres în organizarea și punerea în aplicare a controalelor în Italia a avut loc la nivel regional întrucât regiunile au competențe constituționale importante, dispun de autonomie și sunt responsabile pentru

⁹A) [https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/Eimin_Lithuania%27s%20scoreboard_London%202023_\(public\).pdf](https://eimin.lrv.lt/uploads/eimin/documents/files/Eimin_Lithuania%27s%20scoreboard_London%202023_(public).pdf); B) <https://eimin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/verslo-prieziuros-politika/svieslente/>

¹⁰ <https://www.ggb.gr/el/node/1937>

¹¹ A) <https://www.ecologie.gouv.fr/politiques-publiques/loi-etat-service-dune-societe-confiance-essoc>;

B) <https://www.economie.gouv.fr/droit-erreur#>; C) <https://www.legifrance.gouv.fr/loda/id/JORFTEXT000037307624>

¹² A) <https://www.oecd.org/en/about/programmes/dg-reform/strengthening-public-private-partnerships-in-the-delivery-of-employment-services-in-italy.html>; B) <https://www.oecd.org/en/about/programmes/dg-reform/towards-person-centered-integrated-care-in-italy.html>; C) <https://www.oecd.org/en/about/programmes/dg-reform/improving-the-recognition-of-competences-by-cpia-in-italy.html>; D) <https://www.oecd.org/en/about/programmes/dg-reform/developing-digital-skills-for-better-social-protection-services-in-italy.html>

multe domenii de control (siguranța alimentară și veterinară, cea mai mare parte a securității și sănătății în muncă, majoritatea controalelor de mediu etc.). Aceste schimbări au inclus în special dezvoltarea sistemelor informatice, îmbunătățirea analizei riscurilor, dezvoltarea și utilizarea listelor de verificare bazate pe riscuri, evaluarea coerenței abordărilor și deciziilor inspectorilor, îmbunătățirea formării inspectorilor, inclusiv metode inovatoare (de exemplu, simularea pentru a se asigura că toți inspectorii aplică normele juridice în mod similar) și dezvoltarea colaborării cu mediul de afaceri pentru informare, ghidare și promovare a conformării.

36. Țările de Jos¹³ au inițiat un program guvernamental de reformă a controalelor la începutul anilor 2000, inclusiv o consolidare semnificativă a organelor de control și crearea unui Consiliu al organelor de control (similar Consiliului național de soluționare a disputelor în domeniul controlului de stat din Republica Moldova), cu un secretariat coordonator, pentru a facilita schimbul de cunoștințe și practici. În ultimii ani, cadrul normativ în domeniul controalelor a fost ajustat din nou, activitatea concentrându-se pe îmbunătățirea cooperării dintre instituțiile naționale și regionale și pe îmbunătățirea sistemelor de date. Guvernul olandez a propus în 2024 o nouă lege privind supravegherea controlului, care este în curs de examinare de către Parlament.

37. Toate aceste experiențe și programe în desfășurare oferă informații și baze solide pentru Republica Moldova. Pot fi utile modelul lituanian „Scorecard” pentru a evalua progresul și performanța organelor de control, „Modelul de gestionare a aplicării legii” prevăzut în legislația elenă, îmbunătățirile în planificarea bazată pe riscuri, listele de verificare și competența inspectorilor din Italia, inclusiv reformele din Olanda, Lituania și Italia.

2) Probleme privind respectarea prevederilor cadrului normativ din domeniul controlului de stat.

38. Aspectele legate de asigurarea respectării legislației privind controlul de stat sunt analizate în timpul procesului de evaluare a impactului pentru noile reglementări, iar aplicarea bazată pe dovezi reprezintă un aspect cheie care trebuie verificat atât în timpul elaborării, cât și în timpul revizuirii ex post a reglementărilor. Controalele de stat și aplicarea legii sunt tratate ca ceva ce trebuie să se întâmple mai mult sau mai puțin automat (și va fi eficient), mai degrabă decât să ia în considerare în mod specific diferitele opțiuni posibile, costurile și beneficiile acestora, precum și eficacitatea lor relativă (sau lipsa acesteia). De asemenea, examinările ex post analizează adesea costul și eficacitatea unui anumit regulament în ansamblul său, fără a lua în considerare partea de control de stat și de asigurare a respectării legislației, analizând dacă a fost conceput și pus în aplicare corect, care ar fi alternativele, dar nu se solicită întotdeauna feedback de la inspectorii sau de la părțile interesate în mod specific cu privire la controale și asigurarea respectării legislației.

39. Pentru ca sistemul de control de stat să fie conceput în mod adecvat și să atingă cel mai bun echilibru între eficiență și eficacitate, este necesar să se analizeze în mod corespunzător dacă ar fi necesare controalele și asigurarea respectării legislației pentru o propunere de reglementare, modul în care acestea ar trebui să fie organizate și dotate cu resurse, precum și metodele pe care ar trebui să le urmeze. Totuși, nu ar trebui să existe o presupunere automată că aplicarea unui anumit set de reglementări necesită o instituție ad-hoc și că aplicarea legislației este o definiție adecvată a scopului. Mai degrabă, organele de control ar trebui să aibă scopul atenuării daunelor aduse publicului. Organele de control, care nu sunt capabile să-și definească misiunea în acest fel, creează de obicei costuri semnificative, fără beneficii clare și au puține stimulente pentru a îmbunătăți abordările și metodele de obținere a rezultatelor mai bune. Performanța ar trebui evaluată în raport cu obținerea bunăstării sociale (siguranță, sănătate, protecția mediului etc.) și în raport cu îmbunătățirile în ceea ce privește conformitatea. Este indispensabil ca aceasta să fie definită ca o sarcină centrală și un indicator pentru organele de control.

40. Conform datelor prezentate de organele de control (**Tabelul 1**), se evidențiază probleme sistemice privind respectarea prevederilor Legii nr. 131/2012. Deși legea prevede obligația organelor de control

¹³ A) <https://www.rijksinspecties.nl/>; B) <https://www.rijksinspecties.nl/over-de-inspectieraad>

de a înregistra controalele în Registrul de Stat al Controalelor, analiza datelor arată discrepanțe semnificative între numărul controalele înregistrate în Registru și numărul controalelor raportate de către organele de control.

Tabelul 1. Numărul controalelor înregistrate în Registrul de Stat al Controalelor în raport cu numărul controalelor raportate de organele de control.

	2021	2022	2023	2024
Numărul controalelor înregistrate	38065	39216	37097	38.100
Numărul controalelor raportate de organele de control	46611	43610	43230	42.309
Diferența față de numărul controalelor înregistrate	8546	4394	6133	4209
Diferența în % față de numărul controalelor înregistrate	22%	11%	17%	10%

41. Una dintre cauzele posibile ar fi că un dosar de control poate include mai multe domenii raportate drept controale distincte. De asemenea, fără bifarea butonului „finalizat” în Registru, procedurile de control nu sunt încheiate corespunzător, ceea ce duce la înregistrări incomplete.

42. O altă deficiență este emiterea de documente care nu sunt conforme cerințelor Legii nr. 131/2012, inspectorii întocmind alte tipuri de acte decât cele prevăzute de lege. Acestea sunt raportate drept controale de stat, dar nu sunt înregistrate corespunzător în Registru, afectând astfel transparența și conformitatea procesului de control.

43. Aceste neconcordanțe se datorează lipsei instruirilor corespunzătoare a inspectorilor privind utilizarea corectă a Registrului de Stat al Controalelor, deficiențelor în mecanismele interne de control ale autorităților și lipsa de responsabilitate în procesul de finalizare și raportare a controalelor. În plus, există carențe în alinierea reglementărilor interne ale organelor de control la cerințele legale, fapt ce perpetuează utilizarea unor practici defectuoase. Respectiv, sunt necesare măsuri de consolidare a conformității, de responsabilizare a inspectorilor și de revizuire a mecanismelor interne, astfel încât activitatea de control să devină mai transparentă și aliniată principiilor bunei reglementări.

44. Programul își propune să soluționeze problemele identificate prin revizuirea cadrului normativ în domeniul controlului de stat și ajustarea acestuia prin armonizarea cu legislația Uniunii Europene și principiile Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică.

45. Povara administrativă este semnificativă, în pofida reformelor implementate în ultimul deceniu. Implicarea mediului de afaceri, în special prin Consiliul Național de Soluționare a Disputelor în domeniul controlului de stat, va contribui la ajustarea cadrului normativ și implementarea bunelor practici de conformare voluntară. Totodată, consolidarea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri va contribui la diminuarea poverii administrative și pentru coordonarea activităților de control.

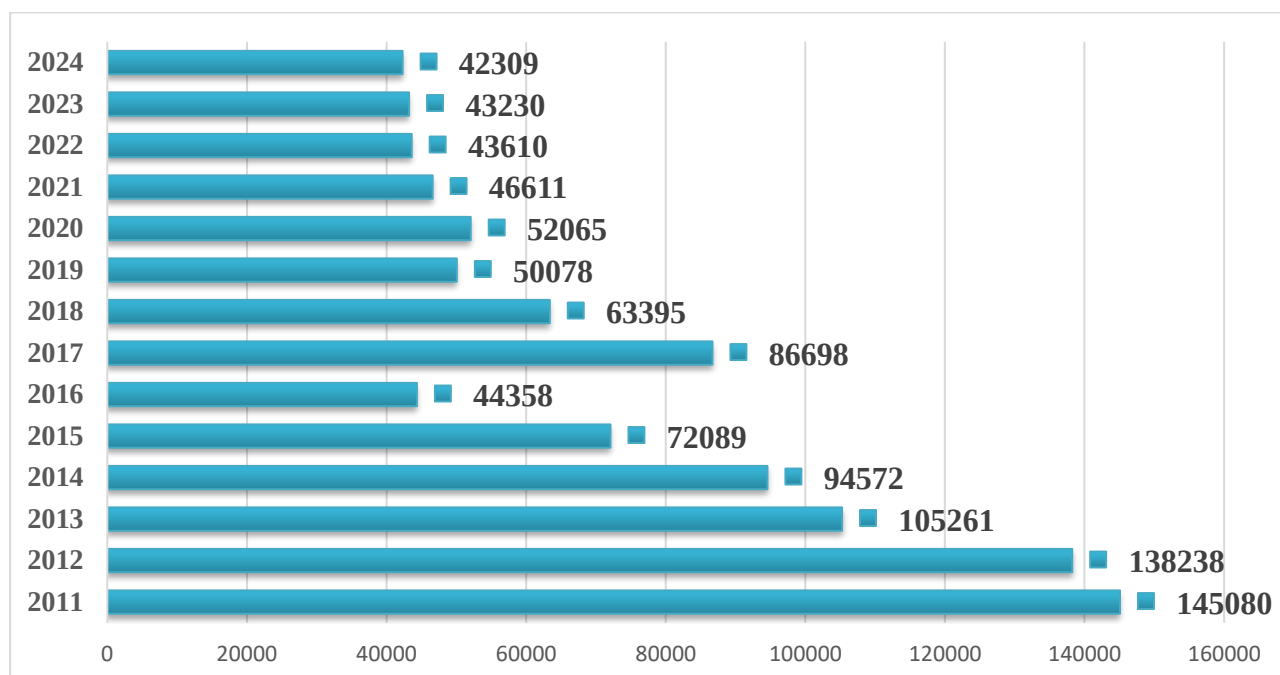
46. Analiza datelor privind controalele desfășurate între anii 2011 și 2024 (**Diagrama 1**) atestă o diminuare considerabilă a numărului controalelor de la 152161 la 42309. Această tendință indică o schimbare semnificativă în activitatea organelor de control și trecerea de la un model bazat pe frecvență ridicată a controalelor la unul selectiv, bazat pe analiza riscurilor și eficientizarea utilizării resurselor.

47. De asemenea, această reducere poate fi explicată prin digitalizarea și automatizarea unor procese de control, astfel încât activitatea să fie mai transparentă, eficientă și mai puțin dependentă de verificările fizice. Totuși, această scădere poate prezenta și provocări, în special în ceea ce privește menținerea calității și integrității procesului de control în fața unei frecvențe mai reduse a controalelor.

48. Organele de control ar trebui să analizeze dacă sunt necesare controalele de stat sau dacă dovezile sugerează că conformitatea ar putea fi obținută prin alte mijloace (probabilitate ridicată de conformare

voluntară), ar trebui să ia în considerare ce structuri, mecanisme existente ar putea fi utilizate în acest scop și dacă acestea se dovedesc a fi insuficiente, dar controlul de stat nu pare a fi soluția optimă, ar trebui să identifice ce modificări ale cadrului normativ sunt necesare.

Diagrama 1. Numărul controalelor în perioada 2011 – 2024.

Sursa: *Raportul Cancelariei de Stat privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător pentru anul 2024.*

49. Conform datelor din **Tabelul 2** în perioada anilor 2021-2024 cel mai mare număr de controale a fost realizat de către Serviciul Fiscal de Stat, cu un număr maxim de 22752 controale în anul 2020. Acest număr a scăzut treptat, ajungând la 10067 în anul 2024, printre cauze posibile fiind optimizarea procesului de control sau o schimbare în strategia de verificare fiscală. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor menține numărul de controale efectuate pe parcursul anilor, ajungând la 17803 controale în anul 2024. Aceste variații pot fi legate de priorități diferite sau de limitarea resurselor.

Tabelul 2. Numărul controalelor în perioada anilor 2021 – 2024.

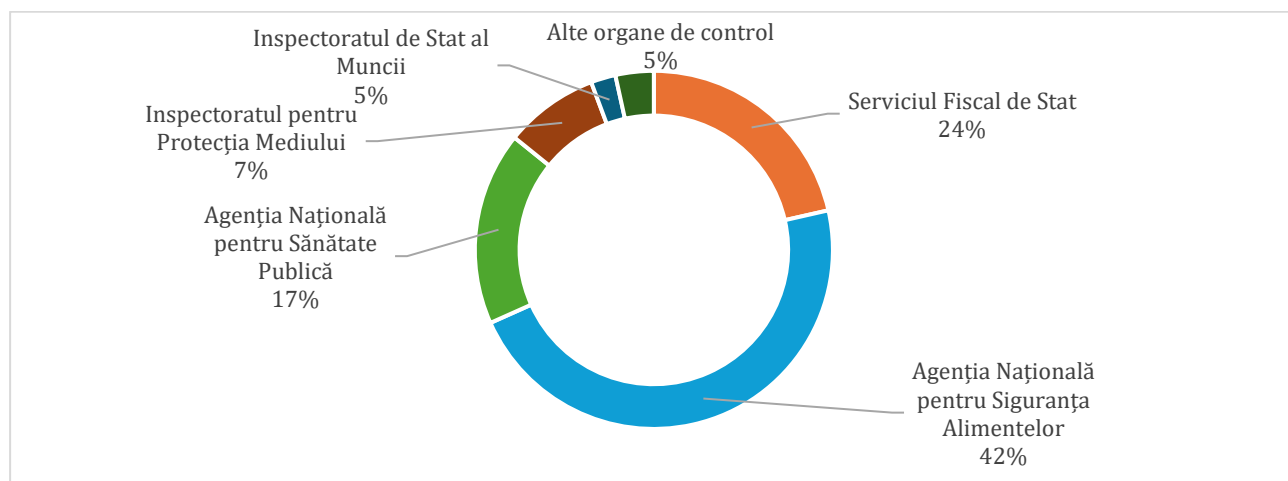
Nr. crt.	Organul de control	Numărul controalelor efectuate, total							
		2021	% din total 2021	2022	% din total 2022	2023	% din total 2023	2024	% din total 2024
1	Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor	14537	31%	13421	31%	20259	47%	17803	42%
2	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	384	1%	92	0%	302	1%	255	0,6%
3	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	824	2%	909	2%	426	1%	850	2%
4	Agencia Națională pentru Sănătate Publică	7966	17%	5581	13%	7559	17%	7388	17%
5	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	3516	8%	4070	9%	3679	9%	2798	7%
6	Serviciul Vamal	65	0,1%	42	0,1%	53	0,1%	53	0,1%

7	Serviciul Fiscal de Stat	15294	33%	16059	37%	9273	21%	10067	24%
8	Agencia Națională Transport Auto	323	1%	245	1%	283	1%	373	1%
9	Autoritatea Aeronautică Civilă	674	1%	402	1%	293	1%	319	1%
10	Agencia Navală	3	0%	0	0%	0	0%	0	0%
11	Inspectoratul de Stat al Muncii	1809	4%	1313	3%	968	2%	2244	5%
12	Agencia Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice	80	0,2%	96	0,2%	85	0,2%	12	0,1
13	Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică	1086	2%	1334	3%	0	0%	0	0%
14	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației	50	0,1%	46	0,1%	50	0,1%	34	0,1%
15	Consiliul Audiovizualului	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
16	Consiliul Concurenței	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
17	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	0	0%	0	0%	0	0%	0	0%
	TOTAL	46611	100 %	43610	100 %	43230	100 %	42309	100 %

Sursa: *Rapoartele Cămarilor de Stat privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător pentru anii 2022-2024*

50. Datele privind numărul controalelor în perioada anilor 2021-2024 scot în evidență faptul că între 93% și 97% din numărul total al controalelor sunt efectuate de 5 organe de control: Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Inspectoratul de Stat al Muncii. Se poate observa o diferență semnificativă în volumul activităților de control între primele cinci organe de control și celelalte organe. În perioada de referință, cele cinci organe de control au înregistrat un număr constant de controale, în comparație cu restul organelor de control, al căror volum de activitate a fost mult mai redus (**Diagrama 2**). Această tendință indică o concentrare mare a activității de control în rândul primelor cinci organe de control, domeniile de competență ale cărora corespund domeniilor de interes sporit în cadrul monitorizărilor efectuate de Comisia Europeană.

Diagrama 2. Ponderea primelor 5 organe de control după numărul controalelor din numărul total al controalelor efectuate în anul 2024.

51. Numărul controalelor planificate a înregistrat o scădere continuă pe parcursul anilor 2022 – 2024 (**Tabelul 3**). Dacă în anul 2022 s-au efectuat 17.092 de controale planificate, în anul 2023 numărul acestora a scăzut la 16.390, reprezentând o reducere de aproximativ 4%. În 2024, numărul controalelor planificate a ajuns la 15.193, ceea ce semnifică o scădere de aproximativ 7% față de anul precedent. Această tendință de scădere poate reflecta eficientizarea procesului de control sau îmbunătățirea conformității din partea agenților economici, care necesită mai puține verificări planificate. Pe de altă parte, controalele inopinate au avut o evoluție mai fluctuantă. În anul 2022, au fost efectuate 19.513 controale inopinate, iar în anul 2023 numărul acestora a scăzut semnificativ, ajungând la 11.901, ceea ce reprezenta o scădere considerabilă de aproape 39%. Însă, în anul 2024, numărul acestora a crescut din nou, ajungând la 13.288, ceea ce semnifică o creștere de aproximativ 12% față de anul precedent. Trebuie specificat că, potrivit art. 191 alin. (1) din Legea nr. 131/2012, controlul în cadrul procedurii de eliberare a actelor permissive, se încadrează în categoria controalelor inopinate. Astfel, controalele pentru eliberarea actelor permissive, în anul 2023 a înregistrat o creștere semnificativă comparativ cu anul 2022, numărul acestora crescând de la 7.005 la 14.939, ceea ce reprezenta o dublare a acestora. Această creștere poate fi explicată printr-o intensificare a controalelor pentru asigurarea respectării reglementărilor în procesul de eliberare a actelor permissive. Totuși, în anul 2024, numărul controalelor privind eliberarea actelor permissive a scăzut ușor la 13.828, o scădere de aproximativ 7% față de anul 2023, însă rămâne mult mai mare comparativ cu 2022. Această scădere reflectă reducerea numărului de acte permissive emise, fără a afecta activitatea de control.

52. Planificarea controalelor în baza analizei riscurilor poate asigura predictibilitatea acțiunilor organelor de control și poate contribui la conformarea voluntară. Pe termen lung, o combinație echilibrată între controalele planificate și cele inopinate poate contribui la o activitate de control mai eficientă și mai predictibilă. Analiza riscurilor permite în mod explicit și clar selectivitatea controalelor de stat și diferențierea în răspunsul de asigurare a respectării legii (care să permită adaptarea la circumstanțe și proporționalitate, atât timp cât criteriile sunt clare). Totuși, există reticente în reducerea puterii discreționare și introducerea unor abordări bazate pe riscuri, care să înlocuiască discreția individuală nelimitată cu criterii clare de direcționare și răspuns. Se impune modificarea abordării față de controalele inopinate efectuate în special de către Serviciul Fiscal de Stat, care atestă ce mai mare rată a controalelor inopinate (93% din total) și anume efectuarea acestora în baza analizei riscurilor, fapt care ar reduce semnificativ irosirea resurselor umane și de timp, precum și suprasolicitarea angajaților.

Tabelul 3. Ponderea controalelor planificate și inopinate din numărul total al controalelor în anii 2022 - 2024.

Nr. crt.	Organul de control	Numărul controalelor efectuate, total			din care:					
					planificate			inopinate		
		2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
1.	Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor	13421	20259	17803	8519	8554	7511	4902	11705	10292
2.	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	92	302	255	57	219	124	35	83	131
3.	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	909	426	850	831	363	633	78	63	217
4.	Agencia Națională pentru Sănătate Publică	5581	7559	7388	2478	4079	3565	3103	3480	3823

5.	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	4070	3679	2798	1706	1483	1117	2364	2196	1681
6.	Serviciul Vamal	42	53	53	39	48	43	3	5	10
7.	Serviciul Fiscal de Stat	16059	9273	10067	666	642	538	15393	8631	9529
8.	Agencia Națională Transport Auto	245	283	373	240	275	318	5	8	55
9.	Autoritatea Aeronautică Civilă	402	293	319	335	222	207	67	71	112
10.	Agencia Navală	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11.	Inspectoratul de Stat al Muncii	1313	968	2244	776	382	1099	537	586	1145
12.	Agencia Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice	96	85	12	90	81	11	6	4	1
13.	Agencia Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	0	0	113	0	0	0	0	0	113
14.	Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică	1334	0	0	1310	0	0	24	0	0
15.	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației	46	50	34	45	42	27	1	8	7
	TOTAL	43610	43230	42309	17092	16390	15193	26518	26840	27116

Sursa: *Rapoartele Cămarilor de Stat privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător pentru anii 2022-2023.*

53. Deși, Legea nr. 131/2012 pune accent pe principiul prevenirii încălcării legislației prin aspectul consultativ al controlului și acordarea suportului persoanelor supuse controlului, în practică, controlul de stat rămâne predominant punitiv. Acesta este perceput preponderent drept o activitate de depistare și sancționare a încălcărilor.

54. Aplicarea legii trebuie să obțină un efect de descurajare, sancțiunile să depășească beneficiile potențiale ale încălcărilor, dar ar trebui să fie și suficient de flexibile pentru a fi aplicate efectiv. Dacă sunt disponibile doar sancțiuni foarte severe (de exemplu, sistarea activității), atunci acestea vor fi foarte rar utilizate, deoarece consecințele economice, sociale și potențialele reacții ar fi considerabile. Prin urmare, legislația ar trebui să prevadă o serie de răspunsuri diferențiate, cu includerea într-o listă publică sau afișarea rezultatelor controalelor (folosind stimulentele publicității negative pentru a stimula schimbarea comportamentului), prin amenzi sau compensarea profiturilor necuvenite. În același timp, organele de control ar trebui să se asigure că se efectuează controale subsecvente pentru a asigura conformitatea deplină în cazurile de utilizare a unor răspunsuri "mai blânde" (de ex: utilizarea prescripției sau a planului de remediere pentru înlăturarea încălcărilor depistate).

55. Măsurile restrictive reprezintă acțiuni și/sau inacțiuni dispuse de către organul de control pentru eliminarea sau diminuarea unui pericol iminent și imediat. Totuși, o serie de măsuri restrictive prevăzute de lege au aspect punitiv fără a contribui la prevenirea unor potențiale pericole și necesită a fi revizuite.

56. Măsurile restrictive se aplică doar în cazul unor încălcări foarte grave. În lipsa unor reglementări exprese cu privire la tipul de măsuri, cazurile în care pot fi aplicate și procedura de aplicare, inspectorul poate impune prescripții și măsuri restrictive în mod discreționar.

57. Pentru a dezvolta un sistem de control de stat receptiv, bazat pe riscuri, este esențial ca activitățile și obiectivele sale să fie diferențiate de cele ale sistemului de combatere a contravențiilor și criminalității. Primul se concentrează pe promovarea conformității în rândul mării majorități, care fie se conformează în mod voluntar, fie sunt susceptibili de a deveni astfel cu stimulente adecvate (informații, legitimitate a regulilor și instituțiilor, norme sociale și descurajare). Al doilea îi vizează pe cei care nu reacționează, iar organele de control ar trebui să dispună de instrumentele potrivite, care sunt pe deplin diferite.

58. Schimbul eficient de informații și claritatea privind modul de delimitare a responsabilităților între aceste două tipuri de aplicare a cadrului normativ este la fel de esențial pentru a aborda întregul spectru de persoane supuse controlului, riscuri și încălcări. Controalele de reglementare cu caracter de prevenire a încălcărilor ar trebui să fie distincte de cele de aplicare a legii cu caracter punitiv, dar au nevoie de o legătură pentru ca sistemul să evite lacunele. Îndeplinirea acestui criteriu necesită ca misiunea controalelor de stat și a inspectorilor să fie văzută ca maximizarea nivelurilor de conformitate, dar nu ca detectarea și pedepsirea sistematică a fiecărei încălcări. Prin urmare, este necesar ca legislația să ofere discreția adecvată pentru a gestiona diferite situații în moduri diferite, inclusiv să refuze să pedepsească anumite încălcări dacă consideră că prezintă un risc foarte mic și pot fi tratate altfel.

59. În unele cazuri, organele de control estimează veniturile obținute din amenzi în Legea bugetului de stat. Astfel, se diminuează rolul de consultare și prevenire, iar inspectorii sunt determinați să aplice sancțiuni corelate cu estimările bugetare.

60. Ponderea controalelor soldate cu sancțiuni la Agenția Națională pentru Sănătate Publică, Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Inspectoratul de Stat al Muncii, constituie circa 9% din totalul controalelor efectuate în ultimii ani, iar la Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor și Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică, depășește 60%.¹⁴ Pentru depășirea acestor discrepante urmează a fi revizuit cadrul normativ de specialitate ce reglementează activitatea organelor de control pentru unificarea procedurii de efectuare a controlului de stat.

61. Totodată, diverse legi sectoriale prevăd aplicarea măsurilor restrictive ce pot fi percepute ca sancțiuni disproporționate în raport cu încălcările constatate. Spre exemplu, retragerea unui act permisiv, precum licența sau autorizația, pentru abateri formale care nu aduc prejudicii și care pot fi remediate cu ușurință, este o măsură excesivă ce afectează negativ activitatea mediului de afaceri.

62. Planurile anuale ale unor organe de control includ obiective precum „sanționarea cazurilor de încălcare pentru a încuraja conformarea voluntară și concurența loială”¹⁵ o formulare care, deși pare aliniată la standardele Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, distorsionează scopul consultativ al controalelor. Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică recomandă ca organele de control să sprijine conformarea voluntară prin ghiduri, controale consultative, instruiți și

¹⁴ Raport de evaluare și analiză a sistemului de control de stat și sancționatoriu în raport cu persoanele care desfășoară activitatea de întreprinzător, USAID MISRA 2023, https://controale.gov.md/studii-de-caz?p_p_id=20&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&_20_struts_action=%2Fdocument_library%2Fview_file_entry&_20_redirect=https%3A%2F%2Fcontroale.gov.md%2Fstudii-de-caz%3Fp_p_id%3D20%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-2%26p_p_col_count%3D1&_20_fileEntryId=293563

¹⁵ <https://sfs.md/ro/document/ordin-sfs-nr-566-din-28112024>

campanii de informare, pentru a încuraja agenții economici să se conformeze voluntar. Organele de control trebuie să utilizeze un model unic de aplicarea a sancțiunilor pentru a stabili expres în ce situații sancțiunile sunt adecvate. Sancțiunile urmează a fi aplicate în cazul încălcărilor foarte grave și/sau grave, repetate sau intenționate în pofida avertismentelor anterioare. Din această perspectivă, sancțiunile sunt necesare pentru a încuraja conformarea benevolă. Totodată, acestea nu trebuie să reprezinte singurul instrument de asigurare a conformării benevole. Prin urmare, fiecare organ de control trebuie, de asemenea, să elaboreze un plan pentru punerea în aplicare a promovării conformării benevole prin consultări, orientări, ghiduri și informații utile mediului de afaceri.

63. Sistemul contravențional actual prezintă, de asemenea, numeroase deficiențe, printre care: (1) definirea unor componente contravenționale care fie nu sunt adecvate domeniului de control, fie se suprapun cu atribuțiile altor organe de control; (2) existența unor componente contravenționale redundante, care permit inspectorilor să aleagă contravenția aplicabilă, oferind astfel posibilitatea încadrării aceleași fapte la două sancțiuni distincte; (3) formulări vagi și neclare în descrierea faptelor sancționate, ceea ce creează impredictibilitate în aplicarea sancțiunilor; și (4) lipsa individualizării sancțiunilor, legea stabilind diferențe mari între limita minimă și maximă a amenzii fără criterii clare de aplicare, afectând astfel în mod disproporționat întreprinderile mici comparativ cu cele mari.

64. În contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană, este esențial ca organele de control să adopte o abordare consultativă și să ofere suport întreprinderilor pentru a se conforma cerințelor cadrului normativ transpus în legislația națională. Controalele bazate pe consiliere, în locul sancțiunilor excesive, pot ajuta mediul de afaceri să se alinieze la practicile și standardele Uniunii Europene, facilitând astfel integrarea pe piața unică europeană. Menținerea unei abordări punitive în controlul de stat poate descuraja investițiile și afecta încrederea în autoritățile publice, limitând dezvoltarea economică și competitivitatea pe piața internațională. De asemenea, întreprinderile mici și mijlocii, care sunt cele mai vulnerabile la sancțiuni disproporționate, ar putea întâmpina dificultăți majore în creștere și dezvoltare, afectând astfel sustenabilitatea economică a întregii țări.

65. Una din problemele fundamentale pentru întregul sistem sancționatoriu ține de faptul că pe lângă domeniul contravențional și penal, au fost create sisteme de sancționare paralele (sancțiuni fiscale, vamale, etc.). Aceste sisteme paralele vin cu sancțiuni foarte mari și acordă posibilitatea organului de control să aplice sancțiuni suplimentare, sporind riscurile de corupție, lăsând la latitudinea persoanei sancționate obligația de a contesta și demonstra în instanța de judecată nevinovăția.

66. Măsurile restrictive și sancțiunile trebuie să fie previzibile și echitabile, prin stabilirea clară a procedurii și a cazurilor în care se aplică prin dezvoltarea de metodologii și ghiduri.

67. Pentru asigurarea conformării voluntare, Programul urmărește realizarea controalelor eficiente și creșterea ponderii controalelor consultative în toate domeniile de control. Efectuarea controalelor consultative are drept scop creșterea ponderii persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar.

3) Probleme instituționale, tehnice și de personal cu care se confruntă organele de control.

68. Organele de control se confruntă cu provocări care fac dificilă sau împiedică desfășurarea eficientă a activităților de control. Aceste provocări sunt determinate de lipsa resurselor umane și financiare, de dotările tehnice insuficiente, de cadrul normativ neadaptat nevoilor actuale și coordonarea dificilă a activităților de control cu alte organe de control. Impactul acestor provocări se poate manifesta mai ales pe termen mediu și lung, riscând să compromită performanța organelor de control, să afecteze conformitatea cu cerințele Uniunii Europene și să reducă încrederea cetățenilor și a mediului de afaceri în autoritățile cu funcții de control.

69. O problemă critică semnalată de organele de control este lipsa de personal calificat și fluctuația constantă a inspectorilor, generată de salariile necompetitive, care reduc capacitatea instituțiilor de a atrage și menține personal competent. Majoritatea organelor de control semnalează dificultăți în retenția angajaților, ceea ce afectează stabilitatea instituțională și continuitatea activităților de control. În contextul unui volum mare de controale și responsabilități, aceste organe de control sunt împiedicate să-și îndeplinească misiunea eficient, corect, numărul de personal fiind sub nivelul efectivului-limită necesar (de exemplu în cadrul Serviciului Vamal sunt ocupate 27 din 35 de funcții).

70. Organele de control se confruntă cu deficit de personal, care afectează în mod direct capacitatea lor de a desfășura controale eficiente și complete/exhaustive. În perioada analizată, 7 organe de control au înregistrat o diminuare a numărului de inspectori, ceea ce afectează capacitatea de control. De exemplu, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor a pierdut 14% din personal, reducându-se de la 474 de inspectori în 2022 la 410 în prezent. Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor a înregistrat o scădere mai mică, având 22 inspectori comparativ cu 24 inspectori în anul 2022 (*Tabelul 4*).

Tabelul 4. Numărul inspectorilor în perioada anilor 2022 - 2025.

#	Denumirea organului de control	Ianuarie 2025	Ianuarie 2024	Ianuarie 2023	Ianuarie 2022
1	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	22	19	14	24
2	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	70	46	59	64
3	Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice	3	2	2	3
4	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	410	417	450	474
5	Agenția Națională Transport Auto	10	47	50	51
6	Serviciul Fiscal de Stat	330	306	322	325
7	Serviciul Vamal	27	22	25	20
8	Agenția Națională pentru Sănătate Publică	52	51	57	65
9	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	20	18	18	24
10	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	167	163	163	173
11	Inspectoratul de Stat al Muncii	64	46	59	61
12	Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	7	-	-	-
13	Agenția Feroviară	2	-	-	-
14	Agenția Navală	10	-	-	-
15	Autoritatea Aeronautică Civilă	43	57	57	62
Total		1237	1194	1276	1346

Notă: Conform datelor prezentate de organele de control în cadrul chestionării realizate de Cancelaria de Stat în perioada septembrie 2024 – ianuarie 2025.

71. Conform datelor furnizate de organele de control, principalul motiv de nemulțumire în rândul inspectorilor și fluctuația personalului organelor de control este nivelul scăzut de salarizare, care nu

reflectă complexitatea și riscurile asociate activităților de control. Mulți consideră că salariile actuale sunt insuficiente pentru a acoperi cheltuielile esențiale, mai ales în contextul unor oferte mai atractive din sectorul privat sau oportunităților de muncă peste hotare. Remunerarea insuficientă a muncii este principalul factor de demotivare a personalului. În plus, condițiile de muncă dificile, volumul mare de sarcini, schimbările frecvente în legislație și riscurile fizice și psihologice crescute contribuie la decizia inspectorilor de a demisiona. De asemenea, lipsa dotării tehnico-materiale adecvate pentru desfășurarea activității sporește nivelul de insatisfacție. Toate aceste aspecte evidențiază necesitatea implementării măsurilor pentru a asigura sustenabilitatea activităților de control.

72. Analiza poverii per inspector scoate în evidență diferențe semnificative între organele de control (**Tabelul 5**), arătând variații considerabile în numărul de controale pe care fiecare inspector le realizează. Agenția Națională pentru Sănătate Publică înregistrează cea mai mare povară per inspector, fiecare dintre cei 51 de inspectori fiind responsabil, în medie, de 142 controale anual, fapt ce presupune presiune ridicată, greu de gestionat fără riscuri de oboseală și scădere a calității controalelor. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, cu o medie de 43 controale per inspector și Agenția Națională Transport Auto, cu 37 controale per inspector. Serviciul Vamal și Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice au un număr mai redus, cu o medie de 2 și respectiv 4 controale per inspector. Aceasta indică o capacitate mai mare de alocare a timpului per control, favorabilă unei verificări mai amănunțite, dar și o subutilizare potențială a resurselor umane în raport cu alte domenii. În același timp, urmează să se țină cont de complexitatea controalelor efectuate de unele organe de control, cum ar fi Serviciul Fiscal de Stat, și durata de efectuare a unui control, care poate fi de la câteva zile până la câteva luni.

Tabelul 5. Povara per inspector în anul 2024.

#	Denumirea organului de control	2023	Număr inspectori la 1 ianuarie 2025	Număr controale per inspector
1	Serviciul Fiscal de Stat	10067	330	30.50
2	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	17803	410	43.42
3	Agenția Națională pentru Sănătate Publică	7388	52	142.07
4	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	2798	167	16.75
5	Inspectoratul de Stat al Muncii	2244	64	35
6	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	850	70	12.14
7	Agenția Națională Transport Auto	373	10	37.3
8	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	255	22	11.59
9	Serviciul Vamal	53	27	1.96
10	Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice	12	3	4

Notă: Conform datelor prezentate de organele de control în cadrul chestionării realizate de Cancelaria de Stat în perioada septembrie 2024 – ianuarie 2025 și datelor privind numărul controalelor din rapoartele Cancelariei de Stat pentru anul 2024.

73. Există situații în care misiunile sau mecanismele de finanțare ale organelor de control pot crea conflicte de interese. De exemplu, dacă finanțarea este legată de numărul de controale de stat într-un anumit domeniu, organul de control va crește numărul controalelor, indiferent de analiza riscului, eficiență și eficacitate. Dacă organul de control emite acte permissive și efectuează controale ulterioare de conformitate, dar eliberarea actelor permissive generează venituri, acesta va fi stimulat să ignore problemele de conformitate atunci când emite acte permissive, cu riscul siguranței sau al altor interese publice.

74. Deficiențele tehnologice reprezintă o altă provocare semnificativă. Lipsa unui sistem modern de analiză a riscurilor și echipamentele tehnice insuficiente pentru realizarea controalelor în teren fac dificilă activitatea inspectorilor. De exemplu, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor utilizează laptopuri care nu dispun de internet mobil, limitând astfel capacitatea de a desfășura controale în timp real.

75. Schimbul rapid și regulat de informații este esențial. Sistemele informaționale ar trebui să fie configurate astfel încât acest lucru să se întâmple cât mai mult posibil automat sau cel puțin foarte ușor. În mod ideal, toate organele de control trebuie să utilizeze aceeași bază de date, unele fiind responsabile de completarea diferitelor date, dar să poată consulta datele celorlalte pentru a îmbunătăți direcționarea și capacitatea de reacție și să aibă date mai actualizate prin punerea în comun a eforturilor și resurselor lor.

76. Pentru a eficientiza munca și a direcționa mai bine, instrumentele, ar trebui să se utilizeze pe cât posibil planificarea automatizată (pe baza criteriilor de risc și a profilului de risc al unităților înregistrate în baza de date), instrumente mobile pentru inspectori (instrumente bazate pe laptop/tabletă, inclusiv liste de verificare, aplicații mobile sau alte instrumente pentru înregistrarea directă a constatărilor controalelor și posibilitatea căutării informațiilor suplimentare), sistemele de informații geografice (GPS) pentru a analiza mai bine datele, a identifica modele și a localiza spațiile care urmează a fi vizitate. Utilizarea activă a căutării de informații relevante pe rețelele sociale devine din ce în ce mai relevantă.

77. Un alt aspect problematic este colaborarea interinstituțională insuficientă, care face ca procesele de control să fie fragmentate și să necesite coordonări complexe. De exemplu, în domeniul protecției mediului, inspectorii depind de Agenția de Mediu la prelevarea probelor, fapt ce întârzie și complică întregul proces. În plus, schimbul de date între organele de control este deficitar, iar lipsa unui mecanism eficient de colaborare afectează rapiditatea și calitatea activităților de monitorizare.

78. În același timp, cadrul normativ necesită ajustări permanente, iar lipsa activităților și mecanismelor de prevenire a încălcărilor și conformare voluntară a mediului de afaceri îngreunează aplicarea consecventă a cadrului normativ.

79. Doar 3 organe de control dispun de descrierea detaliată a procedurilor de efectuare a controlului (**Tabelul 7**), ceea ce denotă diferențe semnificative privind modul de organizare și eficiență a organelor de control. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor dispune de un set detaliat de proceduri, inclusiv pentru pregătirea și efectuarea controlului, elaborarea planurilor bazate pe analiza riscurilor, monitorizarea și evaluarea eficientă a controalelor. Serviciul Fiscal de Stat dispune, de asemenea, de Regulamentul cu privire la efectuarea controlului de către Serviciul Fiscal de Stat, precum și manuale pentru diverse domenii de activitate (ordine interne). Inspectoratul pentru Protecția Mediului dispune de reglementări interne care definesc procesele operaționale pentru activitățile de control, asigurând o abordare standardizată a controalelor. Lipsa manualelor/ghidurilor privind procedurile operaționale specifice domeniului controlului poate afecta eficiența, uniformitatea și transparența activităților de control. Pe termen lung, această situație ar putea împiedica capacitatea organelor de control de a răspunde uniform cerințelor de reglementare.

Tabelul 7. Proceduri de control adoptate de organele de control.

Denumirea organului de control	Denumirea procedurii (documentului)
Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	PG-19/2 Pregătirea și efectuarea controlului pe domeniile de competență ANSA; PG-20/01 Elaborarea Planului anual al controalelor în baza analizei riscului; PG-21/01 Verificarea eficienței controlului; PG-22/01 Monitorizarea inspectorilor.

Serviciul Fiscal de Stat	Regulamentul cu privire la efectuarea controlului de către Serviciul Fiscal de Stat (aprobat prin Ordinul SFS nr. 265 din 25.07.2023). Manuale de control pe domenii de activitate
Inspectoratul pentru Protecția Mediului	Regulamentul privind efectuarea controlului de stat asupra activității de întreprinzător în domeniile de competență (ordin intern)

Notă: Conform datelor prezentate de organele de control în cadrul chestionării realizate de Cancelaria de Stat în perioada septembrie 2024 – ianuarie 2025.

80. Inovațiile implementate în cadrul organelor de control din Republica Moldova sunt limitate, iar utilizarea tehnologiilor moderne și a soluțiilor inovative se realizează parțial. Doar câteva organe de control au inițiat măsuri semnificative pentru a-și moderniza activitățile de control. Printre acestea se numără Agenția Națională Transport Auto, care a dezvoltat mai multe subsisteme informaționale, cum ar fi „Registrul Rutelor”, „e-Bilet” și „e-Monitorizare GPS”, pentru a îmbunătăți monitorizarea activităților în transportul rutier. Inspectoratul pentru Protecția Mediului a dezvoltat platforma „Eco Alert”, care permite cetățenilor să raporteze problemele de mediu, dar asemenea exemple de implicare a cetățenilor în procesele de control și supraveghere sunt insuficiente.

81. Capacitatea organelor de control de implementare a inovațiilor este limitată, din lipsa resurselor financiare și a cunoștințelor în aceste domenii, iar suportul partenerilor de dezvoltare este crucial pentru organele de control. Pe termen lung, dependența de suportul partenerilor de dezvoltare și numărul redus de inovații implementate afectează capacitatea organelor de control de a se adapta noilor cerințe în beneficiul cetățenilor și mediului de afaceri. Acesta este un punct extrem de important. Asistența externă poate asigura sprijin pentru schimbare, dar nu poate finanța în mod durabil activitatea organelor de control. În cazul în care din bugetul de stat se alocă resurse financiare insuficiente, prioritatea esențială pentru dezvoltare este evaluarea funcțiilor prioritare, a funcțiilor care pot fi consolidate sau optimizate, menținând același nivel de finanțare per organ de control, astfel încât salariile medii și investițiile în inovații să poată crește. Acest exemplu a fost utilizat în ultimii ani în Lituania și ar putea fi preluat de Republica Moldova.

4) Probleme privind formarea profesională a inspectorilor.

82. Pe lângă numărul insuficient de angajați, lipsa unui sistem eficient de instruire și pregătire profesională specifică domeniilor de control limitează capacitatea noilor angajați de a se adapta rapid la cerințele funcției și de a efectua controalele de stat conform rigorilor cadrului normativ. În absența unor programe de formare profesională există riscul comiterii neconformităților în cadrul controalelor de stat, fapt ce afectează negativ calitatea acestora. La acest capitol, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Inspectoratul pentru Protecția Mediului, Serviciul Fiscal de Stat și Serviciul Vamal dispun de programe complexe de formare continuă pentru inspectori, care conțin o gamă largă de subiecte ce descriu aspectele generale și specifice domeniilor de control. Serviciul Fiscal de Stat dispune de Baza Generalizată a Practicii Fiscale (BGPF) plasată pe site-ul oficial, care se completează și se actualizează, luând în considerare modificările legislației fiscale și servește ca material instructiv important, inclusiv pentru angajații Serviciului Fiscal de Stat.

83. În mare parte, programele de formare profesională includ subiecte generale aferente activității inspectorilor precum: etica funcționarului public, integritatea profesională, transparența în procesul decizional, gestionarea patrimoniului public și prevenirea corupției, însă mai puțin subiecte specifice domeniilor de control.

84. Pe lângă formarea profesională pe plan intern, unele organe de control beneficiază de suportul partenerilor de dezvoltare, care contribuie la instruirea inspectorilor.

85. Programul propune dezvoltarea curriculumului per domeniu de control cu suportul partenerilor de dezvoltare în comun cu Ministerul Educației și Cercetării, organele de control și ministerele de resort. Implementarea programelor anuale de instruire a inspectorilor organelor de control de către instituțiile de învățământ din țară, prestatorii serviciilor de instruire, organizațiile internaționale, precum și evaluarea activităților și a rezultatelor instruirii prin certificarea cunoștințelor.

5) Probleme privind înregistrarea și evidența controalelor.

86. Sistemul informațional automatizat „Registrul de stat al controalelor” (RSC) reprezintă o resursă informațională specializată care asigură evidența centralizată a informației sistematizate cu privire la planificarea, efectuarea și rezultatele controalelor de stat și este ținut de Cancelaria de Stat (Direcția supravegherea controalelor de stat). Conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr.464/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind ținerea Registrului de stat al controalelor, autoritățile publice centrale de reglementare abilitate cu funcții de control, conform anexei din Legea nr.131/2012, utilizează obligatoriu RSC la înregistrarea, supravegherea și raportarea controalelor, în măsura în care aceasta nu contravine prevederilor legale privind activitatea de control și supraveghere a autorităților respective.

87. RSC joacă un rol central în asigurarea conformității în domeniul controalelor de stat. Informațiile cu privire la planul controalelor, delegația de control, nivelul de risc al persoanelor supuse controlului și/sau al obiectelor controlului, listele de verificare, rapoartele anuale ale organelor de control privind activitatea de control desfășurată, obiectivele și indicatorii de performanță ale organelor de control constituie informații publice și pot fi accesate în mod liber. La 1 ianuarie 2025 RSC avea 1153 utilizatori activi din cadrul a 13 organe de control (**Tabelul 8**).

Tabelul 8. Numărul utilizatorilor activi ai RSC din cadrul organelor de control la 01.01.2025.

Nr.	Denumirea organului de control	Total utilizatori activi
1.	Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică	72
2.	Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor	568
3.	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorului	43
4.	Agenția Națională pentru Sănătate Publică	78
5.	Inspectoratul pentru Protecția Mediului	177
6.	Inspectoratul de Stat al Muncii	106
7.	Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologie	4
8.	Agenția Națională Transport Auto	71
9.	Autoritatea Aeronautică Civilă	4
10.	Agenția Navală	12
11.	Serviciul Fiscal de Stat	4
12.	Serviciul Vamal	4
13.	Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	10
Total		1153

88. În cadrul auditului RSC realizat cu suportul Băncii Mondiale au fost identificate mai multe lacune semnificative în funcționalitățile actuale ale RSC, care necesită atenție și soluții eficiente pentru a fi remediate. Fiind bazat pe Platforma Guvernamentală de Registre și Acte Permisive, acesta reprezintă

un conglomerat de tehnologii interconectate pentru dezvoltarea aplicațiilor prin modelare, asamblare și configurarea componentelor. Practic toate tehnologiile utilizate sunt cu versiuni depășite, unele de peste 10 ani. Utilizarea acestor tehnologii prezintă mai multe riscuri pentru sistemul informațional precum: securitate, performanță, compatibilitate, costuri de mentenanță.

89. Auditul a constatat că starea actuală a sistemului informațional prezintă provocări semnificative care trebuie abordate pentru a menține eficiența operațională și a asigura satisfacția părților interesate. Utilizarea versiunilor vechi și neactualizate ale RSC prezintă riscuri de securitate (exploatare și atacuri cibernetice, viruși și malware). Registrul de stat al controalelor prezintă unele deficiențe care limitează eficiența și transparența procesului de control al agenților economici și activitatea organelor de control. Printre cele mai importante probleme se numără:

- Inconsistențe în datele generate de modulul de raportare, care cauzează dificultăți în consolidarea și evaluarea corectă a informațiilor raportate de diverse organe de control. Această problemă afectează în mod direct corectitudinea și relevanța analizelor și rapoartelor, punând în dificultate monitorizarea eficientă și transparentă a activităților de control la nivel național;
- Lipsa unui mecanism automat de validare a datelor la completarea formularelor este o problemă notabilă, deoarece cauzează introducerea frecventă a unor informații eronate sau incomplete, complicând astfel gestiunea ulterioară a datelor. Automatizarea validării ar îmbunătăți calitatea informațiilor și ar reduce erorile înregistrate, asigurând astfel o mai bună gestionare a controalelor și contribuind la corectitudinea informațiilor din RSC;
- Problema integrării deficitare cu alte baze de date guvernamentale restricționează verificarea automată a datelor introduse în sistem, de exemplu a datelor de înregistrare a agenților economici. Lipsa acestei integrări afectează corectitudinea și actualitatea datelor, iar conectarea RSC la alte registre de stat ar simplifica și eficientiza procesul de validare, reducând erorile și asigurând corectitudinea datelor;
- Lipsa constrângerilor privind ordinea de creare a documentelor de control afectează coerența și eficiența procesului. Fără o ordine prestabilită pentru generarea documentelor necesare, documentația esențială nu este întocmită într-o succesiune logică, ceea ce poate duce la inconsistențe și deficiențe în calitatea și integritatea procesului de control;
- Indicatorii de performanță reprezintă un alt punct sensibil în funcționarea RSC, deoarece lipsa lor împiedică evaluarea detaliată și obiectivă a eficienței controalelor desfășurate. Un punct important de evidențiat este lipsa raportării automate a indicatorilor de performanță. În absența acestor indicatori, autoritățile de control nu pot evalua corect impactul controalelor, întâmpinând dificultăți în a identifica zonele ce necesită îmbunătățiri și în a aloca eficient resursele disponibile;
- Portalul MCabinet, folosit de agenții economici pentru vizualizarea informațiilor despre controale, oferă doar date generale, fără acces la liste de verificare, documentele generate în cadrul unui control sau istoricul controalelor. Absența acestor detalii limitează transparența și capacitatea agenților economici de a se pregăti corespunzător pentru controale, iar lipsa opțiunii de feedback online reduce nivelul de colaborare între agenții economici și organele de control;
- Inconsistențele în identificarea agenților economici pe baza codurilor CAEM reprezintă o problemă care limitează eficiența procesului de control, iar evaluarea riscurilor, realizată manual creează subiectivism și inconsecvențe. Automatizarea evaluării riscurilor ar oferi o analiză mai obiectivă, reducând influența factorului uman și sporind corectitudinea și eficiența controalelor.

90. Fără soluționarea acestor deficiențe, impactul pe termen lung poate cauza reducerea eficienței activităților de control și o monitorizare imprecisă a conformității. În plus, lipsa unor date fiabile și integrate riscă să afecteze capacitatea de luare a deciziilor justificate la efectuarea controalelor, iar transparența limitată a sistemului poate duce la lipsa încrederii în organele de control din partea mediului de afaceri.

6) Probleme privind listele de verificare utilizate în cadrul controlului de stat.

91. Lista de verificare este un document procedural, aprobat prin act normativ, în care se indică, în ordine prestabilită, faptele, bunurile, însușirile, sursele informaționale, procedurile și acțiunile care urmează a fi verificate și/sau executate în limitele rigorilor procedurale pentru tipul și metoda de control de stat aferentă. Conform Regulilor privind elaborarea, aprobarea și utilizarea listelor de verificare aplicate în cadrul controlului de stat asupra activității de întreprinzător, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 379/2018, listele de verificare se elaborează și aprobă de ministerele de ramură, prin plasarea acestora spre consultare publică. Totuși, doar plasarea proiectelor fără organizarea consultărilor publice duce la o participare redusă a reprezentanților mediului de afaceri la elaborarea listelor de verificare. Listele elaborate și aprobate nu acoperă toate domeniile de control.

92. Conținutul listelor de verificare prezintă carențe și nu respectă pe deplin normele Legii nr.131/2012 și ale Regulilor privind elaborarea, aprobarea și utilizarea listelor de verificare aplicate în cadrul controlului de stat asupra activității de întreprinzător, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 379/2018.

93. Există situații în care întrebările din liste nu sunt formulate explicit și precis, iar trimiterea la cadrul normativ este uneori ambiguă. În loc să exprime clar cerințele ce trebuie respectate, unele întrebări doar fac referire la un act normativ, ceea ce poate crea confuzii pentru inspector și entitatea supusă controlului.

94. Structura unor întrebări nu permite un răspuns simplu cu „da” sau „nu”, dar includ o listă de cerințe multiple, ceea ce necesită răspunsuri separate. Aceasta împiedică o evaluare eficientă, făcând dificilă determinarea conformității reale a entităților controlate cu cerințele legale. În plus, succesiunea întrebărilor nu este întotdeauna logică și corespunzătoare metodologiei de control, deși legislația stipulează că acestea trebuie să urmeze o ordine prestabilită, aliniată cu procesul și metoda de control aplicate.

95. Lipsa de coerență în evaluarea și punctarea întrebărilor din listele de verificare, în raport cu categoria de încălcări (minore, grave, foarte grave) duce la faptul că încălcările care nu pot fi încadrate drept „foarte grave” primesc un punctaj maxim, în timp ce altele, deși ar putea fi considerate grave sau foarte grave, primesc un punctaj minim. Această discrepanță și inexactitate în clasificarea cerințelor grave și foarte grave creează posibilitatea aplicării măsurilor restrictive și a sancțiunilor pentru fapte minore, ceea ce contravine prevederilor Legii nr. 131/2012.

96. Mai grav este faptul că unele încălcări sunt clasificate cu ușurință drept „foarte grave” deși ar putea fi remediate pe loc în timpul controlului fără a genera pericole iminente și imediate pentru mediu, sănătate sau siguranța publică.

97. Astfel, listele de verificare nu își îndeplinesc scopul principal – asigurarea transparenței, previzibilității și coerenței procesului de control, fapt ce duce la utilizarea incorectă sau neuniformă a acestora. Mai mult, acest cadru incoerent de punctare poate duce la efectuarea unor controale abuzive, disproporționate și inechitabile din partea organelor de control. Listele de verificare ar trebui să asigure controale bazate pe analiza de risc și proporționale cu riscurile. Totodată, acestea urmează să ajute mediul de afaceri să înțeleagă care sunt prioritățile în ceea ce privește conformarea voluntară/benevolă și îmbunătățirea activității, astfel încât să reducă în mod eficient nivelul de risc.

7) Probleme privind coordonarea și supravegherea activității organelor de control.

98. În ultimele decenii, mai multe state-membre ale Uniunii Europene au lansat reforme ale controalelor pentru a reduce povara administrativă asupra întreprinderilor, generată de suprapuneri și lipsa coordonării, și pentru a îmbunătăți eficiența și eficacitatea inspectoratelor. Cu suportul partenerilor de dezvoltare, precum Banca Mondială, țările din Balcani și Țările Baltice au demarat reforme ale controlului de stat.

99. Coordonarea activității organelor de control asigură aplicarea conformă a cadrului normativ și transparența activității, asigurând și prevenirea corupției.

100. Pentru depășirea deficiențelor sistemului de controale, cum ar fi lipsa schimbului de informații; dublarea eforturilor și procedurile de control care variază în raport cu calitatea și durata vizitelor de control de la un inspectorat la altul, reformarea domeniului de control de stat urmărește să îmbunătățească coordonarea, precum și să reducă dublările, suprapunerile, contradicțiile și corupția. Suplimentar, acesta a luat în calcul crearea unui mecanism de monitorizare mai bun al inspectoratelor, cu obiectivul general de îmbunătățire a eficienței inspectoratelor individuale și a sistemului de controale per ansamblu.

101. Țările balcanice și baltice aplică diferite modele de coordonare. Țările balcanice tind să utilizeze un model centralizat de controale: Bosnia și Herțegovina are un Inspectorat general; Albania are un Inspectorat central și Slovenia are un Consiliu coordonator, susținut de Ministerul Administrației Publice. Statele baltice optează pentru organe de coordonare adaptabile: Lituania are o unitate relativ mică în cadrul Ministerului Economiei și Inovării, responsabilă de asistență oferită inspectoratelor în implementarea procedurilor de control; Letonia utilizează colaborarea voluntară ca bază de coordonare între inspectori.

102. Crearea unui Inspectorat general unificat prevede consolidarea și fuziunea inspectoratelor. În mod specific, aceasta presupune eliminarea funcțiilor de coordonare din ministere. Autoritatea de control este plasată sub autoritatea directă a prim-ministrului sau a guvernului. Înființarea unui singur Inspectorat general unificat, care ar viza toate activitățile de control, reprezintă expansiunea maximă a acestui model.

103. Modelul ales de Republica Moldova pentru supravegherea controalelor de stat este axat pe asigurarea acestei funcții cu resurse bugetare limitate, fiind creată o subdiviziune specializată în cadrul Cancelariei de Stat, iar coordonarea organelor de control este asigurată de ministere.

104. Direcția politici control de stat din cadrul Cancelariei de Stat are un rol esențial în asigurarea respectării normelor legale în domeniul controlului de stat asupra activității de întreprinzător din Republica Moldova. Cancelaria de Stat are un mandat amplu și complex, care include elaborarea proiectelor de acte normative și politici în domeniul controlului de stat, promovarea și supravegherea implementării acestora de către autoritățile publice, monitorizarea controalelor înregistrate, planificarea și efectuarea acestora în Registrul de stat al controalelor, pentru o evidență centralizată și detaliată a planificării și desfășurării controalelor.

105. Direcția politici control de stat asigură consultarea organelor de control și a persoanelor supuse controlului. Suportul consultativ este vital pentru a asigura o implementare uniformă și conformă reglementărilor, contribuind la crearea unui mediu de afaceri previzibil și echitabil, mai ales în contextul alinierii la standardele europene.

106. Cu toate acestea, Direcția politici control de stat se confruntă cu provocări semnificative legate de resursele limitate, care influențează capacitatea de a-și exercita atribuțiile în mod eficient. Dezechilibrul dintre resursele alocate – financiare, umane și de timp – și volumul sarcinilor a avut un impact negativ asupra ritmului reformelor și asupra dezvoltării domeniului controlului de stat. Această insuficiență de resurse nu doar că limitează activitatea Direcției, dar afectează și capacitatea sa de a impulsiona reformele necesare în controlul de stat, cum ar fi optimizarea proceselor de control și dezvoltarea capacităților instituționale.

107. Pentru a putea susține o reformă reală în domeniul controlului de stat, Direcția politici control de stat ar trebui să fie consolidată, astfel încât să devină un centru de supraveghere și coordonare între toate părțile implicate, inclusiv organele de control, agenții economici și alte entități relevante. Aceasta ar permite Direcției nu doar să gestioneze mai eficient informarea și consultarea în domeniul controlului, dar și să efectueze o analiză detaliată și să soluționeze problemele sistemice. Totodată, consolidarea capacităților Direcției ar crea premise pentru asigurarea unui sistem de evaluare a performanțelor organelor de control în atingerea obiectivelor și indicatorilor de performanță.

III. OBIECTIVELE GENERALE ALE PROGRAMULUI.

108. Obiectivele generale ale Programului sunt următoarele:

Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, corelat cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public - urmărește implementarea unui sistem de control uniform, care să asigure respectarea reglementărilor și standardelor în toate domeniile de activitate. Prin controale eficiente, bazate pe respectarea și aplicarea corectă a legii, Programul își propune să contribuie la creșterea calității vieții populației în domeniile supuse controlului de stat și protejarea intereselor acestora.

Obiectiv general 2. Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernare, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor - urmărește modernizarea și profesionalizarea organelor de control, astfel încât să devină mai transparente, responsabile și eficiente. Vor fi promovate bunele practici internaționale, utilizarea tehnologiilor avansate și consolidarea capacităților instituționale pentru a răspunde cerințelor moderne în domeniul controlului de stat. Totodată, se pune accent pe crearea unui mediu de încredere și parteneriat între organele de control și cei supuși controlului de stat.

Obiectiv General 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri – urmărește consolidarea funcțiilor statului de supraveghere și coordonare a controlului de stat. Colaborarea activă cu mediul de afaceri și promovarea parteneriatelor între sectorul public și cel privat reprezintă o prioritate pentru crearea unui climat favorabil dezvoltării economice și asigurării conformării voluntare.

IV. OBIECTIVELE SPECIFICE ALE PROGRAMULUI.

109. Operaționalizarea obiectivelor generale ale prezentului Program va fi realizată prin intermediul obiectivelor specifice, incluse în următorul tabel:

Obiectiv general/specific	Indicatori de rezultat	Surse de obținere a informațiilor	Valoarea de referință anul 2024	Ținta care urmează a fi atinsă în 2028
Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, corelat cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public				
<i>Obiectiv specific 1.1. Până în anul 2028, cadrul normativ asigură desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate</i>	Cadru normativ modificat	Cancelaria de Stat	-	100 % din proiecte de acte normative aprobate
<i>Obiectiv specific 1.2. Până în anul 2028, rapoartele anuale privind</i>	Ponderea controalelor desfășurate cu respectarea procedurii	Rapoartele anuale privind controlul de stat asupra activității de	-	90% din controale se desfășoară cu

<i>controlul de stat asupra activității de întreprinzător atestă desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate în 90% din cazuri</i>	unificate și uniformizate	întreprinzător (Cancelaria de Stat)		respectarea procedurii
<i>Obiectiv specific 1.3. Creșterea ponderii persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar până în anul 2028</i>	Ponderea persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar din totalul celor verificate	Rapoartele anuale ale organelor de control indicate la punctul 25 din Program	-	Cel puțin 60%
	Numărul persoanelor supuse controlului care beneficiază de măsuri de suport pentru conformare voluntară	Rapoartele anuale ale organelor de control indicate la punctul 25 din Program	1416(ISSPN PC, anul 2023)	Cel puțin 3000 anual
Obiectiv general 2: Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernanta, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor				
<i>Obiectiv Specific 2.1. Stabilirea și aplicarea cerințelor minime de competență profesională a inspectorilor, cu dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil, transparent și atractiv până în anul 2028</i>	Cadrul legal în domeniul salarizării modificat	Ministerul Finanțelor	-	Sistem de salarizare echitabil, transparent și atractiv implementat
	Ponderea inspectorilor care au obținut certificate de calificare profesională	Rapoartele organelor de control indicate la punctul 25 din Program privind salariul inspectorilor	-	100%
<i>Obiectivul specific 2.2. Consolidarea capacității tehnice a organelor de control prin modernizarea infrastructurii IT, până în anul 2028</i>	Registrul de Stat al Controalelor modernizat	Cancelaria de Stat	-	Registrul de Stat al Controalelor modernizat
	Numărul inspectorilor instruiți în utilizarea Registrului de Stat al Controalelor modernizat	Cancelaria de Stat	-	Cel puțin 90% din inspectori instruiți
<i>Obiectiv specific 2.3. Implementarea unui sistem de formare profesională continuă care să asigure dezvoltarea abilităților inspectorilor din cadrul organelor de control și certificarea acestora până în anul 2028</i>	Ponderea inspectorilor instruiți și certificați conform cerințelor	Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	Cel puțin 90% inspectori instruiți și certificați conform cerințelor
	Program de instruire în domeniul controlului de stat elaborat și implementat	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	Curriculum general elaborat și implementat către 2027

	Curriculum de instruire specific domeniului organului de control elaborat și implementat	Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	100 % organe de control au dezvoltat curriculum de instruire specific către anul 2027
<i>Obiectiv specific 2.4. Creșterea transparenței și responsabilității în activitatea de control, prin elaborarea și publicarea rapoartelor anuale de către organele de control până în 2028</i>	Ponderea organelor de control care publică rapoarte anuale de activitate pe paginile web oficiale	Cancelaria de Stat în baza monitorizării anuale a paginilor web ale organelor de control	-	100%
	Ponderea propunerilor examinate din totalul celor expediate prin intermediul mecanismului de feedback	Cancelaria de Stat	-	100%
<i>Obiectiv specific 2.5. Prevenirea cazurilor de corupție în cadrul efectuării controlului de stat prin măsuri de prevenție, programe de instruire anuale, sisteme de monitorizare continuă și sancționare a comportamentului neconform, până în anul 2028</i>	Numărul de persoane care au participat la instruire privind măsurile de asigurare a integrității instituționale	Centrul Național Anticorupție	-	Cel puțin 100 persoane instruite anual
	Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate inspectorilor	Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	Reducere cu 10%
Obiectiv General 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri				
<i>Obiectivul specific 3.1. Eficientizarea mecanismului de supraveghere a controalelor până în anul 2028</i>	Numărul de ședințe ale Consiliului Național de Soluționare a Disputelor în domeniul controlului de stat	Cancelaria de Stat	-	4 ședințe anual
	Raportul anual privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător elaborat și publicat	Cancelaria de Stat	-	Rapoarte anuale elaborate și publicate
<i>Obiectiv specific 3.2. Consolidarea parteneriatelor între organele de control la nivel național și internațional prin încheierea acordurilor de colaborare până în anul 2028</i>	Numărul de acorduri de colaborare naționale și internaționale semnate	Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	Cel puțin 15 acorduri semnate
	Numărul de proiecte implementate în colaborare cu organele de control	Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	Cel puțin 15 proiecte implementate

	din țările membre ale UE			
	Numărul de sesiuni periodice între organele de control pentru schimb de experiență și bune practici	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	Cel puțin o sesiune organizată anual
<i>Obiectiv specific 3.3. Creșterea implicării mediului de afaceri în implementarea bunelor practici de conformare voluntară, prin organizarea sesiunilor anuale de instruire până în anul 2028</i>	Numărul de instruiți pentru mediul de afaceri	Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	Cel puțin 2 instruiți anual
	Ponderele persoanelor supuse controlului instruite	Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	Cel puțin 1% din totalul persoanelor supuse controlului instruite anual

V. IMPACT.

110. Implementarea Programului va contribui la modernizarea și eficientizarea controlului de stat, care va contribui direct la dezvoltarea economică a țării, la sporirea calității vieții și la crearea unui climat de afaceri și social favorabil. Programul este orientat spre protejarea intereselor cetățenilor, având un impact semnificativ asupra calității vieții, asupra competitivității economice și asupra transparenței în actul de guvernare.

111. Atingerea obiectivelor generale ale prezentului Program va fi măsurată prin intermediul indicatorilor de impact, incluși în următorul tabel:

Obiectivul general	Indicatorul	Sursa	Valoarea de referință anul 2024	Ținta ce urmează a fi atinsă în 2028
Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, corelat cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public	1. Gradul de satisfacție a populației privind activitatea de control desfășurată de organele de control	Rapoarte ale organelor de control indicate la punctul 25 din Program Sondaje de opinie	-	Cel puțin 70% persoane care apreciază pozitiv activitatea organelor de control
	2. Ponderele persoanelor supuse controlului care respectă normele legale din totalul celor supuse controlului de stat	Rapoarte ale organelor de control indicate la punctul 25 din Program	65%	80%
Obiectiv general 2. Dezvoltarea unor	1. Procentul rapoartelor de control publicate conform	Rapoarte ale organelor de control	70%	100%

organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernă, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor	prevederilor legale pe paginile web oficiale	indicate la punctul 25 din Program		
	2. Ponderea controalelor înregistrate în Registrul de Stat al Controalelor din totalul celor efectuate	Cancelaria de Stat	-	75%
	3. Durata medie de efectuare a unui control (zile)	Rapoarte ale organelor de control indicate la punctul 25 din Program	5 zile	4 zile
Obiectiv General 3. Supravegherea eficiență a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri	1. Numărul de parteneriate stabilite de organele de control între ele și cu partenerii externi	Organele de control indicate la punctul 25 din Program	-	Cel puțin un parteneriat național și internațional stabilit per organ de control
	2. Gradul de satisfacție al persoanelor supuse controlului	Rapoarte ale organelor de control indicate la punctul 25 din Program Sondaje de opinie	40%	80%

VI. COSTURI.

112. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea și realizarea Programului a fost efectuată în baza activităților identificate în planul de acțiuni cu utilizarea instrumentelor de evaluare a costurilor dezvoltate de Ministerul Finanțelor sau în baza costurilor estimate de partenerii de dezvoltare.

113. Costul total de implementare a proiectelor planificate se estimează la 44672.3 mii lei, inclusiv pentru perioada 2025-2028, cca. 37 % (16619.0 mii lei) costuri finanțate din bugetul de stat, 33 % (14701.8 mii lei) din asistență externă și 30 % (13351.5 mii lei) - costuri neacoperite.

114. Principalele surse de finanțare din bugetul de stat includ Programul „03 Executivul și serviciile de suport” (Subprogramul „01 Exercițarea guvernării”) și subprogramele prin care sunt finanțate organele de control menționate la punctul 25 din prezentul Program.

115. Costurile dezagregate pe ani sunt estimate după cum urmează:

2025 – 3634.5 mii lei

2026 - 23581.3 mii lei

2027 - 8664.2 mii lei

2028 - 8792.3 mii lei

116. Programul va beneficia de sprijinul partenerilor de dezvoltare, inclusiv Grupul Băncii Mondiale, care va contribui cu 14701.8 mii lei, dintre care 11920.0 mii lei pentru dezvoltarea unui nou sistem informațional în domeniul controlului de stat și 2781.8 mii lei pentru formarea profesională a inspectorilor. Aceste resurse vor fi utilizate pentru dezvoltarea infrastructurii IT, modernizarea proceselor de control, consolidarea capacităților instituționale și optimizarea sistemului de controale.

117. Costurile estimative ale acțiunilor vor fi ajustate pe perioada implementării Planului de acțiuni, reieșind din volumele de alocații disponibile în bugetul de stat.

Tabelul 9. Costurile estimate pentru implementarea Programului.

Obiectiv general	Obiectiv specific	2025 (mii lei)	2026 (mii lei)	2027 (mii lei)	2028 (mii lei)	Costuri acoperite de CBTM (mii lei)	Surse externe (mii lei)	Costuri neacope rite	Total, mii lei
Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, corelat cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public	Obiectiv specific 1.1. Până în anul 2028, cadrul normativ asigură desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate	117.3	1350.4	586.5	117.3	2171.5			2171.5
	Obiectiv specific 1.2. Până în anul 2028, rapoartele anuale privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător atestă desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate în 90% din cazuri	325.3	809.9	559.9	559.9	2255.0			2255.0
	Obiectiv specific 1.3. Creșterea ponderii persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar până în anul 2028	0.0	2411.3	2411.3	2411.3	7233.9			7233.9
	Total	442.6	4571.6	3557.7	3088.5	11660.4			11660.4
Obiectiv general 2. Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernare, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor	Obiectiv Specific 2.1. Stabilirea și aplicarea cerințelor minime de competență profesională a inspectorilor, cu dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil, transparent și atractiv până în anul 2028	0.0	507.2	0.0	0.0	507.2			507.2
	Obiectivul specific 2.2. Consolidarea capacității tehnice a organelor de control prin modernizarea infrastructurii IT, până în anul 2028	2500.0	10920.0	1500.0	1500.0	0	11920.0	4500.0	16420.0
	Obiectiv specific 2.3. Implementarea unui sistem de formare profesională continuă care să asigure dezvoltarea abilităților inspectorilor din cadrul organelor de control și certificarea acestora până în anul 2028	106.0	4902.0	1117.3	1011.3	1320.9	2781.8	3033.9	7136.6

	Obiectiv specific 2.4. Creșterea transparenței și responsabilității în activitatea de control, prin elaborarea și publicarea rapoartelor anuale de către organele de control până în 2028	376.1	376.1	392.8	376.1	1521.1			1521.1
	Obiectiv specific 2.5. Prevenirea cazurilor de corupție în cadrul efectuării controlului de stat prin măsuri de prevenție, programe de instruire anuale, sisteme de monitorizare continuă și sancționare a comportamentului neconform, până în anul 2028	117.3	630.8	630.8	630.8	846		1163.7	2009.7
	Total	3099.4	17336.1	3640.9	3518.2	4195.2	14701.8	8697.6	27594.6
Obiectiv General 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri	Obiectivul specific 3.1. Eficientizarea mecanismului de supraveghere a controalelor până în anul 2028	92.5	92.5	92.5	92.5	370.0		720	1090
	Obiectiv specific 3.2. Consolidarea parteneriatelor între organele de control la nivel național și internațional prin încheierea acordurilor de colaborare până în anul 2028	0.0	1219.3	1011.3	1011.3	208		3033.9	3241.9
	Obiectiv specific 3.3. Creșterea implicării mediului de afaceri în implementarea bunelor practici de conformare voluntară, prin organizarea sesiunilor anuale de instruire până în anul 2028	0.0	361.8	361.8	361.8	185.4		900.0	1085.4
	Total	92.5	1673.6	1465.6	2185.6	763.4			5417.3
	TOTAL (PROGRAM)	3634.5	23581.3	8664.2	8792.3	16619.0	14701.8	13351.5	44672.3

VII. RISCURI DE IMPLEMENTARE.

118. În contextul implementării Programului, au fost identificate anumite riscuri și vulnerabilități care ar putea afecta realizarea eficientă a acțiunilor planificate, după cum urmează:

Nr.	Riscul anticipat	Impact (mic, mediu, mare)	Probabilitate (joasă, medie, înaltă)	Măsuri de diminuare/ înlăturare a riscurilor
1.	<i>Rezistența la schimbare în rândul personalului organelor de control:</i> Un risc major îl reprezintă rezistența la schimbare manifestată de personalul din cadrul organelor de control. Aceasta poate rezulta din neîncrederea în noile proceduri, teama de a pierde poziții sau responsabilități și poate conduce la o implementare întârziată sau inefficientă a noilor procese și tehnologii.	Mare	Medie	- Stabilirea unor mecanisme de colaborare între entitățile responsabile de implementare și alte instituții relevante, precum și cu partenerii de dezvoltare, pentru a asigura o implementare eficientă și coordonată. - Instituirea unui mecanism eficient pentru monitorizarea, evaluarea și raportarea progresului, pentru a asigura transparența și responsabilitatea în implementarea Programului.
2.	<i>Capacitatea instituțională insuficientă a organelor de control:</i> Unele organe de control (în special cele mici) pot întâmpina dificultăți în implementarea noilor proceduri din cauza resurselor limitate, atât umane, cât și tehnice. Lipsa personalului calificat și a infrastructurii necesare pentru a adopta noile tehnologii poate afecta negativ progresul reformei	Mediu	Medie	Definirea clară a rolurilor și responsabilităților pentru fiecare autoritate implicată în implementarea acțiunilor planificate și introducerea unor măsuri specifice pentru creșterea capacității de implementare.
3.	<i>Lipsa resurselor financiare necesare pentru modernizarea infrastructurii IT:</i> Implementarea unui sistem IT unificat pentru gestionarea controalelor necesită investiții. Lipsa fondurilor necesare alocate corespunzător, poate întârzia semnificativ digitalizarea proceselor de control și, implicit, implementarea reformelor	Mediu	Medie	- Estimarea cât mai exactă a costurilor pentru acțiunile din Plan și a contribuției partenerilor de dezvoltare; - Corelarea priorităților cu cadrul de planificare bugetară; - Asigurarea unei coordonări eficiente permanente cu partenerii de dezvoltare pe marginea priorităților de finanțare ale Programului
4.	<i>Fluctuația personalului în cadrul organelor de control:</i> în contextul reformelor, există riscul fluctuației personalului. Aceasta poate genera	Mediu	Mare	Identificarea măsurilor de motivare și menținere a inspectorilor în sistem și consolidarea capacităților acestora

	pierdere a memoriei instituționale și a capacității organelor de control de a implementa în mod eficient schimbările necesare			
5.	<i>Coruptibilitatea și lipsa integrității profesionale a inspectorilor.</i> Nivelul ridicat al riscului de corupție în activitățile de control poate compromite obiectivitatea și echitatea controlului de stat, favorizând deciziile subiective și lipsa de transparență. Aceste practici afectează încrederea publicului în instituțiile de control, subminează conformarea voluntară și creează un mediu de afaceri inechitabil, limitând concurența loială și dezvoltarea economică durabilă	Mare	Medie	Măsuri de prevenire a corupției, prin instruirea inspectorilor. Investigarea și sancționarea cazurilor de corupție depistate.

VIII. AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE.

119. Coordonarea și monitorizarea implementării programului va fi asigurată de către Cancelaria de Stat care va prezenta rapoartele de progres Guvernului. În același timp în implementarea Programului și a Planului de Acțiuni vor fi implicate organele de control și ministerele responsabile de elaborarea politicilor în domeniile respective după cum urmează:

- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
- Ministerul Sănătății
- Ministerul Mediului
- Ministerul Finanțelor
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
- Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
- Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor
- Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică
- Agenția Națională pentru Sănătate Publică
- Inspectoratul pentru Protecția Mediului
- Serviciul Vamal
- Serviciul Fiscal de Stat
- Agenția Națională Transport Auto
- Autoritatea Aeronautică Civilă
- Agenția Navală
- Inspectoratul de Stat al Muncii
- Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice
- Agenția Feroviară
- Agenția pentru Securitate Cibernetică

- Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale.

IX. PROCEDURI DE MONITORIZARE ȘI EVALUARE.

120. Pentru asigurarea unei implementări eficiente și transparente a Programului, vor fi aplicate următoarele proceduri de raportare, monitorizare și evaluare:

120.1. Raportarea și monitorizarea anuală: va implica elaborarea unui raport anual detaliat privind implementarea Programului și a Planului de acțiuni (Anexa la prezentul program). Organele de control, ministerele și alte autorități publice centrale vor avea responsabilitatea de a implementa măsurile necesare pentru realizarea obiectivelor Programului și ale Planului de acțiuni. Aceste autorități vor prezenta anual, până la data de 25 februarie, Cancelariei de Stat, informații detaliate privind gradul de realizare a Programului și a Planului de acțiuni. Raportul anual va avea un caracter analitic, furnizând o bază de referință pentru planificarea activităților viitoare și pentru corectarea eventualelor deficiențe identificate. Monitorizarea anuală va evalua atât nivelul de realizare a activităților din Planul de acțiuni, cât și progresul în atingerea obiectivelor generale și specifice ale Programului. Acest raport va fi un instrument esențial pentru ajustarea direcțiilor de intervenție pentru anul următor.

120.2. Evaluarea finală: va avea drept obiectiv estimarea gradului de implementare a Programului și a Planului de acțiuni în ansamblu, bazată pe analiza indicatorilor de impact. Raportul de evaluare finală va fi elaborat cu suportul sectorului asociativ, academic și organizațiilor societății civile, asigurând astfel o evaluare obiectivă a rezultatelor obținute și a impactului avut asupra sectorului public și privat. Raportul va fi publicat pe pagina web oficială a Cancelariei de Stat.

121. Aceste proceduri de raportare, monitorizare și evaluare sunt esențiale pentru a asigura transparența, responsabilitatea și eficiența în implementarea Programului și pentru a permite ajustarea strategică a acestuia pe parcursul perioadei de implementare, fiind asigurată consultarea periodică pe parcursul implementării programului, prin focus-grupuri, mese rotunde, interviuri, sondaje, chestionare sau ședințe ale grupurilor de lucru, după caz. Rezultatele implementării Programului vor fi prezentate anual la ședințele Consiliului Național de Soluționare a Disputelor în domeniul controlului de stat.

**PLANUL DE ACȚIUNI PENTRU IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE A DOMENIULUI CONTROLULUI DE STAT
PENTRU ANII 2025-2028**

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, corelat cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public									
Obiectiv specific 1.1. Până în anul 2028, cadrul normativ asigură desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate	1.1.1 Analiza și revizuirea cadrului normativ național în domeniul controalelor pentru transpunerea legislației Uniunii Europene și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, unificarea și uniformizarea procedurilor de control de stat	4 acte normative care au tangență asupra controlului de stat analizate și revizuite	832.0	832.0 (2026)			0301	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat
							5101		
							6101		
							8001		
							7001		
							0501		
							9001		
							5001		
								Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	
								Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	
								Ministerul Sănătății	
								Ministerul Mediului	
								Ministerul Finanțelor	
								Ministerul Muncii și	

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
									Protecției Sociale Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
	1.1.2. Revizuirea cadrului normativ național pentru eliminarea disproporționalității măsurilor punitive în raport cu gravitatea încălcărilor constatate	Actele aferente activității a cel puțin 5 organe de control revizuite	469.2	469.2 (2027)			0301 0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program
	1.1.3. Analiza și revizuirea criteriilor de risc	7 metodologii de planificare a controalelor în baza analizei riscurilor revizuite 6 metodologii de planificare a	401.1	401.1 (2026)			0301 5101 6101 8001 7001 0501 9001 5001 0502	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
		controalelor în baza analizei riscurilor aprobate					5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019		Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Ministerul Sănătății Ministerul Mediului Ministerul Finanțelor Ministerul Muncii și Protecției Sociale Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Organele de control indicate la punctul 25 din Program
	1.1.4. Revizuirea și monitorizarea calității listelor de verificare utilizate de organele de control pentru a asigura relevanța, claritatea și respectarea principiilor bunei reglementări	Revizuirea listelor de verificare pentru cel puțin 10 organe de control	469.2	469.2 (2025 – 117.3 2026 – 117.3			0301 5101 6101 8001 7001	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
				2027 – 117.3 2028 – 117.3)			0501 9001 5001 0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	2027 Trim. IV 2028	Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale Ministerul Sănătății Ministerul Mediului Ministerul Finanțelor Ministerul Muncii și Protecției Sociale Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării Organele de control indicate la punctul 25 din Program Cancelaria de Stat
Obiectiv specific 1.2. Până în anul 2028, rapoartele	1.2.1. Supravegherea respectării prevederilor Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat	Cel puțin 5 ședințe tematice	469.2	469.2 (2025 – 117.3			0301	Trim. IV 2025 Trim. IV	Cancelaria de Stat

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
anuale privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător atestă desfășurarea controalelor conform unor proceduri unificate și uniformizate în 90% din cazuri		cu organele de control organizate		2026 – 117.3 2027 – 117.3 2028 – 117.3)				2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	
	1.2.2. Realizarea evaluărilor anuale ale performanței organelor de control în raport cu indicatorii stabiliți, prin analize detaliate ale datelor din Registrul de stat al controalelor și rapoartelor organelor de control	1 evaluare realizată anual	832.0	832.0 (2025 – 208.0 2026 – 208.0 2027 – 208.0 2028 – 208.0)			0301	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat
	1.2.3. Verificarea legalității, oportunității și motivării acțiunilor de control și evaluarea poverii controlului de stat și a riscurilor de sancționare nejustificată de către organele de control	Cel puțin 3 organe de control verificate anual	351.9	351.9 (2026 – 117.3 2027 – 117.3 2028 – 117.3)			0301 0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
	1.2.4. Efectuarea sondajelor anuale privind percepția activității organelor de control prin intermediul portalului controale.gov.md	1 sondaj anual	601.9	601.9 (2026 – 367.3 2027 – 117.3 2028 – 117.3)			0301 0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program
Obiectiv specific 1.3. Creșterea ponderii persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar până în anul 2028	1.3.1. Elaborarea și implementarea planurilor anuale de desfășurare a măsurilor de consultare și de promovare a conformării voluntare până în anul 2028	Cel puțin 5 % din controale au rol consultativ	2684,1	2684,1 (2026 – 894.7 2027 – 894.7 2028 – 894.7)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 25 din Program

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
	1.3.2. Implementarea unor măsuri eficiente de control pentru a spori gradul de conformare a persoanelor supuse verificărilor	Creșterea cu cel puțin 3% anual a ponderii controalelor, inclusiv a vizitelor fiscale care nu se soldează cu aplicarea măsurilor restrictive și/sau sancțiunilor contravenționale pentru încălcările depistate în cadrul controalelor în raport cu numărul total de controale	2684,1	2684,1 (2026 – 894.7 2027 – 894.7 2028 – 894.7)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 25 din Program
	1.3.3. Organizarea evenimentelor de învățare prin schimb de experiență și a forumurilor de discuții pentru persoanele supuse controlului cu participarea reprezentanților organelor de control, în cadrul cărora persoanele supuse controlului împărtășesc bunele practici în domeniul conformării	Cel puțin un eveniment organizat anual pentru 30 de participanți	462.6	462.6 (2026 – 154.2 2027 – 154.2 2028 – 154.2)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 25 din Program

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
	1.3.4. Organizarea campaniilor de consiliere și educare pentru persoanele supuse controlului	1. Cel puțin o campanie organizată anual 2. Numărul persoanelor informate/educate în cadrul campaniilor	1403.1	1403.1 (2026 – 467.7 2027 – 467.7 2028 – 467.7)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 25 din Program
Obiectiv general 2. Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernare, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor									
Obiectiv Specific 2.1. Stabilirea și aplicarea cerințelor minime de competență profesională a inspectorilor, cu dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil, transparent și atractiv până în anul 2028	2.1.1. Modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar pentru a asigura salarizarea echitabilă, transparentă și atractivă a inspectorilor din cadrul organelor de control.	Proiect de modificare a Legii nr. 270/2018 elaborat și aprobat	129.0	129.0 (2026)			0501	Trim. IV 2026	Ministerul Finanțelor
	2.1.2. Stabilirea unor cerințe minime de competență și performanță profesională pentru funcția de inspector cu evaluarea semestrială a abilităților și progresului înregistrat în creșterea profesională	1. Regulament elaborat și aprobat 2. Cel puțin 90% dintre inspectori îndeplinesc cerințele minime	189.1	189.1 (2026)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008	Trim. IV 2026	Organele de control indicate la punctul 25 din Program

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
							8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019		
	2.1.3. Stabilirea unor cerințe minime privind dotarea tehnică a inspectorilor	1. 15 organe de control au stabilit cerințe minime privind dotarea tehnică a inspectorilor conform domeniilor de control 2. Cel puțin 90% dintre inspectori sunt dotați conform cerințelor minime	189.1	189.1 (2026)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2026	Organele de control indicate la punctul 25 din Program
Obiectivul specific 2.2. Consolidarea capacității tehnice a organelor de control prin modernizarea infrastructurii IT, până în anul 2028	2.2.1. Actualizarea și modernizarea Registrului de Stat al Controalelor (RSC) în conformitate cu recomandările raportului privind analiza RSC și necesitățile organelor de control	Versiunea 2.0 a RSC dezvoltată și funcțională	11920.0		11920.0 (2025 – 2500.0 2026 – 9420)		Surse externe (Banca Mondială)	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat
	2.2.2. Dezvoltarea modului informațional de analiză de risc	Modul funcțional	Costul inclus la acțiunea 2.2.1.				Surse externe	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat Serviciul Vamal

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
	2.2.3. Automatizarea transferului de date privind sancțiunile contravenționale între Registrul de Stat al Controalelor și Registrul de Stat al Contravențiilor	Dezvoltarea și implementarea unei interfețe de interacțiune cu Registrul de Stat al Contravențiilor	Costul inclus la acțiunea 2.2.1.				Surse externe	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat
	2.2.4. Dezvoltarea și implementarea unor funcționalități automatizate în cadrul Registrului de Stat al Controalelor pentru generarea rapoartelor privind activitățile de control	Numărul și varietatea tipurilor de rapoarte care pot fi generate automat (ex.: rapoarte zilnice, lunare, anuale, pe domenii de control).	Costul inclus la acțiunea 2.2.1.				Surse externe	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat
	2.2.5. Certificarea organelor de control conform cerințelor ISO 17020	Cel puțin 3 domenii de control certificate conform cerințelor ISO 17020	4500.0			4500.0 (2026 – 1500.0 2027 – 1500.0 2028 – 1500.0)		Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2028	Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor Inspectoratul de Stat pentru Supraveghere a Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor Inspectoratul pentru

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
									Protecția Mediului
Obiectiv specific 2.3. Implementarea unui sistem de formare profesională continuă care să asigure dezvoltarea abilităților inspectorilor din cadrul organelor de control și certificarea acestora până în anul 2028	2.3.1. Dezvoltarea unui program de formare profesională continuă pentru inspectorii organelor de control inclusiv certificarea cunoștințelor și dobândirea competențelor tehnice și deontologice necesare	1. Program dezvoltat 2. Curriculum elaborat pe domenii de control	2781.8		2781.8 (2026)		Surse externe (Banca Mondială)	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program Ministerul Educației și Cercetării Instituții de învățământ
	2.3.2. Participare la programele de instruire din țările UE, pentru inspectorii	Cel puțin 60 de inspectorii au participat la programele de instruire din țările UE	3033.9			3033.9 (2026 – 1011.3 2027 – 1011.3 2028 – 1011.3)		Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program
	2.3.3. Elaborarea și aprobarea planurilor de formare și dezvoltare profesională continuă a inspectorilor	15 organe de control au elaborat planuri de formare și dezvoltare profesională a inspectorilor	1002.9	1002.9 (2026)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008	2026-2028	Organele de control indicate la punctul 25 din Program

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
							8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019		
	2.3.4. Instruirea inspectorilor din cadrul organelor de control în utilizarea Registrului de stat al controalelor și în domeniul analizei riscurilor	Cel puțin 45 inspectori instruiți anual	318.0	318.0 (2025 – 106.0 2026 – 106.0 2027 – 106.0)			0301 0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program
Obiectiv specific 2.4. Creșterea transparenței și responsabilității în activitatea de control, prin elaborarea și publicarea	2.4.1. Elaborarea și publicarea rapoartelor anuale de activitate și a rezultatelor controalelor pe paginile web oficiale ale organelor de control	15 organe de control publică rapoarte anuale de activitate pe paginile web oficiale	1002.8	1002.8 (2025 – 250.7 2026 – 250.7 2027 – 250.7)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008	Trim. IV 2026	Organele de control indicate la punctul 25 din Program

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
rapoartelor anuale de către organele de control până în 2028				2028 – 250.7)			8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019		
	2.4.2. Asigurarea accesului persoanelor supuse controlului la listele de verificare și informațiile despre procedurile de control pe paginile web oficiale ale organelor de control și controale.gov.md	100% din listele de verificare publicate pe paginile web oficiale ale organelor de control și controale.gov.md	501.6	501.6 (2025 – 125.4 2026 – 125.4 2027 – 125.4 2028 – 125.4)			0301 0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2025 Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program
	2.4.3. Implementarea unui sistem unic de feedback online pentru persoanele supuse controlului, inclusiv mecanisme de urmărire a îmbunătățirii procesului de control și asigurării comunicării transparente	Sistem unic de feedback implementat	16.7	16.7 (2027)			0301 0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003	Trim. IV 2026	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
							7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019		
Obiectiv specific 2.5. Prevenirea cazurilor de corupție în cadrul efectuării controlului de stat prin măsuri de prevenție, programe de instruire anuale, sisteme de monitorizare continuă și sancționare a comportamentului neconform, până în anul 2028	2.5.1. Realizarea instruirilor privind măsurile de asigurare a integrității instituționale	Cel puțin 4 instruiți anual	376.8	376.8 (2026 – 125.6 2027 – 125.6 2028 – 125.6)			4802	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Centrul Național Anticorupție
	2.5.2. Elaborarea unui inventar-model de măsuri anticorupție pentru organele de control și adaptarea acestuia potrivit specificului activității	Inventar-model elaborat 15 organe de control au adaptat inventarul -model	117.3	117.3 (2025)			4802	Trim. IV 2025	Centrul Național Anticorupție Organele de control indicate la punctul 25 din Program
	2.5.3. Inventarierea periodică de către organele de control a modului de implementare a măsurilor de asigurare a integrității instituționale vizate de art.10 al Legii nr. 82/2017 integrității și înlăturarea deficiențelor constatate	15 organe de control efectuează inventarierea periodică	351.9	351.9 (2026 – 117.3 2027 – 117.3 2028 – 117.3)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 25 din Program

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
							8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019		
	2.5.4. Implementarea standardului ISO 37001, Sistemul de Management Anti-Mită, de către organele de control cu stabilirea cerințelor-cadru și a indicatorilor privind respectarea principiilor bunei reglementări în conformitate cu prevederile Legii nr. 131/2012	Cel puțin 5 organe de control certificate conform cerințelor ISO 37001	1163.7			1163.7 (2026 – 387.9 2027 – 387.9 2028 – 387.9)	0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 25 din Program
Obiectiv General 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri									
Obiectivul specific 3.1. Eficientizarea mecanismului de supraveghere a controalelor până în anul 2028	3.1.1. Creșterea numărului statelor de personal ale Cancelariei de Stat pentru coordonarea și supravegherea activității organelor de control	Cel puțin 3 unități de personal alocate suplimentar și angajate	720.0 (2028)			720.0 (2028)		Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat
	3.1.2. Asigurarea funcționalității Consiliului Național de Soluționare a	4 ședințe organizate anual	370.0	370.0			0301	Trim. IV 2025	Cancelaria de Stat

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
	Disputelor în domeniul controlului de stat	cu decizii adoptate de coordonare a proiectelor de acte normative		(2025 – 92.5 2026 – 92.5 2027 – 92.5 2028 – 92.5)				Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	
Obiectiv specific 3.2. Consolidarea parteneriatelor între organele de control la nivel național și internațional prin încheierea acordurilor de colaborare până în anul 2028	3.2.1. Stabilirea de parteneriate strategice cu organe de control din țările Uniunii Europene pentru a facilita schimbul de bune practici, instruire comună și alinierea la standardele europene	Cel puțin 2 parteneriate stabilite anual	3033.9			3033.9 (2026 – 1011.3 2027 – 1011.3 2028 – 1011.3)		Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 25 din Program Cancelaria de Stat
	3.2.2. Elaborarea și semnarea unui acord interinstituțional de cooperare între organele de control, pentru coordonarea eficientă a controalelor comune	Acord elaborat și semnat	208.0 (2026)	208.0 (2026)			0301 0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2027	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program

Obiective specifice	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (mii lei)	Inclusiv				Termen de realizare	Instituție responsabilă
				Buget	Surse externe	Neacoperite	Sursă de finanțare		
Obiectiv specific 3.3. Creșterea implicării mediului de afaceri în implementarea bunelor practici de conformare voluntară, prin organizarea sesiunilor anuale de instruire până în anul 2028	3.3.1. Dezvoltarea modulelor de instruire online pentru persoanele supuse controlului, privind legislația națională și legislația Uniunii Europene, orientate pe bunele practici de conformare și prevenire a abaterilor	Cel puțin 15 module dezvoltate și publicate pe platforma MLearn	900.0			900.0 (2026 – 300.0 2027 – 300.0 2028 – 300.0)		Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Cancelaria de Stat Organele de control indicate la punctul 25 din Program
	3.3.2. Organizarea forumurilor anuale între organele de control și mediul de afaceri, pentru îmbunătățirea colaborării	Cel puțin 1 forum anual	185.4	185.4 (2026 – 61.8 2027 – 61.8 2028 – 61.8)			0502 5106 5014 5008 5011 6103 7003 7008 8004 8016 6403 6404 6405 6406 1504 5019	Trim. IV 2026 Trim. IV 2027 Trim. IV 2028	Organele de control indicate la punctul 25 din Program
Total			44672.3	16619.0	14701.8	13351.5			

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 (în continuare – Program) este elaborat de către Cancelaria de Stat, cu suportul Proiectului „Fondul de Consiliere în Politici”, finanțat de Ministerul Federal German pentru Cooperare Economică și Dezvoltare și implementat de Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) în Moldova”, considerând inclusiv propunerile expuse de reprezentanții Băncii Mondiale, ai organelor de control și ai mediului de afaceri.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Prezentul proiect de hotărâre a fost elaborat în temeiul art. 6 lit. h) și art. 31 alin. (2) lit. b) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern și art. 11 lit. a) din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat (în continuare Legea nr. 131/2012). Programul este aliniat la Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, contribuind la realizarea următoarelor obiective generale: Creșterea veniturilor din surse durabile și atenuarea inegalităților (Obiectiv general 1); Îmbunătățirea condițiilor de trai (Obiectiv general 2); Asigurarea unei guvernări eficiente, incluzive și transparente (Obiectiv general 7); Asigurarea unui mediu sănătos și sigur (Obiectiv general 10). De asemenea, Programul contribuie la atingerea Obiectivului 1: Crearea unui mediu favorabil pentru antreprenoriat și investiții și pregătirea economiei pentru aderarea la Uniunea Europeană, stabilit în Strategia Națională de Dezvoltare Economică 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 393/2024, fiind elaborat sub auspiciul acesteia, precum și la realizarea Agendei pentru Dezvoltare Durabilă 2030.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Elaborarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 a fost determinată de o serie de probleme sistemice care afectează eficiența, transparența și echitatea procesului controlului de stat. Analiza acestor probleme relevă dificultăți în aplicarea prevederilor Legii nr.131/2012, inclusiv discrepanțe la înregistrarea controalelor de stat și utilizarea unor documente aferente controalelor în Sistemul informațional „Registrul de stat al controalelor” (în continuare – Registru), precum și instruirea insuficientă a inspectorilor. Povara administrativă generată de controalele frecvente asupra mediului de afaceri rămâne una semnificativă, deși se atestă tranziția de la controalele bazate pe frecvența ridicată la cele bazate pe analiza riscurilor. Organele de control se confruntă cu provocări majore, inclusiv lipsa de personal calificat, fluctuația sporită a inspectorilor din cauza salariilor necompetitive și resursele tehnice insuficiente. În plus, coordonarea interinstituțională deficitară și lipsa unui mecanism eficient de schimb de date, complică procesul de control. Adițional, putem conchide că, caracterul predominant punitiv al controalelor afectează conformarea voluntară a mediului de afaceri la prevederile normative și descurajează investițiile.

Registrul joacă un rol esențial în asigurarea transparenței și corectitudinii activităților de control. La moment, utilizarea Registrului denotă multiple deficiențe tehnice și de operare, din cauza tehnologiilor învechite, accesului limitat la datele relevante și a lipsei funcționalității de validare a documentelor aferente controlului între inspectori și persoanele supuse controlului.

Cancelaria de Stat asigură ținerea Registrului de stat al controalelor, elaborarea, promovarea și monitorizarea implementării politicii statului în domeniul controlului de stat, supravegherea respectării cadrului normativ în acest domeniu, colectarea și analiza informației necesare pentru asigurarea aplicării principiilor și a mecanismelor prevăzute de lege, acordarea suportului consultativ persoanelor supuse controlului și organelor de control. Programul urmărește dezvoltarea sistemului de control de stat din Republica Moldova, asigurând eficiența, transparența activității organelor de control și reducerea poverii administrative, prin consolidarea capacităților instituționale ale organelor de control, aplicarea uniformă a reglementărilor și promovarea conformării voluntare a agenților economici. Intervențiile propuse în cadrul Programului includ modernizarea criteriilor de risc și a procedurilor de control, digitalizarea activităților de control, promovarea conformării voluntare prin consiliere și educare, precum și integrarea tehnologiilor moderne pentru eficientizarea controalelor. Preluarea practicilor de control ale statelor membre ale Uniunii Europene, precum și consolidarea parteneriatelor și colaborării dintre sectorul public și cel privat pe plan intern, vor contribui la crearea unui mediu economic stabil și competitiv.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Programului a fost elaborat în conformitate cu cerințele Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică, fiind un document de politici publice pe termen mediu, care descrie direcțiile prioritare de intervenție pentru consolidarea capacităților organelor de control și crearea unui mediu favorabil dezvoltării afacerilor.

Scopul Programului este de a asigura aplicarea uniformă a reglementărilor din domeniul controlului de stat și a contribui la creșterea competitivității economice, protejarea drepturilor cetățenilor și îmbunătățirea relațiilor dintre mediul de afaceri și organele de control. Prin controale consultative, optimizarea resurselor și reducerea birocrăției, Programul urmărește dezvoltarea unui sistem de reglementare modern, transparent și centrat pe nevoile tuturor actorilor implicați.

Programul cuprinde o analiză amplă a situației din domeniul controlului de stat, evidențiind principalele probleme și provocări cu care se confruntă organele de control din Republica Moldova.

Pentru a oferi soluții la problemele identificate, au fost stabilite următoarele Obiective generale ale Programului:

Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, corelat cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public - urmărește implementarea unui sistem de control uniform, care să asigure respectarea reglementărilor și a standardelor în toate domeniile de activitate. Prin controale eficiente, bazate pe respectarea și aplicarea corectă a legii, Programul își propune să contribuie la creșterea calității vieții populației în domeniile supuse controlului de stat și protejarea intereselor acestora.

Obiectiv general 2. Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernare, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor - urmărește modernizarea și profesionalizarea organelor de control, astfel încât să devină mai transparente, responsabile și eficiente. Vor fi promovate bunele practici

internaționale, utilizarea tehnologiilor avansate și consolidarea capacităților instituționale, pentru a răspunde cerințelor moderne în domeniul controlului de stat. Totodată, se pune accent pe crearea unui mediu de încredere și parteneriat între organele de control și persoanele supuse controlului de stat.

Obiectiv general 3. Supravegherea eficientă a controalelor de stat și stabilirea parteneriatelor între organele de control și mediul de afaceri – urmărește consolidarea funcțiilor statului de supraveghere și coordonare a controlului de stat. Colaborarea activă cu mediul de afaceri și promovarea parteneriatelor între sectorul public și cel privat reprezintă o prioritate pentru crearea unui climat favorabil dezvoltării economice și asigurării conformării voluntare.

Obiectivele specifice ale Programului derivă din obiectivele generale și urmăresc obținerea unor rezultate concrete, măsurabile și realizabile, contribuind la dezvoltarea unui sistem de control de stat modern, eficient și transparent, care să susțină competitivitatea, să protejeze drepturile cetățenilor și să creeze un climat favorabil pentru investiții.

Programul are drept ținte consolidarea eficienței controalelor în toate domeniile. Se pune accent pe creșterea conformării voluntare a persoanelor supuse controlului, prin implementarea mecanismelor de consiliere și educare, contribuind astfel la reducerea numărului de încălcări. De asemenea, se urmărește scopul consolidării capacităților tehnice ale organelor de control și modernizarea infrastructurii IT, inclusiv prin dezvoltarea și utilizarea unor sisteme informaționale avansate.

Formarea profesională inițială și continuă a specialiștilor, din cadrul organelor de control, este o altă prioritate, urmărindu-se dezvoltarea cunoștințelor și a competențelor acestora, pentru a răspunde cerințelor moderne de control. În acest sens, Programul propune elaborarea curriculumului per domeniu de control cu suportul partenerilor de dezvoltare și implementarea, în comun cu instituțiile de învățământ din țară, a programelor de instruire pentru inspectorii organelor de control, inclusiv certificarea cunoștințelor și dobândirea competențelor tehnice și comportamentale necesare. La acest capitol, Slovenia a fost unul dintre primele state membre ale Uniunii Europene care a stabilit cerințe minime de competență și certificare pentru recrutarea inspectorilor.

Programul vizează inclusiv creșterea transparenței în activitatea de control, alături de măsuri pentru prevenirea și investigarea cazurilor de corupție. Parteneriatele internaționale cu organele de control din alte state, dar și cooperarea cu mediul de afaceri în promovarea conformării voluntare, precum și adaptarea cadrului normativ la cerințele actuale și standardele Uniunii Europene, vor contribui la reducerea poverii administrative prin ajustarea legislației și verificarea respectării acesteia în procesul de control, facilitând astfel dezvoltarea unui mediu de afaceri competitiv și sustenabil.

Planul de acțiuni pentru implementarea Programului conține măsuri concrete ce urmează a fi realizate pe termen scurt și mediu, precum și indicatorii de monitorizare care vor permite evaluarea progresului. De asemenea, planul include costurile necesare pentru implementarea fiecărei acțiuni, sursele de finanțare, termenele de realizare, autoritățile responsabile de implementare și partenerii acestora.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Programul este un document de politici ce transpune și operaționalizează activitățile asumate prin Strategia Națională de Dezvoltare Economică 2030 și alte documente menționate la secțiunea 2.1, urmărind procedura descrisă în Hotărârea Guvernului nr.386/2020 cu privire la planificarea strategică. Lipsa intervenției nu va depăși problemele descrise la secțiunea 2.2.

4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Implementarea Programului va contribui la modernizarea și eficientizarea activității organelor de control, prin consolidarea capacităților instituționale, digitalizarea proceselor și îmbunătățirea transparenței și responsabilității. Pe termen lung, Programul va contribui la crearea unui sector public mai eficient, mai transparent și mai bine pregătit pentru integrarea în Uniunea Europeană. Organele de control vor putea acționa într-un mod eficient, cu procese clare, aliniate la bunele practici din statele membre ale Uniunii Europene, reducând corupția și îmbunătățind conlucrarea dintre organele de control și mediul de afaceri. Programul va stimula funcționarea unor organe de control performante și conforme principiilor de bună guvernare. Îmbunătățirea managementului resurselor umane va contribui la reducerea fluctuației personalului și la atragerea specialiștilor calificați. Creșterea profesionalismului inspectorilor prin programe de formare continuă și utilizarea tehnologiilor moderne va eficientiza activitatea acestora și le va reduce vulnerabilitatea. Sistemul informațional unic de gestionare a controalelor și integrarea acestuia cu alte registre de stat, vor facilita schimbul de date între instituții, eliminând suprapunerile și îmbunătățind coordonarea interinstituțională.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Estimarea generală a costurilor pentru implementarea și realizarea Programului a fost efectuată în baza activităților identificate în planul de acțiuni, cu utilizarea instrumentelor de evaluare a costurilor dezvoltate de Cancelaria de Stat și Ministerul Finanțelor, precum și în baza costurilor prezentate de partenerii de dezvoltare. Finanțarea acțiunilor prevăzute în Program, se va efectua din contul și în limitele bugetului aprobat de către autoritățile publice pentru anul 2025, iar acțiunile pentru anii 2026-2028 urmează a fi reflectate în Cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioada 2026-2028, prin intermediul Strategiilor Sectoriale de Cheltuieli. În acest scop, pentru fiecare proiect au fost estimate costurile de implementare și indicate sursele de acoperire a acestora, cu includerea referințelor la subprogramele bugetare, conform anexei nr. 7 la Ordinul Ministerului Finanțelor nr. 208/2015. Costul total de implementare a proiectelor planificate se estimează la 44672.3 mii lei, inclusiv pentru perioada 2025-2028, cca. 37 % (16619.0 mii lei) costuri finanțate din bugetul de stat, 33 % (14701.8 mii lei) din asistență externă și 30 % (13351.5 mii lei) - costuri neacoperite. Costurile dezagregate pe ani sunt estimate după cum urmează: anul 2025 – 3634.5 mii lei; anul 2026 - 23581.3 mii lei; anul 2027 - 8664.2 mii lei; anul 2028 - 8792.3 mii lei. Programul va beneficia de sprijinul partenerilor de dezvoltare, inclusiv Grupul Băncii Mondiale, care va contribui cu 14701.8 mii lei, dintre care 11920.0 mii lei pentru dezvoltarea unui nou sistem informațional în domeniul controlului de stat și 2781.8 mii lei pentru formarea profesională a inspectorilor. Aceste resurse vor fi utilizate pentru dezvoltarea infrastructurii IT, modernizarea proceselor de control, consolidarea capacităților instituționale și optimizarea sistemului controlului de stat.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Pe termen lung, Programul va contribui la creșterea competitivității economice prin reducerea costurilor de conformare, asigurarea predictibilității controalelor de stat, sporirea încrederii mediului de afaceri în organele de control și crearea unui climat favorabil pentru investiții. În acest fel, sectorul privat va beneficia de reglementări mai clare și orientate spre dezvoltare economică durabilă. Prin reducerea birocrăției, optimizarea proceselor de control și promovarea conformării voluntare, Programul va diminua povara administrativă asupra mediului de afaceri.

Obiectivul general 1 urmărește implementarea unor controale bazate pe analiza riscurilor, eliminând controalele inutile și reducând incertitudinea pentru mediul de afaceri, care va beneficia de un sistem de control echitabil, bazat pe criterii obiective. Obiectivul general 2 va sprijini modernizarea organelor de control prin digitalizare și utilizarea unor sisteme avansate de gestionare a controalelor, ceea ce va îmbunătăți transparența și va reduce riscul de corupție și abuz de putere. Prin crearea unor mecanisme de consiliere și educare pentru agenții economici, Programul va încuraja conformarea voluntară, oferind companiilor acces la informații clare și suport tehnic pentru îndeplinirea obligațiilor legale. Această tranziție de la un control predominant punitiv la unul consultativ va permite persoanelor supuse controlului să se conformeze voluntar, fără a suporta sancțiuni. Obiectivul general 3 va contribui la consolidarea dialogului între organele de control și mediul de afaceri, va facilita identificarea și eliminarea barierelor administrative pentru asigurarea dezvoltării economiei.
4.4. Impactul social
Implementarea Programului va avea un impact social pozitiv, contribuind la îmbunătățirea calității vieții populației și va promova încrederea între cetățeni, mediul de afaceri și organele de control. Prin Obiectivul general 1, Programul își propune să întărească mecanismele de control în domenii critice pentru bunăstarea populației, cum ar fi - sănătatea publică, siguranța la locul de muncă și protecția mediului. Prin controale mai eficiente și aplicarea criteriilor de risc, vor fi reduse incidentele care afectează sănătatea cetățenilor, de la produse alimentare neconforme până la poluarea mediului și riscurile asociate muncii nedeclarate. Sporirea siguranței alimentare și a standardelor de calitate va proteja consumatorii de riscuri, oferindu-le mai multă siguranță și calitate înaltă pentru produsele și serviciile utilizate. Prin Obiectivul general 2, Programul va consolida încrederea populației în instituțiile statului. Creșterea profesionalismului inspectorilor și digitalizarea proceselor de control vor spori responsabilitatea funcționarilor publici, contribuind astfel la crearea unui sistem echitabil și accesibil pentru toți cetățenii. Prin Obiectivul general 3, Programul va îmbunătăți interacțiunea mediului de afaceri cu organele de control prin crearea unui dialog activ cu sectorul privat, pentru conformare voluntară. De asemenea, ajustarea cadrului normativ la cerințele Uniunii Europene va facilita integrarea Republicii Moldova în structurile europene și interconexiunea cu sistemele de alertă și informare a populației.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Prin Ordinul Cancelariei de Stat nr. 149 din 29.10.2024 a fost creat grupul de lucru pentru elaborarea Programului, format din reprezentanții organelor de control și ai mediului de afaceri.

Conceptul Programului a fost aprobat la [ședința Consiliului pentru coordonarea dezvoltării durabile din 5 noiembrie 2024](#).

Consultările pe platforma grupului de lucru au avut loc în cadrul ședințelor din 15 noiembrie 2024 și 6 decembrie 2024.

Suplimentar, proiectul a fost prezentat și discutat în cadrul [ședinței Consiliului național de soluționare a disputelor din 20 decembrie 2024](#).

Raportul de evaluare a calității și conformității Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 a fost transmis în adresa ministerelor de resort spre informare și notificare de către Cancelaria de Stat, prin demersul nr. 21/1-113-1388 din 7 februarie 2025. În baza evaluării proiectului prin prisma criteriilor de evaluare a calității și conformității proiectelor documentelor de politici publice s-a susținut demararea procedurilor de promovare a proiectului Programului.

Conceptul Programului și anunțul privind inițierea elaborării acestuia au fost plasate pe <https://particip.gov.md>.

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și actele normative în domeniul transparenței în procesul decizional, proiectul a fost plasat pe pagina oficială web a Cancelariei de Stat la compartimentul „Transparența decizională”, precum și pe platforma guvernamentală <https://particip.gov.md>. Propuneri sau obiecții prin intermediul platformelor online nu au fost recepționate.

Totodată, proiectul a fost remis pentru avizare instituțiilor de resort, organizațiilor societății civile și partenerilor de dezvoltare relevanți.

Proiectul a fost avizat de către: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Finanțelor, Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Mediului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Culturii, Centrul Național Anticorupție, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației, Consiliul Audiovizualului, Consiliul Concurenței.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul a fost supus expertizei juridice conform art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Proiectul este un document de politici în sensul Hotărârii Guvernului nr. 386/2020 cu privire la planificarea strategică și nu se supune expertizei anticorupție, conform prevederilor art. 28 alin. (2) lit. a) din Legea integrității nr. 82/2017.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Aprobarea prezentului proiect de hotărâre de Guvern nu impune necesitatea modificării sau abrogării de acte normative.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Întru atingerea obiectivelor propuse este elaborat Planul de acțiuni cu privire la realizarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 (parte componentă a Programului) care include activitățile necesare pentru implementarea acestuia și include costurile necesare pentru fiecare acțiune, sursele de finanțare, termenele de realizare, autoritățile responsabile de implementare și partenerii de dezvoltare.

Responsabilitatea de bază pentru implementarea Programului revine Cancelariei de Stat, împreună cu următoarele ministere și organe de control:

- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare
- Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale
- Ministerul Sănătății
- Ministerul Mediului
- Ministerul Finanțelor
- Ministerul Muncii și Protecției Sociale
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
- Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor
- Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și

Protecția Consumatorilor

- Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică
- Agenția Națională pentru Sănătate Publică
- Inspectoratul pentru Protecția Mediului
- Serviciul Vamal
- Serviciul Fiscal de Stat
- Agenția Națională Transport Auto
- Autoritatea Aeronautică Civilă
- Agenția Navală
- Inspectoratul de Stat al Muncii
- Agenția Națională de Reglementare a Activităților Nucleare și Radiologice
- Agenția Feroviară
- Agenția pentru Securitate Cibernetică
- Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale.

Raportarea și monitorizarea anuală: va implica elaborarea unui raport anual detaliat privind implementarea Programului și a Planului de acțiuni (anexă la prezentul Program). Organele de control, ministerele și alte autorități publice centrale vor avea responsabilitatea de a implementa măsurile necesare pentru realizarea obiectivelor Programului și ale Planului de acțiuni. Aceste autorități vor prezenta anual, până la 25 februarie, Cancelariei de Stat, informații detaliate privind gradul de realizare a Programului și a Planului de acțiuni. Raportul anual va avea un caracter analitic, furnizând o bază de referință pentru planificarea activităților viitoare și pentru corectarea eventualelor deficiențe identificate. Monitorizarea anuală va evalua atât nivelul de realizare a activităților din Planul de acțiuni, cât și progresul în atingerea obiectivelor generale și specifice ale Programului. Acest raport va fi un instrument esențial pentru ajustarea direcțiilor de intervenție pentru anul următor.

Evaluarea finală: va avea drept obiectiv estimarea gradului de implementare a Programului și a Planului de acțiuni în ansamblu, bazată pe analiza indicatorilor de impact. Raportul de evaluare finală va fi elaborat cu suportul sectorului asociativ, academic și al organizațiilor societății civile, asigurând astfel o evaluare obiectivă a rezultatelor obținute și a impactului asupra sectorului public și privat. Raportul va fi publicat pe pagina web oficială a Cancelariei de Stat.

Secretar general adjunct al Guvernului /semnat electronic/ **Lilia DABIJA**

SINTEZA OBIECȚIILOR ȘI PROPUNERILOR
la proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat
pentru anii 2025-2028 (nr. unic 191/CS/2025)

Participantul la avizare (expertizare) consultare publică		Conținutul obiecției/propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului Cancelaria de Stat
AVIZARE			
Ministerul Muncii și Protecției Sociale (Aviz Nr. 07/1622 din 28.03.2025)	1.1	1. Reformularea alineatului 61 din proiectul programului și excluderea referințelor la ineficiența activităților de control ale Inspectoratului de Stat al Muncii, care ar rezulta din reducerea efectivului de inspectori.	Se acceptă. Referințele la Inspectoratul de Stat al Muncii au fost excluse. <i>În redacție nouă punctul 70.</i>
	1.2	2. Completarea alineatului 102. Din capitolul III. Obiectivele generale după sintagma „(Obiectiv general 7);” cu textul „Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, precum și a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți (Obiectiv general 8)”	Nu se acceptă. Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022 nu conține obiectivul propus a fi inclus la punctul 102. <i>În redacție nouă punctul 14.</i>
	1.3	3. Completarea alineatului 104, după fraza „• ODD 6: Asigurarea managementului durabil al apei și sanitației pentru toți, prin îmbunătățirea calității apei.” cu fraza „• ODD 8: Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, precum și a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.”.	Se acceptă. Text completat. <i>În redacție nouă punctul 16.</i>
	1.4	4. Denumirea Obiectivului General 1., pe întreg cuprinsul documentului, se expune în următoarea redacție: „Obiectiv general 1. Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat, corelat cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, și aplicat consecvent, pentru a garanta respectarea legii și protejarea interesului public”.	Se acceptă. Textul Obiectivului general 1 a fost completat.
	1.5	5. Acțiunea 1.1.1 din Planul de acțiuni pentru implementarea programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 se expune în următoarea redacție:	Se acceptă. Textul acțiunii 1.1.1 a fost completat.

		„1.1.1 Analiza și revizuirea cadrului normativ național în domeniul controalelor pentru transpunerea legislației Uniunii Europene și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, unificarea și uniformizarea procedurilor de control de stat”.	
	1.6	6. Termenul de realizare a Acțiunii 1.1.1 din Planul de acțiuni se stabilește anul 2026	Se acceptă. Termenul a fost modificat.
	1.7	Totodată Ministerul Muncii și Protecției Sociale optează pentru a specifica expres în Program ajustarea cadrului normativ pentru efectuarea controalelor inopinate în materie de securitate și sănătate în muncă. În alte condiții restrictive ale cadrului normativ în vigoare realizarea controlului inopinat asupra modului de aplicare a cadrului normativ din domeniul securității și sănătății în muncă devine imposibil.	Nu se acceptă. La realizarea acțiunii 1.1.1 <i>Analiza și revizuirea cadrului normativ național în domeniul controalelor pentru transpunerea legislației Uniunii Europene și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, unificarea și uniformizarea procedurilor de control de stat, urmează să se țină cont de toate aspectele care trebuie revizuite din legislația națională pentru toate domeniile de control (inclusiv propunerea MMPS).</i>
Ministerul Muncii și Protecției Sociale (Aviz Nr. 07/2079 din 23.04.2025)	1.8	Acțiunea 1.1.1 din Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 prevede „Analiza și revizuirea cadrului normativ național în domeniul controalelor pentru transpunerea legislației Uniunii Europene și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, unificarea și uniformizarea procedurilor de control de stat.”. La analiza și revizuirea respectivă a cadrului normativ (potrivit argumentelor autorului care se conțin în Sinteza Obiecțiilor și Propunerilor la proiectul în cauză), urmează să se țină cont de toate aspectele care trebuie revizuite din legislația națională pentru toate domeniile de control (inclusiv propunerea MMPS) și integrate într-un singur act normativ de modificare a cadrului legal actual. Această acțiune, potrivit Planului de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 are drept termen de realizare trimestrul IV 2026.	Se acceptă parțial. Prin „Analiza și revizuirea cadrului normativ național în domeniul controalelor pentru transpunerea legislației Uniunii Europene și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, unificarea și uniformizarea procedurilor de control de stat” se prezumă analiza și revizuirea cadrului normativ pentru toate domeniile

	Totodată, menționăm că Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, subdomeniul 4.3: Ocuparea forței de muncă și piața muncii, în cadrul reformei 4.5.14-16, printre măsurile calitative și cantitative care urmează a fi întreprinse în cadrul acestei reforme se regăsește „Reformarea Inspectoratului de Stat al Muncii, care are competența de a efectua inspecții inopinate, cu eliminarea limitărilor prevăzute de Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat, și instituirea unui sistem de monitorizare a recomandărilor formulate în urma vizitelor de inspecție.”. În anexa 1 la Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, Pilonul 4. Capitalul Social, Subdomeniul: Ocuparea forței de muncă, reforma 5 Consolidarea politicilor active privind piața muncii și facilitarea participării pe piața muncii, precum și combaterea muncii nedeclarate și a exploatării prin muncă, măsura nr. 14 stabilește că „Inspectoratul de Stat al Muncii este reformat și are competența de a efectua vizite de inspecție inopinate, în timp ce limitările legate de Legea 131/2012 privind controlul de stat sunt eliminate. Este instituit un sistem de monitorizare a recomandărilor formulate în urma vizitelor de inspecție. Linia de referință fiind faptul că Legea 131 privind controlul de stat este în contradicție cu convențiile OIM privind inspecțiile muncii 81 și 129.”. Măsura nr. 14 mai prevede că „Cadrul normativ referitor la mandatul Inspectoratului de Stat al Muncii este revizuit în conformitate cu standardele internaționale de muncă și asigură posibilitatea realizării controalelor inopinate în domeniul securității și sănătății în muncă. A fost instituit un sistem de monitorizare a executării prescripțiilor formulate de inspectorii de muncă în procesul-verbal de control, întocmit în urma controlului realizat.”. Măsura respectivă are drept termen de realizare luna decembrie 2025. Din cele relatate rezultă diferențe de termeni prestabiliți pentru realizarea acțiunilor care vizează Inspectoratului de Stat al Muncii (simplificarea inițierii și realizării controalelor inopinate). Având în vedere raționamentele expuse mai sus Ministerul Muncii și Protecției Sociale: 1. Propune sincronizarea termenelor de realizare a acțiunii 1.1.1 din Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 cu termenele prestabilite în Agenda de reforme aferentă Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027. 2. Optează în continuare pentru specificarea expres în Programul de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 ajustarea cadrului normativ pentru efectuarea controalelor inopinate în materie de securitate și sănătate în muncă. În alte condiții restrictive ale cadrului normativ în vigoare realizarea controlului inopinat asupra modului de aplicare a cadrului normativ din domeniul securității și sănătății în muncă devine imposibil.	de control exercitate de organele de control enumerate la pct. 25 din Program (conținute în anexa la Legea nr.131/2012 privind controlul de stat). Acțiunea nr. 1.1.1 din Program va fi implementată pentru toate organele de control conform termenelor, angajamentelor asumate și necesităților identificate pentru fiecare organ de control, termenul limită general fiind trimestrul VI 2026. Acțiunea 1.1.1 a fost completată conform propunerii MMPS cu cuvintele „și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte”, pentru a asigura respectarea angajamentelor internaționale.
--	---	---

Ministerul Educației și Cercetării	2.1	La proiectul Planului de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028: 1) Obiectivul specific 2.3., în conținut, sintagma „formare profesională continuă și inițială” se propune a fi înlocuită cu sintagma „formare profesională continuă”, or, beneficiarii pot fi certificați în temeiul programelor de formare profesională continuă realizate.	Se acceptă. Obiectivul specific 2.3 a fost reformulat.
	2.2	2) Acțiunea 2.3.1. în conținut, sintagma „program de instruire” se propune a fi înlocuită cu sintagma „program de formare profesională continuă”.	Se acceptă. Acțiunea 2.3.1 a fost reformulată.
Ministerul Mediului	3.1	La acțiunea 3.1.1 „Creșterea numărului statelor de personal ale Cancelariei de Stat pentru coordonarea și supravegherea activității organelor de control” din cadrul Obiectivului General 3 din Planul de acțiuni pentru implementarea programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028, la rubrica „Instituție responsabilă” considerăm oportun substituirea cuvintelor „Organele de control indicate la punctul 18 din Program” cu cuvintele „Cancelaria de Stat”, deoarece această acțiune este reglementată de mandatul atribuit exclusiv Cancelariei de Stat.	Se acceptă. Instituția responsabilă este Cancelaria de Stat.
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	4.1	La proiectul hotărârii Guvernului , la pct. 3, subpct. 2) se va completa cu un subpunct nou al cărui text se va expune în următoarea redacție: „Va prezenta Guvernului, până la data de ..., Raportul de evaluare finală privind implementarea Programului”, conform prevederilor Regulamentului cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.	Se acceptă parțial. Hotărârea Guvernului nr. 386/2020 nu prevede prezentarea Raportului de evaluare finală Guvernului, dar specifică la punctul 92 că <i>„Rapoartele de evaluare se publică pe site-urile web oficiale ale autorităților publice responsabile.”</i> Respectiv textul de la Capitolul IX. Proceduri de monitorizare și evaluare a fost completat cu cuvintele „Raportul va fi publicat pe pagina web oficială a Cancelariei de Stat”.
	4.2	La proiectul Programului	Se acceptă.

		1. Informația expusă la pct. 101-105 din proiectul Programului se va transfera la Cap. I. Introducere, reflectând corelarea Programului nominalizat cu alte documente de politici publice, documente de planificare, conform prevederilor pct. 18 subpct 18.1 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.	Informațiile de la pct. 101-105 a fost transferată la Capitolul I. <i>În redacție nouă punctele 13 – 19.</i>
	4.3	2. La cap. II. Analiza situației se va actualiza informația din Tabelul 6 Nivelul salariilor de funcție ale inspectorilor din cadrul organelor de control raportat la media națională (salariul mediu lunar brut din trimestrul II 2024 – 14069,2 lei), conform prevederilor Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar.	Se acceptă parțial. Punctul 65 și tabelul 6 din Program, referitoare la salarizarea inspectorilor au fost excluse.
	4.4	3. Denumirea cap. IX „Proceduri de monitorizare și evaluare” se va indica conform prevederilor pct. 18 subpct 18.10 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020. Iar aliniatul privind Evaluarea finală se va completa cu informația privind termenul de prezentare de către Cancelaria de Stat - Guvernului a Raportului de evaluare finală privind implementarea Programului.	Nu se acceptă. Denumirea capitolului IX a fost formulată conform recomandărilor din Raportul de evaluare a calității și conformității proiectului Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 elaborat de Cancelaria de Stat.
	4.5	La proiectul Planului de acțiuni , la Obiectivul specific 1.3. Creșterea ponderii persoanelor supuse controlului care se conformează voluntar până în anul 2028, textul acțiunii 1.3.1. „Elaborarea și implementarea planurilor anuale de desfășurare a controalelor consultative specifice domeniilor de control”, se va substitui cu textul „Elaborarea și implementarea planurilor anuale de desfășurare a măsurilor de consultare și de promovare a conformării voluntare până în anul 2028”, întrucât art. 32 alin. (2) din Legea 131/2012 privind controlul de stat, prevede că: „Pentru realizarea funcției de consultare și de promovare a conformării voluntare, organele de control: a) elaborează și publică pe paginile web oficiale ale acestora procedurile privind acordarea suportului consultativ și cele de control, care să fie urmate de către persoanele competente să efectueze controlul; b) publică pe paginile web oficiale ale acestora spețe cu frecvență sporită, încălcările tipice constatate, precum și recomandările și prescripțiile emise pentru cazurile respective;	Se acceptă. Textul acțiunii 1.3.1 a fost reformulat conform propunerii MIDR.

		c) elaborează și publică pe paginile web oficiale materiale documentare și ghiduri, destinate informării asupra drepturilor și obligațiilor organelor de control, drepturilor și obligațiilor persoanelor supuse controlului; asupra legislației relevante în vigoare, cu indicarea posibilelor încălcări admise de persoanele supuse controlului, a faptelor ce constituie contravenții, a sancțiunilor corespunzătoare și altor măsuri aplicabile – pentru fiecare organ de control; d) exercită activ, în cadrul fiecărui control, rolul de consultare pentru evitarea încălcării prevederilor legislației. La identificarea recomandărilor de înlăturare a încălcărilor constatate, ce urmează a fi incluse în procesul-verbal de control, se vor selecta cele mai raționale și eficiente modalități de înlăturare și prevenire a apariției acestor încălcări în viitor.”	
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	5.1	La acțiunea nr. 3.1.1 din Planul de acțiuni, recomandăm substituirea instituției responsabile din „Organele de control indicate la punctul 18 din Program” cu „Cancelaria de Stat” și ca parteneri „Ministerul Finanțelor”.	Se acceptă. Instituția responsabilă este Cancelaria de Stat.
Ministerul Finanțelor	6.1	La proiectul Programului Capitolul II „Analiza situației”, subcapitolul B) „Probleme privind respectarea prevederilor cadrului normativ din domeniul controlului de stat” La pct.43 se face referință la analiza datelor cu privire la controalele desfășurate de diverse organe de control în partea ce ține de modul de abordare a controalelor planificate și inopinate, iar la pct.44 și tabelul nr.3 se prezintă informații potrivit cărora, pentru controalele efectuate de către Serviciul Fiscal de Stat ponderea controalelor inopinate în totalul controalelor constituie 93% și reprezintă cel mai înalt indicator comparativ cu restul organelor de control. Respectiv, se impune modificarea abordării față de controalele inopinate efectuate anume de către Serviciul Fiscal de Stat și anume, efectuarea acestora în baza analizei riscurilor, fapt care ar reduce semnificativ irosirea resurselor umane și de timp, precum și suprasolicitarea angajaților.	Se acceptă. Textul de la pct. 44 a fost completat după cum urmează: <i>„Se impune modificarea abordării față de controalele inopinate efectuate în special de către Serviciul Fiscal de Stat, care atestă ce mai mare rată a controalelor inopinate (93% din total) și anume efectuarea acestora în baza analizei riscurilor, fapt care ar reduce semnificativ irosirea resurselor umane și de timp, precum și suprasolicitarea angajaților.”</i> <i>În redacție nouă punctul 52.</i>
	6.2	La pct.57 în partea ce ține de faptul că Serviciul Fiscal de Stat aplică sancțiuni fiscale în mod discreționar, menționăm faptul că, în corespundere cu prevederile art.231 alin. (1) din Codul fiscal: în sensul Codului fiscal, tragerea la răspundere pentru încălcare a legislației	Se acceptă. Cuvintele în mod discreționar au fost excluse de la punctul 57.

		înseamnă aplicarea de către Serviciul Fiscal de Stat, în condițiile prevăzute de legislația fiscală, a unor sancțiuni față de persoanele care au săvârșit încălcări a legislației. Totodată, potrivit prevederilor art.239 din Codul fiscal: scopul procedurii de examinare a cazului de încălcare a legislației constă în: clarificarea promptă, multilaterală, exhaustivă și obiectivă a circumstanțelor în care s-a produs, soluționarea lui în strictă conformitate cu legislația, asigurarea îndeplinirii deciziei, precum și stabilirea cauzelor și condițiilor care au contribuit la comiterea încălcării legislației, prevenirea încălcărilor, educarea în spiritul respectării legilor și consolidarea legalității. Concomitent, în corespundere cu prevederile art.242 din Codul fiscal, persoana trasă la răspundere pentru încălcare a legislației are dreptul să ia cunoștință de dosarul său, să dea explicații, să prezinte probe, să formuleze cereri, să conteste decizia asupra cazului. De asemenea, art.247 din Codul fiscal statuează expres faptul că, persoana care examinează cazul de încălcare a legislației este obligată să clarifice dacă: a) a avut loc într-adevăr o încălcare a legislației; b) trebuie să fie trasă la răspundere persoana respectivă pentru săvârșirea de încălcare a legislației; c) există alte circumstanțe importante pentru soluționarea justă a cazului. Prin urmare, menționăm faptul că Serviciul Fiscal de Stat la examinarea cazului de încălcare a legislației, inclusiv în partea ce ține de aplicarea sancțiunilor fiscale, se conduce în strictă conformitate de prevederile Codului fiscal și nu aplică sancțiunile fiscale în mod discreționar.	<i>În redacție nouă punctul 65.</i>
	6.3	La pct.63 și tabelul nr. 5 cu referire la analiza poverii per inspector, se constată diferențe semnificative între organele de control, arătând variații considerabile în numărul de controale pe care fiecare inspector le realizează. Astfel, conform tabelului nr. 5, Serviciului Fiscal de Stat, i se indică un număr de 30 controale per inspector în perioada anului 2023, care este cu mult redus față de povara per inspector în cadrul altor organe de control. Considerăm că, indicatorii respectivi nu pot fi comparabili, urmând a se ține cont de complexitatea controalelor efectuate de Serviciul Fiscal de Stat și durata de efectuare a unui control, care poate fi de la câteva zile până la câteva luni.	Se acceptă. Punctul 63 a fost completat cu cuvintele: „<i>În același timp, urmează să se țină cont de complexitatea controalelor efectuate de unele organe de control, cum ar fi Serviciul Fiscal de Stat, și durata de efectuare a unui control, care poate fi de la câteva zile până la câteva luni.</i>” <i>În redacție nouă punctul 72.</i>
	6.4	Cu referire la Capitolul II „Analiza situației”, subcapitolul C) „Probleme instituționale, tehnice și de personal cu care se confruntă organele de control”	Se acceptă. Text substituit.

	La pct.71 se propune substituirea textului „Regulamentul cu privire la efectuarea controlului de către Serviciul Fiscal de Stat, aprobat prin Ordinul Serviciului Fiscal de Stat nr.265/2023, precum și manuale pentru diverse domenii de activitate” cu textul „Regulamentul cu privire la efectuarea controlului de către Serviciul Fiscal de Stat, precum și manuale pentru diverse domenii de activitate (ordine interne)”. Propunerea dată rezidă din faptul că Regulamentul cu privire la efectuarea controlului de către Serviciul Fiscal de Stat, precum și manuale pentru diverse domenii de activitate au fost elaborate drept călăuză pentru funcționarii fiscali ai Serviciului Fiscal de Stat, în cadrul efectuării controlului fiscal, inclusiv pe domenii de activitate.	<i>În redacție nouă punctul 79.</i>
6.5	La pct.74 se propune completarea cu mențiunea despre faptul că, Serviciul Fiscal de Stat dispune de Baza Generalizată a Practicii Fiscale (BGPF) plasată pe site-ul oficial, care se completează și se actualizează, luând în considerare modificările legislației fiscale și servește ca material instructiv important, inclusiv pentru angajații Serviciului Fiscal de Stat.	Se acceptă. Punctul 74 a fost completat. <i>În redacție nouă punctul 82.</i>
6.6	Subsidiar, la examinarea proiectului de hotărâre cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 (număr unic 191/CS/2025), s-a stabilit că în proiectul hotărârii, au fost realizate modificări semnificative ale Obiectivelor generale și specifice ale Programului, față de proiectul inițial. Totodată ca surse de obținere/realizare a indicatorilor de rezultat, sunt Rapoartele anuale privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, care se prezintă inclusiv și de Serviciul Fiscal de Stat.	Se acceptă. Modificările au fost efectuate urmare concluziilor și recomandărilor din Raportul de evaluare a calității și conformității proiectului Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 elaborat de Cancelaria de Stat.
6.7	Capitolul VI „Costuri” La pct.114 totalul sumelor repartizate pe ani (46548,6 mii lei), nu corespunde cu costul de implementare a Programului, indicat la pct.112 (45083 mii lei), sumele urmează a fi aduse în concordanță. În acest context, totalul programului indicat în Tabelul 9, urmează a fi precizat.	Se acceptă. Au fost efectuate calcule repetate, urmare ajustării Planului de acțiuni. <i>În redacție nouă punctul 115.</i>
6.8	La pct.115 este menționat că sprijinul partenerilor internaționali constituie 14701,8 mii lei, dar conform Planului de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028, acest sprijin urmează să fie mai mare, deoarece pe lângă sumele menționate la pct.2.2.1 și 2.3.1, la pct.3.2.1 nu este indicată suma separată pentru bugetul de stat și parteneri de dezvoltare. În contextul dat, urmează să fie revizuite datele din Tabela 9 coloana „Surse externe”.	Se acceptă. Au fost efectuate calcule repetate, urmare ajustării Planului de acțiuni. <i>În redacție nouă punctul 116.</i>
6.9	La Tabelul 9, urmează ca autorul să actualizeze totalurile.	Se acceptă.

			Au fost efectuate calcule repetate, urmare ajustării Planului de acțiuni.
6.10	La Planul de acțiuni În coloana „Sursă de finanțare” se va indica codul programului/subprogramului bugetar și resursele disponibile din asistența externă precum și costurile neacoperite, în conformitate cu prevederile pct.19.4 din Hotărârea Guvernului nr.386/2020 cu privire la planificarea strategică.		Se acceptă. Codurile programelor/subprogramelor, resursele disponibile din asistența externă precum și costurile neacoperite au fost indicate în Planul de acțiuni.
6.11	Referitor la Obiectivul general 2 „Dezvoltarea unor organe de control performante, conforme principiilor de bună guvernare, care asigură integritate, transparență și eficiență în activitatea lor”, Obiectivul specific 2.1. „Stabilirea și aplicarea cerințelor minime de competență profesională a inspectorilor, cu dezvoltarea unui mecanism de remunerare competitivă până în anul 2027”, se menționează că, conform angajamentelor asumate, inclusiv în baza Strategiei de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023-2030 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.71/2023 și, în baza Planului de acțiuni pentru implementarea recomandărilor din Raportul de monitorizare SIGMA a performanței Republicii Moldova în administrația publică în raport cu principiile administrației publice, aprobată potrivit Dispoziției nr.182-d/2023, Ministerul Finanțelor a demarat un proces larg de revizuire a sistemului unitar de salarizare din sectorul bugetar, inclusiv de reevaluare a funcțiilor bugetare. În acest context, procesul de reevaluare a funcțiilor, realizat în temeiul art.6 alin. (3) din Legea nr.270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, reprezintă o primă etapă a procesului de reformă, ce va servi drept temei pentru revizuirea grilei de salarizare, reerarhizarea funcțiilor, iar în consecință implementarea unui sistem de salarizare echitabil, transparent și atractiv. În consecință, măsurile salariale promovate de către Ministerul Finanțelor, inclusiv pentru personalul instituțiilor bugetare cu atribuții în domeniul controlului de stat, urmează a fi corelate cu rezultatul procesului de evaluare a funcțiilor desfășurate, respectiv de reformă salarială inițiată, în strânsă concordanță cu recomandările experților internaționali contractați. Majorările salariale urmează a fi realizate gradual, inclusiv prin unificarea și consolidarea valorilor de referință aplicabile personalului din sectorul bugetar, având la bază principiul uniformizării. În contextul celor expuse, obiectivul specific menționat supra, inclusiv indicatorii de rezultat, precum și țintele care urmează a fi atinse în 2027 aferente obiectivului specific, în redacția actuală, la această etapă urmează a fi exclus, cu ajustarea corespunzătoare a proiectului hotărârii de Guvern.		Se acceptă parțial. Obiectivul specific 2.1 a fost reformulat după cum urmează: <i>„2.1. Stabilirea și aplicarea cerințelor minime de competență profesională a inspectorilor, cu dezvoltarea unui sistem de salarizare echitabil, transparent și atractiv până în anul 2028”.</i> Acțiunea 2.1.1 a fost reformulată după cum urmează: <i>„Modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar pentru a asigura salarizarea echitabilă, transparentă și atractivă a inspectorilor din cadrul organelor de control”.</i> Indicatorul Obiectivului 2.1 (de la pct. 109 din Program) a fost

			reformulat după cum urmează: <i>„Cadrul legal în domeniul salarizării modificat”</i>, iar ținta pentru anul 2028 se propune: <i>„Sistem de salarizare echitabil, transparent și atractiv implementat”</i>. Punctul 65 și tabelul 6 din Program, referitoare la salarizarea inspectorilor au fost excluse. Obiectivul specific menționat va contribui la depășirea problemei critice semnalate de organele de control privind lipsa de personal calificat și fluctuația constantă a inspectorilor, generată de salariile necompetitive, care reduc capacitatea instituțiilor de a atrage și menține personal competent. Majoritatea organelor de control semnalează dificultăți în retenția angajaților, ceea ce afectează stabilitatea instituțională și continuitatea activităților de control. Totodată, obiectivul reformulat nu stabilește sarcini suplimentare pentru Ministerul Finanțelor, doar accentuează importanța luării în considerare
--	--	--	---

			a acestei categorii de salariați la reforma sistemului de salarizare. Scopul programului este dezvoltarea domeniului controlului de stat, care nu va putea fi realizată cu succes fără personal calificat în cadrul organelor de control.
6.12	La Obiectivul Specific 2.2. „Consolidarea capacității tehnice a organelor de control prin modernizarea infrastructurii IT, până în anul 2028”, la acțiunea 2.2.1 privind actualizarea și modernizarea Registrului de stat al controalelor, se menționează că în anul 2025 în bugetul Cămarilor de Stat nu sunt planificate mijloace financiare în sumă de 2500 mii lei pentru măsura dată, inclusiv din surse externe. Respectiv, se necesită o clarificare în acest sens.		Se acceptă. Modernizarea Registrului de stat al controalelor va fi realizată cu suportul financiar al Băncii Mondiale. Acțiunea este prevăzută în Planul național de dezvoltare pentru anii 2025-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 361/2024 (Obiectivul general nr.7, acțiunea nr. 197). Acțiunea va fi implementată prin intermediul Unității de Implementare a Proiectului Băncii Mondiale de Ameliorare a Competitivității (UIPAC) creată pe lângă Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.
6.13	La Nota de fundamentare La pct.4 „Analiza impactului de reglementare”, subpct.4.2. „Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative”, autorul proiectului urmează să aducă în concordanță suma de 11920 mii lei, cu sumele indicate în Program, capitolul VI „Costuri” și Planul de acțiuni (14701,8 mii lei), care este un suport/sprijin oferit de către partenerii internaționali, inclusive de Banca Mondială pentru dezvoltarea unui sistem informațional în domeniul		Se acceptă. Nota de fundamentare a fost ajustată, sumele menționate au fost aduse în concordanță cu Programul, costurile au fost

		controlului de stat și formarea profesională a inspectorilor. De asemenea, este necesar de descifrat toate costurile pe surse de finanțare a Programului, cu indicarea sumelor concrete, repartizate pe ani, în concordanță cu alocațiile stabilite prin Legea bugetului de stat pentru anul 2025 nr. 310/2024 și cu limitele de cheltuieli conform Cadrului bugetar pe termen mediu, resursele financiare disponibile din partea partenerilor de dezvoltare, precum și costul neacoperit, după caz.	descifrate pe surse de finanțare, cu indicarea sumelor concrete, repartizate pe ani.
Ministerul Sănătății	7.1	Lipsă de obiecții și propuneri.	
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	8.1	Lipsă de obiecții și propuneri.	
Ministerul Culturii	9.1	Lipsă de obiecții și propuneri.	
Centrul Național Anticorupție	10.1	Prin prezenta, cu referire la proiectul de Hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025- 2028 (număr unic 191/CS/2025), comunicăm următoarele. Primo, cu referire la acțiunile stabilite în sarcina CNA la Obiectiv specific 2.5 și Obiectiv general 2 (pag.29-30, 45) - Numărul de cauze penale pornite în privința inspectorilor, expediate în instanța de judecată/3. Numărul de cazuri de corupție identificate și sancționate în domeniul controlului de stat - se accentuează faptul că potrivit Codului de procedură penală al RM nr.122/2003, Procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată. Fenomenul infracțional în sine nu poate fi supus planificării, or reprezintă un ansamblu de evenimente sociale și criminale cu caracter imprevizibil în apariția și manifestarea sa. Planificarea se aplică deci procesului de investigare și ține preponderent de implementarea principiilor ce vizează elaborarea și adaptarea planului investigației la natura infracțiunii, evaluarea circumstanțelor și persoanelor implicate; stabilirea sarcinilor obiective și a activităților realizabile raportat la resursele disponibile; etc. În aceeași ordine de idei, cu privire la indicatorii stabiliți pentru acțiunile citate supra (Reducere cu 5%/Reducere cu 20%), se accentuează faptul că numărul și dinamica investigațiilor nu poate fi supus prognozei, iar stabilirea unei valori de referință în acest	Se acceptă. Formularea Obiectivului specific 2.5 a fost ajustată, indicatorii menționați de CNA au fost excluși. Acțiunea 2.5.2 a fost exclusă.

	sens este inadmisibilă, or poate periclita realizarea scopului procesului penal și condiționează multiple riscuri aferente procesului investigării. Secundo, apreciind prin prisma prevederilor art.401 Cod Contravențional, coroborat art.269 Cod de Procedură penală, vis-a-vis de Obiectivul specific 2.5.(pag.29, 45), se accentuează faptul că indicatorii stabiliți - 2. Numărul de sentințe de condamnare pentru cazuri de corupție în rândul inspectorilor/Numărul de sentințe de condamnare pe infracțiuni de corupție comise în legătură cu efectuarea controlului de stat – nu pot constitui reper pentru aprecierea activității CNA în contextul realizării măsurii prescrise. Rezumând cele expuse supra, solicităm respectuos, operarea modificărilor după cum urmează: - la Obiectiv specific 2.5. (pag.29), excluderea acțiunilor: Numărul de cauze penale pornite în privința inspectorilor, expediate în instanța de judecată și Numărul de sentințe de condamnare pe infracțiuni de corupție comise în legătură cu efectuarea controlului de stat și excluderea corespunzătoare a cuvintelor ”și investigarea” din denumirea obiectivului. - la Obiectiv general 2 (pag.30), excluderea acțiunii 3. Numărul de cazuri de corupție identificate și sancționate în domeniul controlului de stat; - la Obiectiv specific 2.5 (pag.45), excluderea acțiunii 2.5.2.Investigarea abuzurilor și cazurilor de corupție și excluderea corespunzătoare a cuvintelor ”și investigarea” din denumirea obiectivului.	
10.2	În eventualitatea aprecierii oportunității de către autor, măsurile evidențiate supra, pot fi substituite cu măsuri de prevenire a corupției ce vizează inventarierea periodică de către organele de control a modului de implementare a măsurilor de asigurare a integrității instituționale vizate de art.10 al Legii nr. 82/2017 integrității și înlăturarea deficiențelor constatate în context. Subsecvent, CNA poate elabora în acest sens, a unui inventar-model de măsuri anticorupție, care poate fi preluat de către organele de control în contextul desfășurării procesului prenotat și eventual adaptat potrivit specificului activității. Acțiunile prenotate vor prezenta utilitate, atât pentru managerii organelor de control, cât și nemijlocit agenții publici vizați de implementarea măsurilor de control, or va prezenta, structurat, modul de implementare a standardelor de integritate în cadrul entității și va contribui la responsabilizarea agenților publici și conștientizarea esenței măsurilor anticorupție și răspunderii aplicabile pentru nerespectarea acestora.	Se acceptă. Au fost formulate 2 acțiuni noi: 2.5.2. <i>Elaborarea unui inventar-model de măsuri anticorupție pentru organele de control și adaptarea acestuia potrivit specificului activității.</i> 2.5.3. <i>Inventarierea periodică de către organele de control a modului de implementare a măsurilor de asigurare a integrității instituționale vizate de art.10 al Legii nr. 82/2017 integrității și înlăturarea deficiențelor constatate.</i>
10.3	În cele din urmă, cu referire la acțiunea 2.5.1. Evaluarea riscurilor de corupție în cadrul organelor de control prin instruire și consultare (pag.45) stabilită în sarcina CNA, se	Se acceptă.

		remarcă faptul că redacția propusă necesită a fi reformulată din considerentul că instrumentul de evaluare a riscurilor de corupție este unul distinct față de cele de instruire și consultare. În acest context, se menționează că evaluarea riscurilor de corupție este realizată de către CNA în cadrul activității de evaluare a integrității instituționale în condițiile Legii nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale. Astfel, evaluarea integrității instituționale se realizează de către CNA în scopul sporirii responsabilității conducătorilor entităților publice și organelor de autoadministrare pentru dezvoltarea, menținerea și consolidarea climatului de integritate profesională în cadrul entităților publice; asigurării integrității profesionale a agenților publici, prevenirii și combaterii corupției în cadrul entităților publice; identificării, evaluării și înlăturării riscurilor de corupție din cadrul entităților publice; creșterii numărului de denunțuri privind manifestările de corupție admise de către agenții publici. Prin urmare, acțiunea nr. 2.5.1. necesită reformulată după cum urmează: ”Realizarea instruirilor privind măsurile de asigurare a integrității instituționale”. Condescendent, la obiectivul specific 2.5, urmează a fi revizuită acțiunea nr.1 și expusă în următoarea redacție ”Numărul de persoane care au participat la instruire privind măsurile de asigurare a integrității instituționale”, iar în compartimentul Ținta care urmează a fi atinsă în 2028 - cuvântul ”inspectori” urmează a fi substituit cu cuvântul ”persoane”.	Acțiunea 2.5.1 și indicatorul de la obiectivul specific 2.5 au fost reformulate conform propunerii CNA.
Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor	11.1	Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor în limita competențelor atribuite prin lege, a examinat proiectul documentului trimis spre avizare „Programul de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028”, și Vă comunică următoarele. În Nota de fundamentare a proiectului, la pct. 2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ a fost indicat că „Programul contribuie la atingerea Obiectivului 1: Crearea unui mediu favorabil pentru antreprenoriat și investiții și pregătirea economiei pentru aderarea la Uniunea Europeană...”, iar la pct. 3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi „Scopul Programului este de a asigura aplicarea uniformă a reglementărilor din domeniul controlului de stat și a contribui la creșterea competitivității economice, protejarea drepturilor cetățenilor și îmbunătățirea relațiilor dintre mediul de afaceri și organele de control. Prin controale consultative, optimizarea resurselor și reducerea birocrăției, Programul urmărește dezvoltarea unui sistem de reglementare modern, transparent și centrat pe nevoile tuturor actorilor implicați. Totodată, în contextul negocierilor pentru aderarea la Uniunea Europeană și asumării angajamentelor de a se alinia standardelor comune stabilite de UE și de a colabora activ în gestionarea provocărilor transfrontaliere, parcurgem un proces de transpunere a	Se acceptă. Programul de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 conține în scop și obiective dezideratul de protecție a consumatorilor. Acesta are drept scop asigurarea aplicării uniforme a reglementărilor din domeniul controlului de stat și contribuirea la creșterea competitivității economice, protejarea drepturilor cetățenilor și îmbunătățirea relațiilor dintre mediul de afaceri și organele de control. Obiectivul general 1 (care a fost reformulat față de varianta

	Directivelor/Regulamentelor europene care au menirea să protejeze sănătatea, siguranța și interesele economice și juridice ale consumatorilor europeni. Astfel, în contextul responsabilităților și competențelor atribuite, ISSPNPC reține faptul că în partea ce se referă la Capitolul 28 – Protecția consumatorilor și a sănătății, Conform Raportului Comisiei Europene din 2024, Republica Moldova are un anumit nivel de pregătire în acest domeniu. S-au înregistrat unele progrese prin alinierea legislației la mai multe acte ale acquis-ului UE în domeniul protecției consumatorilor, inclusiv în ceea ce privește supravegherea pieței, practicile comerciale neloiale și soluționarea alternativă a litigiilor, însă ne exprimăm îngrijorarea referitor la implementarea actelor transpuse, ori acestea, în linii mari, prevăd libertatea autorităților de a interveni rapid și fără restricții în vederea asigurării drepturilor și siguranței persoanelor, însă efectuarea controalele inopinate conform Legii 131/2012, poate restrânge competențele/măsurile prevăzute de actele europene. Conform prevederilor art.16 alin. (4) din Legea nr.162/2023 privind supravegherea pieței și conformitatea produselor „Autoritățile de supraveghere a pieței au următoarele competențe: ... 4) de a efectua, fără a anunța în prealabil, controale la fața locului și verificări fizice ale produselor, la decizia motivată a autorității de supraveghere, dacă aceasta o impune metoda de control selectată, aspectele specifice ale produselor verificate sau nivelul înalt de risc și profilul/istoricul persoanei controlate, cu scopul asigurării unui control mai eficient și atingerii unui nivel mai înalt de conformare a persoanei controlate;” în baza evaluării riscurilor. Totodată, prin art.3, Legea definește noțiunea de supraveghere a pieței, astfel „supraveghere a pieței – activitățile desfășurate și măsurile luate de autoritățile de supraveghere a pieței pentru a se asigura că produsele sunt conforme cerințelor stabilite în legislația tehnică aplicabilă și pentru a asigura protecția intereselor publice care cad sub incidența legislației respective”. Prin urmare, se impune a concluziona că, controlul de stat (planificat sau inopinat) reprezintă una dintre măsurile aplicabile în scopul supravegherii a pieței. Or, conform cadrului normativ al Uniunii Europene, scopul supravegherii pieței este de a proteja mai bine consumatorii de produsele, serviciile nesigure, conștientizând că, consumatorul joacă un rol vital în economia oricărui stat, sau altfel fiind spus în Strategia în domeniul protecției consumatorilor (care necesită a fi dezvoltată) „Una din componentele de protecție a consumatorilor este supravegherea pieței, scopul căreia este de a împiedica plasarea pe piață a produselor și serviciilor care nu corespund cerințelor prescrise și/sau declarate”, necătând la delimitarea atribuțiilor atât la nivel normativ, cât și legislativ.	inițială) este : Control de stat eficient și uniform, bazat pe cadru normativ consolidat și aplicat consecvent, <u>corelat cu prevederile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte</u>, pentru a garanta respectarea legii și <u>protejarea interesului public.</u> Prin <u>protejarea drepturilor cetățenilor și a interesului public</u> considerăm că grupul țintă - consumatorii, este luat în considerare în egală măsură cu mediul de afaceri care va beneficia în urma reducerii poverii administrative și va oferi consumatorilor produse de calitate prin conformare voluntară. De asemenea, acțiunea 1.1.1 a fost reformulată: <u>Analiza și revizuirea cadrului normativ național în domeniul controalelor pentru transpunerea legislației Uniunii Europene și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte</u>, <u>unificarea și uniformizarea procedurilor de control de stat.</u> Astfel considerăm că s-ar asigura implementarea reglementărilor europene și a angajamentelor asumate de
--	--	--

		Astfel, proiectul documentului trimis spre avizare „Programul de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028”, de la sine impune trasarea Obiectivelor astfel încât autoritățile de supraveghere a pieței să-și poată realiza capacitatea instituțională de care dispun, în vederea prevenirii stopării și interzicerii pătrunderii și plasării pe piață a produselor necorespunzătoare cerințelor prescrise și declarate, document în care este spațiu larg de perfecționare și dezvoltare în ceea ce ține de aceste două domenii indispensabile, supravegherea a pieței și protecția consumatorilor. Prin urmare, globalizarea comerțului impune schimbarea abordărilor privind supravegherea pieței și protecția consumatorilor, astfel în proiectul documentului se propune: - a include ca Obiectiv, sau scop, de a avea o mai bună protecție a consumatorilor prin activități de supraveghere a pieței în sensul Legilor speciale privind aceste două domenii; - a nu poziționa un domeniu/un grup țintă în detrimentul celuilalt (grupurile țintă sunt mediul de afaceri și consumatorii), sau a situa la același nivel reducerea poverii asupra mediului de afaceri în raport cu protecția drepturilor consumatorilor și intereselor economice ale acestora; - a conștientiza că, globalizarea comerțului impune schimbarea abordărilor privind supravegherea pieței și protecția consumatorilor, pe când prevederile Legii nr 131/2012 constituie o barieră majoră în realizarea componentei de protecție a consumatorilor care este supravegherea pieței; - a reține că, procedurile de raportare, monitorizare și evaluare a activităților atât în domeniul supravegherii pieței cât și a protecției consumatorilor, sunt similare și pot fi consolidate într-un singur document, fie numit Program sau alt tip de document. Subsidiar, comunicăm că, în calitate de exemplu, poate fi una din întrebările de concretizare adresate de experții europeni în rezultatul sesiunii de screening bilateral pe Capitolul 28 – Protecția Consumatorilor și sănătate publică din data de 17.03.2025, și anume: „1/Re your reply to Question 1.1 - Although the Law No 105/2003 on consumer protection, transposes the Regulation (EU) 2017/2394, the reference to the Law No 131/2012 on state control[1] (provided in the Art. 44, para. (6) of the Law No 105/2012), limits the powers of competent authorities that are listed in the Art. 9 of the Regulation (EU) 2017/2394. The law on state control is particularly restrictive, especially regarding unplanned control measures. Therefore, the responsible consumer protection authorities cannot properly exercise their investigation powers, especially the power to purchase goods or services, where necessary, under a cover identity, in order to detect infringements. According to the provisions of the Law No 131/2012, the use of undercover identity is not possible in principle, nor is it possible for the purpose of obtaining evidence. We are concerned that the Moldovan consumer protection authority may not be able to operate with minimum powers as outlined in Regulation on Consumer protection	Republica Moldova pe plan internațional și implementarea celor mai bune practici în domeniu.
--	--	---	---

		Cooperation (EU) 2017/2394 in article 9 and therefore may not be able to be aligned. Could you please clarify what is being done to address this risk? De asemenea potrivit pct. (5) din Regulamentul (UE) 2017/2394 „Consumatorii ar trebui să fie, de asemenea, protejați împotriva încălcărilor sancționate prin prezentul regulament care au încetat deja, dar ale căror efecte negative pot continua. Autoritățile competente ar trebui să dispună de competențele minime necesare pentru a ancheta și a dispune încetarea acestor încălcări ori a le interzice în viitor, pentru a împiedica repetarea lor, cu scopul de a asigura un nivel ridicat de protecție a consumatorului. Considerăm că unele norme din actele normative din Republica Moldova nu descurajează repetarea sau încetarea încălcărilor, cum ar fi: - art. 4 alin. (10) Legea 131/2012 Controalele planificate efectuate pe parcursul primilor 3 ani de activitate de la data înregistrării de stat a persoanei care practică activitate de întreprinzător au caracter consultativ și nu se vor solda cu sancțiuni sau măsuri restrictive, cu excepția cazurilor când în cadrul controlului se depistează încălcări foarte grave în sensul prezentei legi; - art. 51 alin (4), (5) Legea 131/2012 În cazul încălcărilor minore pot fi emise doar prescripții în baza cărora se indică ce încălcări trebuie înlăturate și se recomandă modalități de înlăturare a încălcărilor, însă nu pot fi aplicate sancțiuni prevăzute de legea contravențională sau altă lege și nu pot fi aplicate măsuri restrictive; În cazul încălcărilor grave, pe lângă recomandări de înlăturare și oferire a termenului în care se vor înlătura încălcările, pot fi aplicate sancțiuni, însă nu pot fi aplicate măsuri restrictive; - Art. 29 alin. (8) Legea 131/2012 În cazul în care inspectorul constată înlăturarea încălcărilor respective, persoana supusă controlului este liberată, total sau parțial, de sancțiunea de care era pasibilă conform legii. - Art. 461 Cod contravențional (1) Planul de remediere reprezintă o anexă la procesul-verbal cu privire la contravenție, întocmită în condițiile prezentului capitol, în care agentul constatatator stabilește, cu titlu de recomandare, măsuri de remediere și termenul realizării acestora în vederea conformării contravenientului cu cerințele legislației. (2) Planul de remediere este întocmit și anexat de către agentul constatatator la procesul-verbal cu privire la contravenție prin care s-a constatat contravenția. În cazul în care contravenția a fost constatată în urma controlului de stat efectuat de către organele abilitate cu funcții de control, conform Legii nr.131/2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, planul de remediere se include în procesul-verbal de control sau se anexează la acesta.(3) În cazul întocmirii unui plan de remediere, nu se aplică sancțiuni contravenționale, inclusiv sancțiuni complementare, până la expirarea termenului de remediere.	
--	--	---	--

		Planul de remediere a fost introdus în contextul inițiative legislative în vederea îmbunătățirii mediului de afaceri și protejării micului business de numeroasele obstacole în calea desfășurării afacerilor private, în nota informativă fiind indicat: Rezultate scontate ale acestui proiect de lege: reglementarea unor instrumente care să asigure prevenirea săvârșirii încălcărilor, informarea și consultarea agentului economic, oferirea posibilității de a se corecta în cazul unor devieri neînsemnate și unui termen adecvat pentru înlăturarea neajunsurilor. Însă prin acest instrument au fost create premise care permit agenților economici de a încălca legislația, și respectiv de a interveni cu măsuri de corectare și repunere în drepturi a consumatorilor, individualizate, doar pentru cazurile depistate de către autorități de supraveghere și control în urma unor plângeri, și doar prin remedierea conform unor Planuri de remediere, care în final îi absolvă de răspunderea contravențională, și îi încurajează să continue activitatea ilicită. Exemplele se referă doar la unul din actele normative europene (Regulation (EU) 2017/2394), însă există și alte acte care necesită alte mecanisme/instrumente și măsuri de implementare decât cele prevăzute de Legea 131/2012. Având în vedere cele expuse, considerăm că la moment, cadrul normativ național nu este suficient pentru a aborda în mod eficace provocările în materie de asigurare a respectării legislației pe piața unică, iar prin aceasta nu se poate asigura respectarea legislației europene, spre exemplu în cazul supravegherii pieței, încălcărilor transfrontaliere, inclusiv în cazul încălcărilor care au loc în mediul digital, care permit comercianților să se sustragă de la respectarea legislației. Astfel, propunem ca Programul de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 să fie completat cu acțiuni de identificare și reglementare a altor categorii de controale, decât controalele naționale „clasice”, efectuate la momentul actual și exceptarea controalelor/verificărilor realizate în contextul actelor normative naționale de transpunere a actelor europene, fapt prin care s-ar putea asigura implementarea reglementărilor europene și a angajamentelor asumate.	
Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor	12.1	1. Revizuirea cuprinsului, a denumirilor de capitole din Programul de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028, (în continuare Program) și numerotarea punctelor conform structurii din Program. Subpunctele de la capitolul „Analiza situației” din Cuprins, nu coincid cu denumirile acestora pe parcursul textului, în acest sens se propune revizuirea și formularea expunerii într-o singură formulă pentru Cuprins și conținut.	Se acceptă. Cuprinsul a fost exclus din proiect, a fost destinat doar variantei de lucru.
	12.2	2. La pct.64, lit. „C) Probleme instituționale, tehnice și de personal cu care se confruntă organele de control” de la pct. „II. Analiza situației” se propune reformularea acestuia. În opinia Agenției, expunerea în formula actuală este una generalizată și nu reflectă obiectiv realitatea, cel puțin în ceea ce ține de practica și activitatea Agenției în domeniile sale de	Se acceptă. Punctul 64 a fost exclus.

		competență. Controalele se planifică în baza metodologiei aprobate prin Hotărârea de Guvern nr.1280/2018 pentru aprobarea Metodologiei privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor aferent domeniilor de competență ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor. Astfel, se admite planificarea controalelor cu o frecvență maximă de 4 ori pe an, pentru obiectele cu riscul cuprins între 21-25 puncte, pentru domeniul siguranța alimentelor, pentru celelalte domenii de control nu se admite o frecvență mai mare de o dată/an. În acest context se consideră necesar specificarea organelor de control care aplică practica redată la pct.64, prin reformulare sau excluderea prevederilor de la punctul 64.	
	12.3	3. La pct. 83 se propune de exclus expresia „majoritatea listelor de verificare au fost elaborate de ministerele de ramură fără a lua în considerare propunerile reprezentanților mediul de afaceri”. Din practica Agenției, listele de verificare se actualizează periodic, unele din acestea cu o frecvență anuală, care conform prevederilor pct.30 din Hotărârea de Guvern nr.379/2018 cu privire la controlul de stat asupra activității de întreprinzător în baza analizei riscurilor, de fiecare dată sunt plasate spre consultare publică.	Se acceptă parțial. Punctul 83 a fost reformulat și completat cu cuvintele: „prin plasarea acestora spre consultare publică”. Totuși, considerăm că doar plasarea proiectelor fără organizarea consultărilor publice duce la o participare redusă a reprezentanților mediului de afaceri la elaborarea listelor de verificare. <i>În redacție nouă punctul 91.</i>
	12.4	4. La pct.110 al capitolului „V. IMPACT”, „Obiectiv general 1.”, indicatorul „1. Gradul de satisfacție a populației privind calitatea controalelor de stat” se propune de a fi revizuit prin substituirea sintagmei „calitatea controalelor de stat” în expresia „activitatea de control desfășurată de instituție”. În opinia Agenției, chestionarele de verificare a gradului de satisfacție a populației, vor reflecta în mod subiectiv calitatea controlului desfășurat de organe de control și vor fi evaluate în mare parte în conformitate cu aspectele publice în care a fost implicat organul de control.	Se acceptă. Indicatorul 1 a fost reformulat după cum urmează: „ <i>Gradul de satisfacție a populației privind activitatea de control desfășurată de organele de control</i> ”. <i>În redacție nouă punctul 111.</i>
Agencia Medicamentului și	13.1	Lipsă de obiecții și propuneri.	

Dispozitivelor Medicale			
Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică	14.1	Lipsă de obiecții și propuneri.	
Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației	15.1	(1) Se propune excluderea sintagmei „2) Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației” din pct. 18 ¹ , deoarece ANRCETI, potrivit statutului său prevăzut de Legea comunicațiilor electronice nr. 241/2007, nu este organ de control în subordinea Parlamentului Republicii Moldova. Potrivit art. 8 alin. (2) din Legea nr. 241/2007, ANRCETI este autoritate publică centrală de reglementare a pieței serviciilor în domeniul comunicațiilor electronice și al tehnologiei informației, creată în temeiul Legii nr. 241/2007, care își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare, are statut de persoană juridică independentă de furnizorii de rețele și/sau servicii, de producătorii de echipamente de comunicații electronice, precum și de Guvern și alte autorități publice.	Se acceptă. Punctele 18 și 18 ¹ au fost reformulate conform Legii nr. 131/2012 privind controlul de stat. <i>În redacție nouă punctele 25 – 26.</i>
	15.2	(2) Totodată, constatăm că nu este clară semnificația cifrelor prezentate în colonițele 2, 4, 6, 8 din Tabelul nr. 2, precum și modalitatea de calculare a acestora, făcând imposibilă evaluarea corectitudinii acestora.	Se acceptă. Cifrele din colonițele enumerate au fost recalculate cu exactitate de zecimi.
Consiliul Audiovizualului	16.1	Astfel, ca urmare a examinării proiectului de hotărâre menționat supra, CA comunică următoarele. Pct. 18 din Program prevede: „În prezent, conform Legii nr. 131/2012, există 20 organe de control, dintre care 15 sunt în subordinea Guvernului, după cum urmează:...” Totodată, în tabelul nr. 1 din Anexa la Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat, legiuitorul a prevăzut expres Lista organelor de control și domeniile aferente acestora, care sunt 15 la număr. Respectiv, sintagma „există 20 organe de control” urmează a fi substituită cu sintagma „există 15 organe de control”, așa cum prevede Legea nr. 131/2012. Referitor la pct. 18 ¹ din Program, este de accentuat că pct. 2 din Anexa la Legea nr. 131/2012 prevede Lista autorităților publice care aplică prezenta lege în măsura în care aceasta nu contravine prevederilor legale privind activitatea de control și supraveghere a acestor autorități. Astfel, considerăm oportună revizuirea pct. 18 ¹ din program în așa fel, încât acesta să corespundă prevederilor Legii nr. 131/2012.	Se acceptă. Punctul 18 (<i>În redacție nouă punctul 25</i>) a fost reformulat conform Legii nr. 131/2012. A fost introdus punctul 26 în locul punctului 18 ¹ , care a fost reformulat. Denumirea autorității a fost ajustată conform prevederilor legale: Consiliul Audiovizualului.

		Suplimentar, menționăm faptul că art. 89 alin. (1) din Codul serviciilor media audiovizuale (în continuare – CSMA) prevede: „<i>Consiliul Audiovizualului este succesorul de drept al Consiliului Coordonator al Audiovizualului.</i>” Totodată, art. 74 alin. (1) din CSMA stabilește expres: „<i>Consiliul Audiovizualului este autoritate publică autonomă, este independent din punct de vedere organizațional față de orice altă entitate și este responsabil de implementarea prevederilor prezentului cod.</i>” Astfel, atragem atenția autorilor Programului că, din 01 ianuarie 2019, Consiliul Coordonator al Audiovizualului a fost reorganizat în Consiliul Audiovizualului, respectiv, denumirea autorității urmează a fi ajustată conform prevederilor legale. Fiind o autoritate publică autonomă și independentă, CA nu se află în subordinea niciunei instituții, respectiv, se propune substituirea sintagmei „<i>sunt în subordinea Parlamentului</i>” de la pct. 18¹ cu sintagma „<i>se află sub control parlamentar</i>”. Suplimentar, considerăm oportună aplicarea numerelor consecutive în raport cu punctele din Program, adică renumărarea pct. 18¹ în pct. 19, deoarece Programul se află la etapa inițială de elaborare, nu se modifică, respectiv, numerele punctelor urmează a fi stabilite corespunzător. Mai mult, este de menționat faptul că, în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028, se face trimitere la organele de control de la pct. 18, care prevede 20 de organe de control, dar cum a fost menționat supra Legea nr. 131/2012 prevede doar 15 organe de control, iar acțiunile din Plan nu pot fi raportate la autoritățile publice indicate la pct. 18¹. Spre exemplu, acțiunea 1.2.3 „<i>Verificarea legalității, oportunității și motivării acțiunilor de control și evaluarea poverii controlului de stat și a riscurilor de sancționare nejustificată de către organele de control</i>” nu poate fi exercitată în raport cu CA, or verificarea actelor emise de CA este efectuată doar de instanța de judecată, alte autorități publice nu dispun de asemenea atribuții, CA fiind o autoritate publică autonomă și independentă.	
Consiliul Concurenței	17.1	Proiectul Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028, la pct.57 stabilește că, una din problemele fundamentale pentru întregul sistem sancționatoriu ține de faptul că pe lângă domeniul contravențional și penal au fost create sisteme de sancționare paralele (sanctiuni fiscale, vamale, în domeniul concurenței etc.). Aceste sisteme paralele vin cu sancțiuni foarte mari și acordă posibilitatea organului de control să aplice sancțiuni în mod discreționar, creând riscuri de corupție, lăsând la latitudinea persoanei sancționate obligația de a contesta și demonstra în instanța de judecată nevinovăția. Primordial menționăm că, luând în considerare derogarea prevăzută la art. 1 alin. (3) din Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat, Consiliul Concurenței, nu realizează controale	Se acceptă. Domeniul concurenței a fost exclus de la pct. 57 din proiect. <i>În redacție nouă punctul 65.</i>

		de stat în conformitate cu Legea nr.131/2012 privind controlul de stat, întrucât asigură aplicarea și respectarea legislației în materie de concurență și ajutor de stat în conformitate cu normele procedurale stabilite în Legea concurenței nr. 183/2012 și Legea nr. 139/2012 cu privire la ajutorul de stat. Subsecvent, comunicăm că Consiliul Concurenței la constatarea încălcării legislației concurențiale, în urma investigațiilor efectuate, aplică doar sancțiuni administrative sub formă de amendă în conformitate cu Legea concurenței nr.183/2012, determinată previzibil și echitabil în baza cifrei de afaceri totale realizată de întreprindere sau asocierea de întreprinderi în anul anterior sancționării în conformitate cu standardele și cadrul normativ UE relevant în dependență de gravitatea faptei și de durată. Subsecvent, Legea concurenței nr.183/2012 asigură dreptul întreprinderilor de a se conforma voluntar la regulile de bază ale concurenței, prin garantarea dreptului de aplica la angajamente, prin aplicarea la politica de clemență sau recunoașterea faptelor. În același context, ținem să atenționăm că Directiva UE nr.1/2019 privind oferirea de mijloace autorităților de concurență din statele membre astfel încât să fie mai eficace în aplicarea legii și privind garantarea funcționării corespunzătoare a pieței interne, impune statelor obligația ca să asigure autorităților de concurență competența de aplica un sistem specific de sancționare domeniului concurenței. Astfel, pentru aplicarea uniformă și eficace a articolelor 101 și 102 din TFUE, autoritățile naționale administrative de concurență ar trebui să aibă competența de a impune amenzi eficace, proporționale și disuasive întreprinderilor și asocierilor de întreprinderi pentru încălcarea articolului 101 sau 102 din TFUE, fie direct, în cadrul unor proceduri proprii, în special proceduri administrative, cu condiția ca astfel de proceduri să permită impunerea directă a unor amenzi eficace, proporționale și disuasive, fie de a cere impunerea de amenzi în cadrul unor proceduri judiciare fără caracter penal. Acest lucru nu aduce atingere legislațiilor naționale care prevăd impunerea de sancțiuni asupra întreprinderilor și asocierilor de întreprinderi de către instanțe în cadrul unor proceduri penale pentru încălcarea articolelor 101 și 102 din TFUE în cazul în care încălcarea constituie o infracțiune în temeiul dreptului intern și cu condiția să nu fie afectată aplicarea eficace și uniformă a articolelor 101 și 102 din TFUE. Prevederi UE ce urmează a fi transpuse la nivel național în legislația concurențială în contextul obligațiilor de armonizare asumate de Republica Moldova față de Uniunea Europeană. Respectiv, la nivel național, ținem să menționăm că sancțiunile penale sau contravenționale prevăzute a fi aplicate de instanțele de judecată ce țin de domeniul concurenței, nu sunt aplicate în paralel pentru aceleași fapte ale întreprinderilor sancționate administrativ de Legea concurenței nr.183/2012. Prin urmare, având în vedere că legea asigură dreptul de conformare voluntară întreprinderilor și sancțiunile aplicate de autoritatea de concurență reprezintă sancțiuni	
--	--	---	--

		administrative previzibile și individualizate la capacitatea financiară a fiecărei întreprinderi ce sunt specifice domeniului concurenței fiind armonizate cu cadrul normativ al UE și nu pot fi aplicate în paralel cu alte sancțiuni, propunem excluderea domeniului concurenței de la problema atestată la pct.57 din proiect.	
EXPERTIZARE			
Ministerul Justiției	18.1	Urmare examinării proiectului de <i>hotărâre a Guvernului cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 (număr unic 191/CS/2025)</i>, relevăm următoarele. Potrivit notei de fundamentare, proiectul hotărârii Guvernului a fost elaborat în temeiul art. 6 lit. h) și art. 31 alin. (2) lit. b) din <i>Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern</i> și art. 11 lit. a) din <i>Legea nr. 131/2012 privind controlul de stat</i> (în continuare - <i>Legea nr. 131/2012</i>). Elaborarea Programului de dezvoltare a domeniului controlului de stat pentru anii 2025-2028 a fost determinată de o serie de probleme sistemice care afectează eficiența, transparența și echitatea procesului de control în Republica Moldova. În context, sub aspect conceptual și aferent rigorilor de elaborare a actelor normative, se vor reține următoarele propuneri și observații: La proiectul hotărârii: În clauza de adoptare se vor indica sursele de publicare a <i>Legilor nr. 131/2012 și nr. 136/2017</i>. Totodată, cu referire la <i>Legea nr. 136/2017</i> inițial se va face trimitere la art. 6 lit. h), apoi la art. 31 alin. (2) lit. b).	Se acceptă. În clauza de adoptare au fost efectuate modificările propuse.
	18.2	La pct. 2 se recomandă fie excluderea cuvântului „centrale”, fie substituirea cuvintelor „publice centrale” cu cuvintele „ale administrației publice centrale”, ținând cont de prevederile <i>Legii nr. 98/2012 privind administrația publică centrală de specialitate</i> (observație valabilă și pentru pct. 120 alineatul doi din proiectul Programului).	Se acceptă. La punctul 2 cuvintele „publice centrale” au fost substituite cu cuvintele „ale administrației publice centrale.”
	18.3	La pct. 3 numerotarea subpunctelor se va conforma prevederilor art. 52 din <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i> , potrivit căroră, pentru interpretare corectă și aplicare comodă, punctele pot fi divizate în subpuncte care se numerează prin adăugarea consecutivă a cifrelor arabe, până la gradul de detaliere necesar (spre exemplu, subpct. 3.1, 3.2). Dat fiind că, în temeiul pct. 7 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i> , aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i> , documentelor de politici li se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative, în conformitate cu <i>Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative</i> , observația este valabilă inclusiv pentru proiectul Programului.	Se acceptă. La punctul 3, subpunctele au fost renumerotate conform prevederilor Legii 100/2017 cu privire la actele normative.

18.4	În formula de atestare a autenticității actului normativ, cuvântul „Ministra” se va substitui cu cuvântul „Ministrul” în conformitate cu <i>Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern și Decretului Președintelui Republicii Moldova privind numirea Guvernului</i> .	Se acceptă. Cuvântul „Ministra” a fost substituit cu cuvântul „Ministrul”.
18.5	La proiectul Programului: Se va include parafa de aprobare, care se va expune în felul următor: „Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. __/2025”.	Se acceptă. Parafa de aprobare a fost inclusă.
18.6	La pct. 14 atenționăm că formularea Obiectivului general 8 nu corespunde redacției din Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, care prevede „Edificarea unui sistem de justiție echitabil, incoruptibil și independent”.	Se acceptă. Referința la obiectivul general 8 a fost exclusă de la punctul 14.
18.7	La fel, în pct. 16 Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) enumerate nu corespund întocmai celor menționate în Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030 și anume: - la ODD 3 textul „pentru toți, prin reducerea mortalității și a morbidității cauzate de poluare” urmează a fi substituit cu cuvintele „la orice vârstă”; - la ODD 6 după cuvântul „Asigurarea” se va completa cu cuvintele „disponibilității și”, iar textul „, prin îmbunătățirea calității apei” se va exclude; - ODD 9 se va expune în felul următor: „Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației”; - ODD 12 se va expune în felul următor: „Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile”; - ODD 16 va avea următoarea redacție: „Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile”.	Se acceptă. Textele ODD au fost reformulate conform Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030.
18.8	Textul pct. 21 și 22 ține de conținutul notei de fundamentare, din care motiv se recomandă includerea respectivelor prevederi în notă și excluderea din textul Programului.	Nu se acceptă. Se consideră oportună menținerea acestor puncte în Program deoarece descriu procesul de elaborare a acestuia și respectarea transparenței decizionale.
18.9	La pct. 25 autoritățile menționate la sbp. 14) și 15) se vor inversa, conform ordinii prevăzute în anexa la <i>Legea nr. 131/2012</i> .	Se acceptă. Ordine inversată la pct. 25.

18.10	Cu referire la diviziunile A), B), C), D) etc. se va ține cont de prevederile art. 53 din <i>Legea nr. 100/2017</i> în ceea ce privește gruparea elementelor structurale ale actului normativ (capitole, secțiuni).	Se acceptă. Secțiunile au fost numerotate cu numere ordinare exprimate prin cifre arabe.
18.11	La pct. 40 atenționăm că în text nu este referința la Tabelul 1, astfel se va revizui acest aspect prin operarea redactărilor necesare (observație valabilă pentru toate cazurile similare din proiect, inclusiv pentru diagrame, spre ex. la pct. 48).	Se acceptă. Referințele la tabele și diagrame au fost inserate în text.
18.12	La pct. 45 se va indica denumirea deplină a Consiliului, prin completarea după cuvântul „Disputelor” cu cuvintele „în domeniul controlului de stat”, astfel cum este prevăzut în <i>Regulamentul privind organizarea și funcționarea Consiliului național de soluționare a disputelor în domeniul controlului de stat</i> , aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 135/2019</i> (observație valabilă pentru toate cazurile, în care se menționează Consiliul).	Se acceptă. Text completat conform recomandării pe tot Programul.
18.13	La pct. 49 remarcăm că în Tabelul 2 nu sunt indicate toate autoritățile de control, menționate în anexa la <i>Legea nr. 131/2012</i> (spre exemplu, Agenția Feroviară, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Agenția pentru Securitate Cibernetică). Totodată, se recomandă ca acestea să fie menționate în ordinea prevăzută în anexa la <i>Legea nr. 131/2012</i> .	Se acceptă parțial. Organele de control au fost menționate conform anexei la <i>Legea nr. 131/2012</i> . Agenția Feroviară, Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Agenția pentru Securitate Cibernetică nu se regăsesc în tabel deoarece au fost incluse în lista din anexa la <i>Legea 131/2012</i> începând cu anul 2024, respectiv 2025 și nu au efectuat controale de stat.
18.14	În pct. 52 , cu referire la Tabelul 3, directoriu „Organul de control”, se va reține că exprimarea prin abrevieri a unor denumiri sau termeni se poate face numai după explicarea acestora în text, la prima folosire (a se vedea art. 54 alin. (1) lit. i) din <i>Legea nr. 100/2017</i>). Observația dată este valabilă pentru toate cazurile similare din proiect.	Se acceptă. Denumirile au fost formulate fără abrevieri.
18.15	Pct. 92 se va completa cu textul „, , aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 379/2018”, pentru precizie.	Se acceptă. Punctul 92 a fost completat.
18.16	În același scop, la pct. 105 după cuvântul „Direcția” se va completa cu cuvintele „politici control de stat”.	Se acceptă.

		Punctul 105 a fost completat.
18.17	La tabelul din pct. 109 de la capitolul IV „Obiectivele specifice ale Programului” nu este clară denumirea coloanei a treia ca „Surse”, întrucât mai jos se indică, în marea parte, autoritățile publice. Astfel, se va revedea atât denumirea, cât și conținutul acestei coloane (valabil și pentru tabelul din pct. 111 din capitolul V „Impact”).	Se acceptă. Coloana a treia a fost redenumită în „Surse de obținere a informațiilor”, care în mare parte vor fi autoritățile publice.
18.18	Cu referire la structura părții descriptive a Programului, ținem să remarcăm că a fost omis <u>capitolul privind indicatori de monitorizare</u> , care, potrivit sbp. 18.5 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i> , aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i> , urmează după capitolul cu obiectivele specifice și va conține prezentarea indicatorilor de impact și de rezultat corespunzător obiectivelor generale și obiectivelor specifice, cu indicarea valorilor de referință, valorilor-țintă intermediare și valorilor-țintă finale, cu dezagregarea disponibilă, conform criteriilor de gen, vârstă, mediu de reședință, statut socioeconomic, etnie, statut migrațional etc.	Se acceptă parțial. Indicatorii de impact și de rezultat corespunzător obiectivelor generale și obiectivelor specifice, valorile de referință și valorile-țintă se regăsesc la punctele 109 și 111. Dezagregarea conform criteriilor de gen, vârstă, mediu de reședință, statut socioeconomic, etnie, statut migrațional nu este aplicabilă Programului.
18.19	Complementar, la capitolul V „Impact” semnalăm că, în conformitate cu sbp. 18.6 din <i>Regulamentul cu privire la planificarea strategică</i> , aprobat prin <i>Hotărârea Guvernului nr. 386/2020</i> , acesta urmează să descrie efectele pe termen mediu rezultate din implementarea programului și a modului în care acestea contribuie la atingerea indicatorilor de rezultat și de impact prevăzuți în program și, respectiv, în strategie, inclusiv din perspectiva respectării principiului egalității de gen. Drept urmare, conținutul acestui capitol se va ajusta la prevederile enunțate.	Se acceptă parțial. Pornind de la faptul că Programul este pe termen mediu, se consideră inoportună evaluarea intermediară. Procedura de evaluare intermediară se va realiza prin Rapoartele de monitorizare anuale, conform punctului 120 din Program.
18.20	La pct. 117 , în tabelul 9, la obiectivul specific 2.5 se vor exclude cuvintele „și investigarea”, în vederea conformării prevederilor din pct. 109.	Se acceptă.

			Cuvintele „și investigarea” au fost excluse.
	18.21	La tabelul din pct. 118 se recomandă de numerotat riscurile anticipate identificate, pentru comoditatea aplicării.	Se acceptă. Riscurile au fost numerotate.
	18.22	Pct. 120 se va diviza în două subpuncte: 120.1 și 120.2, pentru a delimita reglementarea raportării/monitorizării anuale și evaluării finale.	Se acceptă. Punctul 120 a fost divizat.
	18.23	La proiectul Planului , în parafa de aprobare cuvântul „pentru” se va substitui cu cuvântul „de”, pentru a aduce în corespundere cu denumirea Programului, iar textul „aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.” se va exclude, ca fiind excedent în cazul dat.	Se acceptă. Cuvântul „pentru” a fost substituit cu cuvântul „de”.

Secretar general adjunct al Guvernului

/semnat electronic/

Lilia DABIJA